

Hrvatski

glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XIV Broj 133 Svibanj 2016. ISSN 1800-5179

Jelsa

*Krajevi kao i bića
imaju svoju dušu*

Alfirević

Kotor

Sadržaj:

- 3** Mala, a velika i ozbiljna zemlja
- 7** XV. Skupština Hrvatskoga građanskog društva
- 11** Noć za pamćenje
- 14** Čarobni plam Boke mladi Kotorani pronijeli otokom Hvarom
- 17** „Svi su ljudi opet braća ispod nježnog krila tvog“ - Schillerova Oda radosti
- 20** Rasadnici talenata
- 25** Pokret naprijed i mir
- 29** Bogata riznica izdavačke djelatnosti u Fondu
- 31** Hrvatska od Vijeća Europe do Europske unije
- 35** Od industrijskoga grada do važne turističke destinacije
- 39** Fotografi amateri i oni drugi: Zdenka Janković
- 44** Film o kolu Bokeljske mornarice
- 46** Prof. Deša Ivanović Heimann - odvajanje slavne pomorske obitelji iz Dobrote
- 50** Luka Brajnović - portret etičnog novinara i čovjeka
- 56** Kronika Društva
- 60** Aktualnosti
- 69** Novosti iz HNV-a
- 71** Vijek vaterpola u Kotoru
- 76** Đurko Radimir na brodu koji je promijenio Prvi svjetski rat
- 83** Bokeljka
- 87** Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj: Chusan
- 91** Serijal kotorsko srednjovjekovlje

Poštovani čitatelji!

Ono što je osobito obilježilo mjesec svibanj je proslava deset godina obnove crnogorske nezavisnosti i tisuću godina državnosti. Čitava ova godina u tom je znaku pa su mnogobrojni koncerti, izložbe i razne manifestacije organizirani upravo kao dio proslave ovih velikih jubileja. Beethovenova Deveta simfonija izvedena je u prepunome Crnogorskome narodnom pozorištu. Tako je na simboličan i najbolji način, muzikom, poslana poruka o prevladavanju raskola i podjela, o konačnoj pobjedi svega što je dobro.

Diljem Crne Gore svečano je proslavljen 21. svibnja, a i Crnogorci u Zagrebu proslavili su ovaj povijesni datum onako kako dolikuje.

Hrvatsko građansko društvo u svibnju je održalo 15. godišnju Skupštinu na kojoj je bilo riječi o dosadašnjem i budućem financiranju, postignutim rezultatima, ali i problemima s kojima se susrećemo.

Mladi Kotorani pronijeli su Hvarom bokeljski plam i pjesmom i igrom pokazali kako se voli, čuva i njeguje tradicija rodnoga kraja.

Možda nijedna osoba koja je morala napustiti rodni grad, zavičaj i zemlju nije dobila takvu valorizaciju na međunarodnoj razini kao što je to bio Luka Brajnović, rođeni Kotoranin. Uz njegovo ime ravnopravno stoji „el maestro“, profesor, novinar, književnik, publicist, teoretičar medija, humanist... Ugledna nagrada koja se dodjeljuje novinarima i drugim javnim ličnostima koje su se istaknule u obrani istine i promicale objektivno novinarstvo, a utemeljena na prijedlog Universidad de Navarra u Pamploni u Španjolskoj, nosi njegovo ime - „Premio Luka Brajnovic de la Comunicación“.

Uz spomenute teme, u ovom broju pronaći ćete redovite serijale o vijeku vaterpola, kružnim putovanjima, kotorskom srednjovjekovlju... te mnoštvo aktualnih tema.

Srdačno vas pozdravljam sa željom da istinski uživate u bogatom sadržaju ovoga broja.

Vaša urednica
Tijana Petrović

1166. – 2016.

„Hrvatski glasnik“, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zimski bazen „Nikša Bućin“, Škaljari, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** · Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić, Dario Musić, Radio Dux, arhiva HGD CG, Boka News, HINA, Zdenka Janković**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 500 primjeraka

U CRNOJ GORI PROSLAVLJENI VELIKI JUBILEJI: DEŠET GODINA OD OBNOVE NEZAVISNOSTI I TISUĆU GODINA DRŽAVNOSTI.

Mala, a velika i ozbiljna zemlja

O veličini države ne govori prostor, kao što i o veličini naroda ne govori broj

„Najveći izazov današnje Crne Gore je prevazilaženje podjela između onih koji žele novu viziju razvoja države i onih koji bi da okuju Crnu Goru na starim balkanskim bespućima. U godinama koje slijede svi smo dužni da tragamo za kompromisima i da stvaramo konsenzuse, MI, svi zajedno!“

Piše:

Tripo Schubert

Događaji koji su prethodili obilježavanju desete obljetnice proglašenja nezavisnosti i tisuću godina državnosti.

Premijer Milo Đukanović podnio je Parlamentu zahtjev za izglasavanje povjerenja Vladi. Nakon te Đukanovićeve avanture, iz koje je izišao kao pobjednik, ponudio je zatim opozicijskim strankama da uđu u sastav izvršne vlasti.

„Pozivam sve partije parlamentarne opozicije da uđu u Vladu i preuzimanjem dijela odgovornosti pomognu da zemlja učvrsti stabilnost i dobije kredibilnu vlast nakon izbora. Znam da su razlozi nepovjerenja vezani uglavnom za pitanje biračkih spiskova i

korištenja državnih resursa u izborne svrhe. Zato nudim ministarska mjesta unutrašnjih poslova, financija, rada i socijalnog staranja, poljoprivrede i ruralnog razvoja, kao i jedno potpredsjedničko mjesto zbog uvida u rad užeg kabineta Vlade“, poručio je Đukanović poslanicima Parlamenta.

U daljnjim potezima Đukanović je ponudio liderima opozicijskih stranaka prijedlog sporazuma o slobodnim i fer izborima. Ovim sporazumom je predviđeno, uz već ponuđena mjesta u Vladi, još i funkcije pomoćnika ministra u Ministarstvu zdravlja

i Ministarstvu prosvjete, kao i mogućnost da predstavnici opozicije kontroliraju još 15 državnih institucija. Parlament je usvojio sporazum i leks specijalis, poseban zakon, koji garantira provođenje Sporazuma.

Prema Sporazumu o slobodnim i fer izborima, opoziciji još pripada i sedam direktorskih, devet pomoćničkih mjesta u javnim poduzećima, kao i šest mjesta u upravnim odborima kompanija u većinskom vlasništvu države. Nakon tih postavljenja od strane dijela opozicije, doći će do imenovanja još skoro 150 osoba u op-

Jens Stoltenberg

John Kerry

Miroslav Lajčák

ćinskim strukturama i u svim javnim poduzećima.

U isto vrijeme kada je Parlament usvajao navedene dokumente, Đukanović je u Bruxellesu 19. svibnja potpisao protokol o pristupanju Crne Gore Alijansi.

„To je historijski dan i za Crnu Goru i za NATO i za stabilnost regije“, izjavio je **generalni tajnik tog saveza Jens Stoltenberg**. Nakon potpisivanja ovog protokola Crna Gora će moći prisustvovati na svim sastancima Alijanse.

Nakon razgovora s Đukanovićem, **komesar za susjedsku politiku i pregovore o proširenju Johannes Hahn** izjavio je: „To je veliki trenutak i

uspjeh za vašu zemlju i s aspekta Europske unije značajan doprinos stabilnosti regije.“

Američki državni tajnik John Kerry rekao je: „Crna Gora je veoma naporno radila da bi došla do ove točke. Morala je ispuniti određene standarde i radi godinama da bi ispunila ove obveze.“

„Crna Gora je od proglašenja nezavisnosti postigla najviše u integracijskim procesima i vanjskoj politici. Međutim, puno je postignuto i na planu promjene svijesti političke elite, što je bio preduvjet za realizaciju reformi“, rekao je **František Lipka, bivši veleposlanik Slovačke u Crnoj Gori**.

Miroslav Lajčák, ministar vanjskih i europskih poslova Slovačke Republike, dobar poznavalac crnogorske stvarnosti, u povodu deset godina obnove nezavisnosti naglašava: „Crna Gora danas, prilikom jubileja obnove nezavisnosti, ispunjava svoj san i ljudi mogu ponovno biti ponosni na svoju zemlju zbog toga što je u teškim vremenima zasluženno postigla... Crna Gora je učinila veliki napor za očuvanje svoga multikulturalnog, multireligijskog, multietničkog identiteta. Raduje me što pripadnici nacionalnih manjina predstavljaju sastavni dio društva i što su od početka podržali nezavisnost Crne Gore, koju doživljavaju kao svoju domovinu.“

Potpisivanje protokola o pristupanju ima mnogostruki značaj. Prvo: potpis znači da Crna Gora u svim područjima ispunjava sve zahtjevne uvjete potrebne da postane članica NATO-a, da je usvojila standarde 28 najrazvijenijih država svijeta, da je 28 zemalja članica prihvatilo činjenicu da je Crna Gora stabilna demokratska zemlja koja ima mjesto u euroatlantskoj porodici zajedničkih vrijednosti i čije članstvo u NATO-u će ojačati stabilnost cijele regije Zapadnog Balkana.

Johannes Hahn

František Lipka

Drugo: taj potpis znači da je Crna Gora de facto postala članica NATO-a i da će moći sudjelovati na svim sastancima i aktivnostima NATO-a, jedino neće imati pravo glasa.

Treće: Crna Gora će, zahvaljujući tom potpisu, uskoro postati punopravna članica NATO-a. Više nitko neće moći osporiti njezinu nezavisnost, njezin teritorijalni integritet.

Četvrto: Crna Gora će biti ravnopravni partner s 28 najrazvijenijih država svijeta i imat će pravo sudjelovati u formiranju svih politika NATO-a, u donošenju svih odluka. Imat će pravo veta i nijedna odluka neće moći biti primljena bez njezine suglasnosti, što znači da više nitko neće moći odlučivati o njoj - bez nje.

U ozračju tih političkih događaja proslavljena je deseta obljetnica samostalnosti i tisuću godina državnosti Crne Gore.

Prigodne svečanosti održane su diljem Crne Gore, u svim gradovima, a najsvečanije je bilo u Podgorici na Trgu nezavisnosti.

Obraćajući se prisutnima **predsjednik Vlade Milo Đukanović** je, između ostalog, rekao:

„Ispunjeni smo ponosom i zadovoljstvom zbog načina na koji smo 21. maja 2006. obnovili našu državu. Tako nešto nije puno puta zabilježeno na Balkanu. Potvrdile su se moje riječi koje sam izgovorio na ovome istome mjestu prije 10 godina - da smo svi pobjednici i da niko neće biti poražen.“

Premijer je podsjetio na okolnosti i dramatična iskušenja koja su, prije deset godina, stajala pred Crnom Gorom.

On je ocijenio da je referendum bio završni čin jednoga

Premijer Milo Đukanović

dugog i kompleksnog procesa osvješćivanja i emancipacije crnogorske politike i crnogorskog društva u cjelini.

„Crna Gora se uz mnogo rizika i unutrašnjeg otpora okrenula sebi, svojim nacionalnim interesima, donoseći hrabru odluku da preuzme odgovornost za svoju budućnost. S današnje vremenske distance može se sa sigurnošću reći da je 1999. godina bila od presudne važnosti za izbor nezavisnoga crnogorskog puta“, rekao je Đukanović.

Predsjednik Vlade je ocijenio da je Crna Gora pouzdan činilac stabilnosti u regiji i da prednjači na putu europske i euroatlantske integracije.

„Razvili smo u međuvremenu institucije koje su neophodne evropskoj državi u ovom vijeku, i u značajnoj mjeri reformisali naslijeđene iz jugoslovenskog vremena. Istorijsko iskustvo nas opominje da su institucije temelj i garancija

trajanja države, i pouzdan oslonac vladavine prava, kao najvažnijeg preduslova demokratskog i ekonomskog razvoja svakog društva. Nadamo se da će svi aktuelni procesi i izazovi s kojima se danas suočava Evropska unija u svojoj završnici otvoriti nove mogućnosti i perspektive za naše pristupanje Evropskoj uniji u doglednoj budućnosti. Jer, put Crne Gore je put evropskog razvoja. Posebno želim da istaknem da je Crna Gora odgovorno posvećena očuvanju i unapređenju dobrosusjedskih odnosa. Naši susjedi su naši prijatelji. Takvu državnu strategiju temeljimo na najboljoj crnogorskoj tradiciji. Veoma smo ponosni na činjenicu da doprinos Crne Gore regionalnoj stabilnosti značajno prevazilazi njenu geografsku i populacionu veličinu“, rekao je premijer.

Predsjednik Evropskog savjeta Donald Tusk poručio je da Crna Gora danas s pravom ima poštovanje i razumijevanje cijele Europe i međunarodne zajednice.

„Mudro i strpljivo ste gradili nezavisnost, bez nepotrebnih

Donald Tusk

žrtava i izgradili dobre odnose sa susjedima“, rekao je Tusk.

Predsjednik Evropskog savjeta poručio je da o veličini države ne govori prostor, kao što i o veličini naroda ne govori broj. „Sama hrabrost i ponos nisu dovoljni, potrebni su mudrost i strpljenje. Pokazali ste da imate i ove kvalitete. Obranili ste nezavisnost bez žrtava. Pokazali ste da znate marljivo raditi, postali ste simbol uspjeha i to ne samo na regionalnom nivou. Danas kažemo velika Crna Gora jer o njezinoj veličini nisu odlučile geografske karakteristike, nego hrabrost i mudrost. Bili ste hrabri boreći se za nezavisnost. Niste očekivali nikakvu milostinju, već poštovanje i razumijevanja vaših velikih, ali opravdanih ambicija“, naglasio je Tusk.

U svečanom programu proslave jubileja sudjelovali su: Crnogorski simfonijski orkestar pod upravom dirigenta Grigorija Kraska; Crnogorski horski ansambl koji čine studenti Muzičke akademije Univerziteta Crne Gore, učenici Muzičke škole „Vasa Pavić“ iz Podgorice i solisti Olivera Tičević, sopran; Vasa Stajkić, bariton i Miroslav Ilić, harmonika.

Prozne odlomke i pjesme odbačene iz djela Petra I., Petra II. Petrovića Njegoša, Nikole I., Mirka Kovača, Jevrema Brkovića, Čeda Vukovića, Alfreda Tensiona i Ratka Vujoševića izvodit će dramski umjetnici: Miloš Pejović, Zoran Vujović, Ana Vučković, Kristina Stevović, Jelena Nenezić Rakočević, Nikola Perišić, Dejan Ivanić, Aleksandar Radulović, Momo Otašević, Dušan Kovačević i Srđan Grahovac; „Montenegro Etno Društvo“ ansambl koji čine članovi KUD-a „Budo Tomović“ i KUD-a „Mirko Srzentić“ iz Podgorice; KUD-a „Besa“, Zatrijebač; KUD-

a „Vrelo Ibra“, Rožaje i KUD-a „Njegoš“, Cetinje.

U sklopu programa koji je odražavao multikulturni karakter Crne Gore i bogatstvo njezina nasljeđa kroz igru i muziku sudjelovali su: Vokalna grupa „Alata“ i „Assa Voce“ i solisti na starim instrumentima: Stevan Popović, gusle; Đorđe Begu, lijerica; Sandra Bijelić i Ivo Brajak, mandoline; Štjefan Ujkić, kaval; Zdravko Angelov i Igor Bakrevski, klarineti i Stevan Čavor, diple.

Dio programa je Igra iz opere „Balkanska carica“ koju su izveli: Sanja Vujović, Snežana Jaton, Maja Stojanović, Danijela Žurić, Nataša Zečević, Anđela Ulićević, Slavko Kalezić, Miloš Mugoša, Miloš Popović, Nenad Todorović i Haris Škrijelj. U programu je sudjelovalo oko četiri stotine izvođača. Na svečanosti je bilo prisutno šest stotina stranih i domaćih uzvanika.

Koncept svečane proslave jubileja potpisuje autorski tim u sastavu: Radmila Vojvodić, Žarko Mirković, Goran Joksimović, Živko Andrijašević, Srđan Vukčević, Tamara Vujošević, Mirsad Ademović, Danijela Radovanović, Mile Buturović, Lina Leković, Janko Ljumović i Edin Jašarović.

*U KOTORU JE 17. SVIBNJA ODRŽANA XV. SKUPŠTINA
HRVATSKOGA GRAĐANSKOG DRUŠTVA CRNE GORE*

XV. Skupština Hrvatskoga građanskog društva

Ova godina je godina jubileja. Uz to što ćemo našim aktivnostima dati svoj doprinos obilježavanju 10. obljetnice osamostaljenja Crne Gore, proslavit ćemo i naš jubilej - 15 godina od osnutka Društva.

Priredila:
Tijana Petrović

U crkvi sv. Duha, koncertnoj dvorani Muzičke škole „Vida Matjan“, 17. svibnja održana je 15. Skupština Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore.

Nakon intoniranja himni Crne Gore i Hrvatske, koje je izveo mandolinski orkestar HGD-a „Tripo Tomas“, prisutne je pozdravio predsjednik Društva Marijo Brguljan i podsjetio na mnogobrojne

aktivnosti koje su realizirane u proteklih godinu dana, među kojima je organizacija tradicionalne manifestacije „Tripundanski bal“, potpora Društva hrvatskoj nastavi u Crnoj Gori, uspješan rad na izdavačkoj djelatnosti, pokrenuta inicijativa za postavljanje spomen-obilježja sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću na njegovoj rodnoj kući u Herceg Novom, kao i postavljanje spomen-ploče u grčkom gradu Nafpaktosu poginulim bokeljskim mornarima u Bitki kod Lepanta... On

je posebno istaknuo uspješan rad na časopisu „Hrvatski glasnik“ te pohvalio njegov Urednički odbor na čelu s urednicom Tijanom Petrović, kao i uredništvo periodike „Bokeljski ljetopis“.

Ono što sve u Društvu čini posebno ponosnima je rad dječjeg mandolinskog orkestra „Tripo Tomas“, koji je sudjelovao na koncertima diljem Republike Hrvatske, Crne Gore, u Danskoj, kao i u Republici Makedoniji, rekao je Brguljan i čestitao voditelju orkestra prof. Ivu Brajaku. „Svakako treba spomenuti rad i nastupe amaterskog dječjeg kazališta ‘Petar Tomas’ i pohvaliti voditeljicu Dijanu Milošević, iako moram konstatirati da za taj rad postoji manji interes zbog postojanja više ovakvih sekcija u gradu. Dijana Milošević volonterski vodi i redovno ažurira web portal našeg Društva“, rekao je predsjednik Brguljan.

„No, uz ove lijepe i uspješne aktivnosti, protekla godina donijela je i vrlo neugodno iznenađenje. Predsjednica Podružnice Podgorica, dr. Svetlana Zeković, s jednim dijelom rukovodstva, ukinula je Podružnicu, formirala novu udrugu pod nazivom ‘Zajednica Hrvata i prijatelja - Crna Gora’, da bi na kraju i prisvojila prostor koji je dodijeljen Hrvatskom građanskom društvu od grada Podgorice“, istaknuo je Brguljan i dodao da „smo na putu rješenja tog problema na dostojanstven i kulturni način, kako to i dolikuje nama Hrvatima“.

„Ova godina je godina jubileja. Uz to što ćemo našim aktivnostima dati svoj doprinos obilježavanju 10. obljetnice osamostaljenja Crne Gore, proslavit ćemo i naš jubilej - 15 godina od osnutka Društva. Zbog toga je prijedlog Programa rada za 2016. godinu vrlo ambiciozan i raznovrstan“, rekao je Brguljan i ponovio da

Predsjednik Društva Marijo Brguljan

je, prihvativši funkciju predsjednika, postavio sebi glavni zadatak – osiguranje trajnog prostora za rad Društva. „Neshvatljivo je da u proteklih 15 godina Društvo, koje je dobitnik velikih državnih i lokalnih priznanja i koje je predstavnik najvećeg broja Hrvata u Crnoj Gori, nema adekvatan prostor za rad. Uvijek se neugodno osjećam kada nas posjećuje neka državna delegacija ili kao što je skoro bio slučaj s posjetom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar Kitarević i Mira Kovača, ministra vanjskih poslova. Morali smo voditi razgovore s njima u prostorijama hotela Vardar. Posljednjih mjeseci vodimo intenzivnu komunikaciju s članicima lokalne samouprave o dodjeli jednog prostora u staroj gradskoj jezgri. Ocijenili smo da politička volja postoji, ali se u administraciji uvijek pojavi neka kočnica i rješenje se prolongira. O svemu ovome obaviještena je i veleposlanica Republike Hrvatske u Crnoj Gori, koja je osobno intervenirala kod nadležnih, na čemu smo joj zahvalni.“

Brguljan se osvrnuo i na financiranje svih aktivnosti Društva objasnivši da se Druš-

Marijo Brguljan, Danijela Vulović i Marin Čaveliš

tvo financira kandidiranjem projekata na natječajima u Crnoj Gori i javnim natječajima u Hrvatskoj, kao i donacijama i sponzorstavima. Uvjeti natječaja sve su zahtjevniji i rigozniji u ocjenjivanju, a često se događa da se važni projekti odbiju zbog nekih banalnih formalno-pravnih nedostataka. Nova odluka Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore kojom se ograničava broj kandidiranih projekata na samo dva stvorila

je velike probleme jer je to potaknulo mnoge da kao fizička lica kandidiraju svoje projekte i time skraćuju prostor za veću financijsku potporu projektima manjinskih zajednica.

Ovaj problem posebno se reflektira na projekt „Hrvatski glasnik“, koji je i dalje jedini tiskani medij Hrvata u CG, koji u svom nazivu ima prefiks „hrvatski“, a dodijeljena sredstva su vrlo mala u usporedbi sa sredstvima koja se dodjeljuju elektroničkim medijima.

Dijana Milošević

Brguljan je zahvalio sudionicima Skupštine na potpori koju su mu pružili tijekom prve godine njegova predsjedničkog mandata i podsjetio da su potrebni veliki entuzijazam, energija i zalaganje kako bi Društvo nastavilo putem koji je zacrtalo još prije 15 godina. „Svojim suradnicima uvijek naglašavam da se samo radom može uspjeti. To je sigurno i najteži put do afirmacije, ali je sigurno najbolji. Ne sumnjam da će tako biti i dalje. Važno je da smo opstanak i uspješan rad Društva uspjeli sačuvati od nemilosrdne političke igre i pokušaja raznih utjecaja koje sam osjetio od prvog dana obnašanja ove funkcije. Držeći neutralan smjer, odmjerenim nastupima kad je to bilo potrebno, Društvo i pojedinci u njemu, a posebno ja, bili smo trn u oku nekima koji su s Društvom imali posebne planove. Ovakav status Društva je veliko bogatstvo i mislim da istom rutom treba voziti bez obzira na vjetrove, odakle god oni puhali, jasno pokazujući

tko smo i što smo i da nikad ne zatvaramo vrata prijateljima i svima koji su u nama prepoznali partnere.“

Nakon što je utvrđeno da postoji kvorum za nesmetan rad Skupštine te nakon što su izabrana radna tijela, jednoglasno su usvojeni financijski izvještaj za prethodnu godinu, financijski plan i plan aktivnosti za tekuću godinu te predložene izmjene Statuta i prijedlog počasnih članova Društva.

Odlukom Skupštine, a predloženim izmjenama Statuta, ukinute su podružnice. Hrvatsko građansko društvo imalo je podružnice u Kotoru, Tivtu, Baru, Herceg Novom i Podgorici. S vremenom se njihov rad pasivizirao pa su imale mali broj aktivnosti koje su se realizirale uglavnom uz pomoć središnjice. Posebno je na njihovu aktivnost negativno utjecala i činjenica da podružnice više ne mogu aplicirati projekte na općinskim natjecanjima jer nisu registrirane na njihovom teritoriju, a također i odluka Fonda manjina da udru-

ge mogu aplicirati samo dva projekta. Zbog svega navedenog odlučeno je da se Društvo vrati na stari način kontakta s članstvom na terenu - postavljanjem povjerenika u gradovima i mjestima s hrvatskom populacijom.

Za nove počasne članove Društva, koji su dali svoj doprinos u razvoju i afirmaciji Društva i prijateljskih odnosa među narodima Crne Gore i Hrvatske, izabrani su:

DANILO IVEZIĆ, predsjednik Nacionalne Zajednice Crnogoraca Hrvatske

ŽARKO RADULOVIĆ, suvlasnik Montenegro Stars Hotel Group

MILAN BANDIĆ, gradonačelnik Zagreba

MARKO FRANOVIĆ, vlasnik tvrtke „Boka Aluminium“ u Sydneyu.

Nakon uspješnog skupštinskog zasjedanja upriličeno je prigodno koktel druženje na kojem su članovi Društva, u neformalnoj atmosferi, razmijenili mišljenja, želje, ideje.

*U ZAGREBU JE 19. 5. 2016. GODINE ODRŽANA SVEČANOST U
POVODU DESETE GODIŠNJICE OBNAVLJANJA CRNOGORSKE
NEZAVISNOSTI*

Noć za pamćenje

U organizaciji Koordinacije vijeća crnogorske nacionalne manjine na području RH, Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba i Ambasade Crne Gore u RH, obilježena je 10. godišnjica obnove nezavisnosti i hiljadu godina državnosti Crne Gore, onako kako dolikuje ovim povijesnim datumima.

Piše:

Danilo Ivezić

Svečani koncert u prepu-
noj dvorani Muzeja Mi-
mara u Zagrebu, brojni
uzvanici i gosti, večer kakva
dolikuje velikom datumu – hi-
storijskom „DA ZA VAZDA!“,
bila je noć za pamćenje.

Predstavnici institucija Re-
publike Hrvatske, ambasadori
i predstavnici Ambasada u RH,
predstavnici Grada Zagreba i
Zagrebačke županije, članovi
udruženja i vijeća nacionalnih
manjina Grada, crnogorskih
vijeća i udruženja, brojni pri-
jatelji Crne Gore učinili su nas
ponosnim, a večer posebnom.

Svečanosti su među osta-
lima prisustvovali: gradona-
čelnik Grada Zagreba (Milan
Bandić) s brojnim suradni-
cima; predsjednik Skupštine
Zagrebačke županije (Dražen
Bošnjaković); ambasadori (Ve-
like Britanije i Sjeverene Ir-
ske, Albanije, Grčke, Katara)
i predstavnici ambasada (Ru-
munjske, Slovenije, Rusije,

Kosova); predsjednik HAZU-
a (akademik Zvonko Kusić);
predsjednik Vrhovnog suda
RH (Branko Hrvatin); pred-
stavnicima Ministarstva vanjskih
poslova RH; Oružanih snaga
RH (general Drago Matanović);
predstavnicima katoličke i pra-
voslavne crkve; oficiri Vojske

Crne Gore na doškolovanju u
RH; Ugledni profesori, novi-
nari i umjetnici crnogorskog
podrijetla (Dimitrije Popović,
Veljko Bulajić, Milka Babo-
vić)...

Obraćajući se uzvanicima
i gostima nakon intoniranja
nacionalnih himni Hrvatske i

Crne Gore, Nj. E. ambasador Crne Gore u RH, Igor Građević, je između ostalog rekao:

„...Slaveći istoriju, evocirajući sjećanja i proživljavajući emocije minulih godina, Crna Gora nepokolebljivo nastavlja svoj davno ucrtani put razvoja. Poštujući bogatu tradiciju

svih naroda koji Crnu Goru doživljavaju svojom, nastavljamo kao vrlo posvećen akter da ostvarujemo one vrijednosti i ideale koji karakterišu savremena demokratska i razvijena društva...“

U sat vremena, koliko je trajao Svečani koncert, pri-

sutne je na šetnju Crnom Gorom od juga do sjevera proveo KVINTET VJERE NIKOLIĆ sa svojevrsnom interpretacijom i zadivljujućom obradom i izvedbom najljepših crnogorskih pjesama - od Primorkinje, preko Đevojko, do: Maglica se povrh brda vila, Sejdefa, Jagoda, Are Mare, Pismo pišu Gusinjske đevojke, Poljem se vija, Veselica, Mlada Jelka, Vrijeme se veseliti i na kraju, Milica.

Šest ruku na tipkama klavira- Ana Mihaljević, Damir Novak i Vjera Nikolić; nježni zvuci flauta - Tatjana Krkeljić i Zorana Jovanović; i izvanredan vokal Vjere Nikolić bili su razlozi dugotrajnoj pljeska svih prisutnih na kraju Svečanog koncerta u Muzeju Mimara.

Obilježavanje Dana ponosa i časti u kojemu su Koordinacija vijeća crnogorske nacionalne manjine na području RH,

Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske i Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada

Zagreba bili aktivnim sudionikom po jedinstvenoj ocjeni sudionika je još jedna u nizu

odlično organiziranih događanja u Zagrebu koja nosi crnogorski pečat.

*Promovirana kulturna baština Boke 7. svibnja na Hvaru programom
„Krajevi kao i bića imaju dušu“*

Čarobni plam Boke mladi Kotorani pronijeli otokom Hvarom

Tradicionalnim zvucima mandoline, folklornim igrama iz Boke, glazbom i recitalima opjevana je Boka u najljepšem svjetlu na Trgu hrvatskoga narodnog preporoda gradića Jelse, smještenog na sjevernoj obali otoka Hvara.

Piše:
Dijana Milošević

U organizaciji Kulturno-umjetničkog društva „Jelsa“, predsjednice Perice Milete, i Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore - Kotor, autorice programa Dijane Milošević, realiziran je prekrasan susret duhovnog bogatstva Hvara i Boke...

Kako se čuva tradicija i voli Boka prikazali su mladi Kotorani u sklopu programa projekta „Krajevi kao i bića imaju dušu“, autorice Dijane Milošević, a u organizaciji Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore i Kulturno-umjetničkog društva „Jelsa“.

Da „krajevi kao i bića imaju dušu“ pokazali su svojim nastupom: Kulturno-umjetničko društvo „Jelsa“, Amatersko kazalište HGDCG „Petar Tomas“, Mandolinski orkestar HGDCG „Tripo Tomas“, Folklorni ansambl „Nikola Đurković“, Dječji zbor „Leptirići“ Hrvatskoga kulturnog društva „Tomislav“ i sopranistica Nada Baldić.

Voditelj programa bio je Antonio Grgurović, a fotografije i videozapis priredile su Kristina Milošević i Tamara Bogdanović.

Glazbeno-poetskim programom, u srcu gradića Jelse, otkrivali su sudionici programa dušu čarobne Boke i prekrasnog otoka Hvara jer, kako je davno govorio poznati kotorski pjesnik Frano Alfirević, „krajevi kao i bića imaju dušu“, a duše naših krajeva duše su naroda.

U uvodnom dijelu programa domaćini su pozdravili prisutne pjesmom i plesom otoka Hvara u izvedbi ženske klape „Frecia“, folklorne skupine i mandolinskog sastava KUD-a „Jelsa“. Nakon programa dobrodošlice domaćini su scenu prepustili gostima iz Kotora

jer, kako kažu, „tko će nego oni sami najbolje dočarati ljepotu rodne im Boke: riječju, pjesmom i plesom“.

Dir čarobnim predjelima Boke započeo je riječima naših predaka:

**„Svaki pravi grad zida se tri puta:
prvi put od kamena,
drugi put se gradi uz pomoć riječi i duha,
a treći put kada sačuva riznicu bogatih zbivanja iz svoje prošlosti.“**

Recitalima kotorskih pjesnika: Uspavanka, Čarobna Boka, Predivno Jadransko more, Vraćam se tebi Boko moja, Moj zavičaj i Boko moja, članice Amaterskog kazališta HGDCG „Petar Tomas“ - Marija Plamenac, Irina Bulajić, Milica Popović i Petra Bulajić - uvele su prisutne u svijet poezije, nostalgije i ljubavi prema rodnome kraju.

Veličanstveni dojam sceniskog nastupa mladih recitatora širio je trgom u Jelsi osjećaj ljepote poezije opjevane Boke.

Oduševljenoj publici predstavili su riječima svu ljepotu svoga rodnog kraja i neizmjernu ljubav pjesnika, učeći kako se veliča tradicija i raste u duhu naslijeđa i kulture.

Snažan emocionalni doživljaj duše bokeljske iz poema o Boki nastavio se

prelirati, istim žarom, uz note i zvuke mandolina. Kako se čuvaju niti tradicije i tradicionalnih instrumenata prikazao je Mandolinski orkestar Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore „Tripo Tomas“ čiji je dugogodišnji voditelj Ivo Brajak.

Predstavljena je glazbena tradicija Boke koja prati ovaj narod tijekom stoljeća, opstajući u različitim formama i do današnjih dana.

U oslikavanju autentičnosti bokeljskog duha i mentaliteta nisu izostale ni vječne storije mladenačkih ljubavi. Antonio i Irina, kratkim dijalogom zaljubljenog para, odveli su na kratko prisutne u svijet autentičnoga bokeškoga govora, a Tea Grgurović, recitalom 'Mornaru nevjerni', u vrijeme iščekivanja velikih ljubavi i nježnih mladenačkih emocija pasanih vremena.

Kako se Boka voli srcem i pjesmom pokazali su svojim milozvučnim glasovima članovi dječjeg zbora „Leptirići“ Hrvatskoga kulturnog društva „Tomislav“ s voditeljicom Nadom Baldić.

Folklorni ansambl „Nikola Đurković“, spletom igara iz Boke, pružio je prisutnima šetnju bogatom riznicom bokeljskog folklora, neodvojivog dijela tradicije i kulture Boke.

Uzvišenim tonom soprani- stice Nade Baldić i zanosnom izvedbom pjesme „Bokeljska noć“ uokvirena je veličanstvena slika čarobne Boke.

U završnoj riječi dopredsjednica HGDCG Dijana Milošević zahvalila je svim sudionicima programa koji su te večeri pronijeli dašak kulture i tradicije Boke i Hvara uz igru, glazbu i poeziju te je uručila prigodne poklone domaćinima.

Videozapis cjelokupnog programa možete pogledati na YouTube kanalu na adresi:

https://www.youtube.com/watch?v=6cXX_P2kDTI

*TRIJUMF GLAZBE – BEETHOVENOVA DEVETA U ČAST
DESETOGODIŠNJICE OBNOVE CRNOGORSKE NEZAVISNOSTI*

„Svi su ljudi opet braća ispod nježnog krila tvog“ - Schillerova Oda radosti

Beethoven je ovim djelom nezaobilazno za sve svečane i praznične prilike uspio pjesmom i glazbom prikazati veličinu konačne borbe dobra nad zlom. Idejna osnova njegova cjelokupnog stvaralaštva u Devetoj simfoniji kulminirala je u najplemenitijoj ideji na prevladavanju raskola i približavanju naroda svijeta.

Piše:
Marina Dulović, prof.

Zatvaranje desetog A Tempo festivala, na kojem je izvedena Beethovenova Deveta simfonija, uz sudjelovanje 150 glazbenika, za koje je scena Crnogorskoga narodnog pozorišta bila tijesna, bilo je u duhu veličanstvenosti, slavlja i dobrog ukusa. Orkestrom je dirigirao maestro Grigorij Krasko uz asistentciju dirigentica zborova, Aleksandre Knežević i Zoje Đurović. Gromoglasni pljesak i ovacije publike izazvali su veliki izvođački aparat da na bis ponove dio završnog stavka, popu-

larnu Odu radosti. Simfonija je koncipirana u četiri velika stavka, od čega tri instrumentalna, dok u četvrtom, opsežnih dimenzija, skladatelj uvodi kvartet vokalnih solista i veliki mješoviti zbor. S takvom koncepcijom napravljena je prava revolucija u simfonijskom obliku XIX. vijeka. Beethoven je ovim djelom nezaobilazno za sve svečane i praznične prilike uspio pjesmom i glazbom prikazati veličinu konačne borbe dobra nad zlom. Idejna osnova njegova cjelokupnog stvaralaštva u Devetoj simfoniji kulminirala je u najplemenitijoj ideji na prevladavanju raskola i približavanju

naroda svijeta. Godine 1972. Europljani su proglasili Beethovenovu Odu radosti svojom himnom, a 1985. predsjednici država i vlada himnom Europske unije. Na tekst Friedricha von Schillera ovo djelo odražava europske ideale, duh zajednice bratskih naroda, viziju koju je imao i sam Beethoven.

Na premijeri Simfonije br. 9 u d-molu, op. 125, godine 1824. violinist Jozef Bem istaknuo je: „Mnogobrojna i viđena publika slušala je s napregnutom pažnjom i nije prestajala s gromoglasnim pljeskom. Beethoven je dirigirao odnosno stajao je ispred dirigentskog podija i njihao se naprijed-nazad. Bio je toliko uzbuđen da nije primjećivao ništa što se događalo oko njega, nije obraćao pažnju ni na pljesak koji zbog gluhoće i nije mogao čuti.“

U četvrtom stavku zbor pjeva središnji dio:

„Radosti, divna iskro Bogova, kćeri polja nebeskih,

Tvojim žarom opijeni stizemo do hrama Tvog,

Kada tvoja moć izmiri i nestane razdor sav,

Svi su ljudi opet braća ispod nježnog krila Tvog.“

Na kraju solisti, zbor i orkestar kliču:

„Budite zagrljeni milijuni.“

Ravnatelj Muzičkog centra Crne Gore, vidno zadovoljan izvođenjem, na kraju večeri izjavio je sljedeće: „Naši ansambli – Crnogorski simfonijski orkestar i Crnogorski horski ansambl – ponijeli su najveći teret ovog koncerta, uz soliste sa strane, Ivicu Šarića, Domagoja Dorotića, Ivu Mrvoš i Snežanu Savičić Sekulić. Mnogi misle da je Beethovenova Deveta nešto što pripada drugima, ali mi smo večeras pokazali da je sada i naša.“

Solistkinja Opere Narodnog pozorišta u Beogradu, čest gost u mnogim glazbenim projektima u Crnoj Gori, rekla je:

„Drago mi je što sam se vratila na ovu scenu učestvujući u izvođenju ovako grandioznog djela koje je san svakog soliste. Jeste bilo zahtjevno i teško, ali je adrenalin božanstven, pa kada se koncert završi svi osjećaju veliko zadovoljstvo. Moram da pohvalim orkestar koji je sada na veoma visokom nivou. Primjećujem pri svakom dolasku da mnogo napreduje. To su sada zreli stasali umjetnici, koji imaju mnogo koncertnih nastupa iza sebe, imaju iskustvo koje je u muzici pored obrazovanja neophodno da nekoga učini zrelim umjetnikom.“

Deveta simfonija Ludwiga van Beethovena jedno je od najzahtjevnijih, ali i najpopularnijih simfonijskih djela koja je kao prvi artefakt iz područja glazbe uvršten u Svjetsku umjetničku baštinu Ujedinjenih naroda.

Uz ponos da je našim snagama, u našoj zemlji, Muzički centar Crne Gore kao krovna institucija u kreiranju glazbenog života uspio upriličiti program na visokoj razini izvođenja, ostaje nam nada da će sljedeći A Tempo festival

biti održan u novom prostoru, jednoj od najsuvremenijih glazbenih dvorana u regiji, za čiji završetak se već 'broje da ni'.

UČENICI NIŽIH I SREDNJIH MUZIČKIH ŠKOLA U KOTORU I TIVTU SVAKE GODINE POSTIŽU SVE BOLJE REZULTATE

Rasadnici talenata

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore više godina uspješno surađuje s muzičkim školama u Kotoru i Tivtu, realizirajući mnogobrojne glazbene projekte.

Boško Tujković

Priredio:
Tripo Schubert

Muzička škola „Vida Matjan“

Muzička škola u Kotoru, kao jedna od najstarijih muzičkih škola, zauzima posebno mjesto među sličnim institucijama u zemlji. Osnovana prije 70 godina, ona je tijekom svih turbulentnih desetljeća postojanja uspjela zadržati status ustanove koja baštini prave vrijednosti nacionalne i svjetske muzičke kulture, ali i radi na osuvremenjivanju i poboljšanju nastavnog procesa.

Od 2007. god. škola nosi naziv „Vida Matjan“. Kotor je imao sreću da u njegovo okrilje dođe žena s golemom radnom energijom, pedagog, muzičar, skladatelj, direktor i utemeljivač škole - Slovenka Vida Matjan, čije ime s ponosom nosi muzička škola u Kotoru.

I danas nastavnici i suradnici s uspjehom nastavljaju tradiciju svojih prethodnika, svakodnevnim zalaganjem i trudom pridonose razvoju i napretku ustanove koja je

odavno opravdala svoje postojanje i stekla ugled visokim plasmanima na državnim i međunarodnim natjecanjima i festivalima.

Smještena u prelijepoj zgradi u srcu staroga grada Kotora koji je pod zaštitom UNESCO-a, naša škola je idealno mjesto za stasanje mladih, talentiranih muzičkih generacija, ali isto tako i pogodna za suvremene pristupe muzičkom obrazovanju i šire otvaranje ka lokalnoj zajednici.

Škola od 2010. god. otvara područna odjeljenja u: Risnu, Radanovićima i Lastvi Grbaljskoj.

Trenutno škola ima oko 480 učenika i u njoj djeluje oko 48 nastavnika i suradnika na odsjecima za: klavir, puhače, gudače, solo pjevanje, opće teoretske predmete...

U Muzičkoj školi „Vida Matijan“ drugu godinu zaredom nastavlja s radom radionica za

Ivan Radović

Koncert pod maskama

najmlađe „Muzička bašta“. Cilj radionice je motivirati djecu u ranoj dobi da uz pjesmu, igru i javni nastup zavole muziku.

Puno je učenika završilo ovu školu, mnogi su s uspjehom nastavili daljnje muzičko obrazovanje, neki su postali slavni, a neki su se na amaterski način nastavili baviti najljepšom od svih umjetnosti - MUZIKOM.

XLIII. muzički festival mladih Crne Gore održan je u **Podgorici** od **25. do 28. travnja 2016.** godine. Natjecanje u svim disciplinama i po svim kategorijama održavalo se u prostorijama muzičke škole „Vasa Pavić“, a zborova u KIC-u „Budo Tomović“.

Učenici muzičke škole „Vida Matjan“ iz Kotora su, kao i obično, postigli veliki uspjeh i odlične rezultate. Ukupno je osvojeno 39 nagrada i to:

1 specijalna nagrada - 100 bodova, 13 zlatnih lira, 18 srebrnih i 7 brončanih lira.

U sljedećim natjecateljskim disciplinama: **solo violina, viola, violončelo i kontrabas** (gudači solo), zatim **solo gitara, solo harmonika** i **zbor**, a u kategoriji komorne muzike bile su discipline: **klavirski duo, standardni duo, nestandardni duo, vokalni i VIS duo.**

Na Međunarodnom natjecanju iz muzičko-teorijskih disciplina „KORNELIJE“, koje se od 13. do 15. svibnja održalo u Beogradu učenice Muzičke škole „Vida Matjan“ osvojile su sljedeće nagrade: dvije prve, šest drugih i tri treće nagrade.

Ovo je jedno od najpriznatiijih natjecanja u regiji kada su u pitanju muzičko-teorijske discipline pa su postignuti rezultati vrlo značajni.

Na Prvome međunarodnom natjecanju pijanista, koje se od 15. do 18. svibnja 2016.

godine održalo u Tivtu, učenice škole „Vida Matjan“ dobile su sljedeće nagrade:

U **disciplini Klavirski duo - C kategorija** osvojile su jednu prvu i jednu drugu nagradu.

Muzička škola Tivat

Sliku jednog društva, njegova razvoja, potreba i kulture, tradicije i napretka u njemu u velikoj mjeri daje škola. Škola je uvijek nosila pečat vremena i bila izložena promjenama. Kako se mijenjalo društvo i s njim karakter odgoja i obrazovanja, tako se mijenjao i položaj te razvoj škole.

Muzička škola u Tivtu osnovana je **29. listopada 1964. god.** Od školske godine 2005./06. otvoreno je i područno odjeljenje Škole u Radovićima.

Svoju politiku razvoja Škola usmjerava ka puhačkim instrumentima (oboa, flauta, klarinet, saksofon, truba, rog i trombon), ne zapostavljajući ni već postojeće klavir, harmoniku, gitaru, violinu, udaljke i marimbu.

Značajno je naglasiti da je kao prva muzička škola u Crnoj Gori otvorila odsjek **LIMENIH PUHAČA** (rog i truba) i nakon samo godinu dana rada ovog odsjeka pokazala značajne rezultate na natjecanjima.

Organizator je i serije koncerata koji su rađeni u suradnji s Muzičkom akademijom Cetinje i Barskim ljetopisom. Odličnom suradnjom s NVO „Ars praesentia“ realizirane su do sada, trinaest godina zaredom, međunarodne radionice za puhačke instrumente u Tivtu, koje su posjetili ne samo učenici muzičkih škola iz Crne Gore, nego i iz ovih zemalja: Italije, Njemačke, Japana, Mađarske, Kube, Španjolske, Hrvatske, Srbije, BiH, Slovenije, Makedonije i dr.

Trogodišnja suradnja Muzičke škole i profesora puhačkih

instrumenata s Kraljevskom akademijom iz Stockholma pridonijela je razvoju puhačkih instrumenata, po kojima je škola prepoznata i izvan granica Crne Gore. Ovakvom politikom razvoja i suradnjom s mnogim eminentnim umjetnicima i pedagogima puhač-

kih instrumenata postignut je željeni cilj. Od školske godine 2012./13. škola ima upisanu i prvu generaciju srednje muzičke škole za puhačke instrumente. Licencijom Ministarstva prosvjete i sporta, od 31. 7. 2012. g., Škola realizira obrazovni program osnov-

noga muzičkog obrazovanja i program srednjega muzičkog obrazovanja: muzički izvođač: flautist, klarinetist, saksofonist, trubač, rogist i trombonist. U srpnju 2012. g. škola je licencirana i za obrazovni profil klavirista, čime je zakružen projekt specijalizirane

Doris i Anastasija

Anja Sekulić

srednje škole za puhačke instrumente i klavir. Škola od školske godine 2012./13. nosi naziv JU Muzička škola Tivat.

Prepoznatljiv segment rada ove škole su natjecanja, seminari, kao i međunarodne puhačke radionice koje se od 2003. god. svakog ljeta održavaju u Tivtu.

„Naša vizija je da postanemo vodeća škola za puhačke instrumente u ovom dijelu Europe. Ovakvom vizijom nudimo muzički segment kao važnu kulturnu ponudu našega grada. Afirmiramo kulturne potencijale, tradiciju i kulturne posebnosti općine, inicijative i aktivnosti u cilju podizanja razine urbane kulture i očuvanja mediteranske baštine“, rekla je direktorica Pina Bubanja.

U školskoj godini 2015./16. učenici Muzičke škole Tivat postigli su značajne rezultate i osvojili pregršt medalja i nagrada:

Na 18. međunarodnom susretu mladih flautista „Tahir Kulenović“ u Valjevu osvojili su 1. prvu nagradu.

Na 21. međunarodnom natjecanju „Petar Konjović“ osvojili su tri prve nagrade.

Na 13. natjecanju drvenih puhača u Požarevcu osvojili su tri prve nagrade.

Na 21. međunarodnom natjecanju „Daleki akordi Jadrana“ u Splitu Anja Sekulić, u klasi Gabrielle Aksamit, osvojila je kao laureat specijalnih 100 bodova.

Na Prvome međunarodnome pijanističkom natjecanju u Tivtu osvojene su dvije specijalne nagrade: 100 bodova za solo klavir i tri prve nagrade za klavirski duo.

Na Državnom natjecanju, XLIII. muzičkom festivalu u Podgorici, osvojili su četiri zlatne lire za standardni duo i jednu specijalnu nagradu - 100 bodova.

PRVO MJESTO NA HAIKU NATJECANJU OSVOJILA VEDRANA VIČEVIĆ IZ KOTORA

Pokret naprijed i mir

Ukupno najviše nagrada učenicima hrvatske nastave u Crnoj Gori

HAIKU SUSRETI VEŽICA
1. MEĐUNARODNI HAIKU NATJEČAJ ZA UČENIKE OSNOVNIH ŠKOLA

Diploma

Vedrana Vičević

1. nagrada – 1.r., OŠ „Njegoš“, Kotor
Voditeljica: Ana Šarčević

*Setam uz more,
slušam valove kako
dotiču zora.*

Antonić, Tatjana – Mirna
voditeljica HAIKU susreti

Mirna Vičević
nastavnik OŠ Vežica

Lipnik, 29. travnja 2024. godine

 OŠ Vežica

Piše:
Ana Šarčević

„Pokret naprijed i mir“ naziv je japanskoga vrta koji je arhitekt za krajobrazno uređenje Hayato Iso osmislio na vrlo zanimljiv način učinivši od zapuštene zelene površine ispred Osnovne škole „Vežica“ u Rijeci pejzažnu minijaturu u kojoj baš sve ima svoju simboliku. Prvim dijelom toga vrta dominira vodopad što predstavlja pokret, a drugim djelom kućica za čaj što simbolizira tišinu, mir. Te dvije cjeline povezuje tzv. meditativna staza. Rđavi metalni elementi predstavljaju prolaznost, a krov kućice za čaj, koji je napravljen od broskog lima, pokušava uspostaviti vezu s riječkom brodogradnjom.

Cijeli prostor uređen je prema konceptu vrta iz povijesnoga razdoblja Momoyama kojega karakterizira prisutnost čvrstih i postojanih kamenih blokova te mjesto za uživanje u čaju. U vodopadu se nazire staklena skulptura koja simbolizira šarana. Prema legendi iz toga povijesnoga razdoblja, šaran pliva uz slap i ako u tome uspije, pretvorit će se u zmaja i odletjet će u raj. To simbolizira uspjeh, ustraj-

Ispred OŠ "Vežica" japanski vrt "Pokret naprijed i mir"

nost. U vrtu je posađeno autohtono bilje, a od japanskih vrsta japanski javor i japanska trešnja. Zanimljivo je da je ovo jedan od rijetkih japanskih vrtova u svijetu koji nije građen materijalom iz Japana, već je sve iz Hrvatske.

Bijela hortenzija kao simbol uspješnoga početka

U ovome je vrtu na Dan planeta Zemlje još nešto bilo u znaku Zemlje Izlazećega Sunca. Tradicionalan japan-

Haiku susret nastavljen u japanskome vrtu

ski oblik poezije, koji se proširio diljem svijeta, u Hrvatskoj je našao mnogo ljubitelja. Neposredan doživljaj prirode vrta u trostih su uobličavali sudionici haiku natječaja, a radovi će se tiskati u zajedničkome zborniku. U vrtu je tom prilikom posađena i bijela hortenzija. Ona simbolizira uspješan početak prvih haiku susreta. Osnovna škola „Vežica“ ugostila je najuspješnije učenike i mentore 1. međunarodnog haiku natječaja na kojemu su sudjelovali učenici 40 osnovnih škola u Republici Hrvatskoj, učenici hrvatskih dopunskih škola u inozemstvu (Njemačka, Švicarska, Srbija, Crna Gora) te učenici s posebnim obrazovnim potrebama.

Hrvatskoj nastavi u Crnoj Gori najviše nagrada

Posebno uspješni na ovome natječaju bili su polaznici hrvatske nastave u Crnoj Gori. Ukupno najviše osvojenih nagrada i pohvalnica pripalo je upravo natjecateljima iz Kotora i Tivta, uključujući i prvo mjesto. U kategoriji haiku 1. – 4. razred osvojila ga je **Vedrana Vičević** iz Kotora za sljedeći haiku:

*Šetam uz more,
slušam valove kako
dotiču zoru.*

Stručno povjerenstvo još je nagradilo sljedeće učenike hrvatske nastave iz Tivta: **Lucija Francesković** – treće mjesto u kategoriji haiku 1. – 4. i **Ana Marija Stipanić** – drugo mjesto u kategoriji suvremeni haiku 5. – 8. razred. Pohvalnice su dobili: **Luka Nikolić**, **Lucija Francesković**, **Ilija** i **Petar Sindik** u kategoriji haiku 1. – 4., te **Josip Francesković** za ilustrirani haiku 1. – 4. razred.

Poticajna poruka grafita na ulazu u OŠ "Pećine" u Rijeci

Projekt je odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske i njegovu vrijednost prepoznao je Odjel za kulturu Grada Rijeke na javnome natječaju. Nominalni pokrovitelj cijeloga projekta je Japansko veleposlanstvo u Zagrebu.

***Mladi Hrvati
Boke ugostili
organizatoricu haiku
natječaja***

Jedna od nagrađenih na ovom natječaju je i Ana Marija Stipanić, učenica devetoga razreda iz Tivta, inače aktivna u kreiranju emisije „Mladi Hrvati Boke“. Zbog obveza iz redovne nastave i glazbene škole nije mogla ići u Rijeku po potvrdu o osvojenome drugom mjestu. Bilo joj je žao što propušta ove

Paška čipka ugrađena u portal - skladno spajanje hrvatske i japanske tradicije

Prof. Ana Šarčević s organizatoricom haiku natječaja prof. Mihovilom Čeperić Biljan

haiku susrete. Sretna je ipak bila što će jedna cijela emisija biti posvećena ovoj temi. Rekla sam joj neka provjeri je li joj

uistinu rođak, kako sam ne-
tom saznala, pjesnik, književ-
nik i novinar **Luka Brajnović**.
Po njemu Škola komunikacije

Sveučilišta Navarra iz Pamplone u Španjolskoj dodjeljuje nagradu „profesionalcima koji su u svom radu na području komunikacije branili dostojanstvo ljudske osobe i temeljne vrijednosti slobode, tolerancije i solidarnosti.“

U društvu s ravnateljicom Nikolić i voditeljicom Škole za balet Jurić

Čitav projekt haiku natječaja realiziran je prema ideji profesorice hrvatskoga jezika i književnosti u OŠ „Vežica“ Mihovile Čeperić-Biljan koja dugi niz godina gaji kod učenika haiku izričaj i uspješno sudjeluje u haiku natjecanjima u zemlji i inozemstvu. Ona je otkrila niz zanimljivih detalja o ovoj natjecanju u emisiji „Mladi Hrvati Boke“. Telefonski intervju s njom je vodila Ana Marija Stipanić. U samo tri stiha moguće je sažeti beskraj ljepote, stoga posebno veseli najavljenom buduća suradnja.

FOND ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA I OVE GODINE IZLOŽIO JE SVOJU IZDAVAČKU DJELATNOST NA 11. MEĐUNARODNOM PODGORIČKOM SAJMU KNJIGA KOJI JE ODRŽAN U TRŽNOM CENTRU „DELTA CITY“ OD 9. DO 15. SVIBNJA.

Bogata riznica izdavačke djelatnosti u Fondu

Više tisuća posjetilaca na ovome sajmu imalo je priliku upoznati veliki broj izdanja koja je Fond financirao ili sufinancirao i uvjeriti se u bogatstvo i kvalitetu ovoga bibliotečnog fonda.

Piše:

Željka Kubiček Raščanin

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava sudjelovao je s ciljem promocije tiskanih izdanja, koja su objavljena uz financijsku potporu Fonda, na nekoliko sajмова knjiga u Crnoj Gori i okruženju.

Biblioteka Fonda posjeduje oko 420 naslova koji obuhvaćaju poeziju, romane, pripovjetke, drame, putopise, dnevnike, memoare, eseje, studije, zbornike, monografije, periodike, doktorske i magistarske radove, vjersku literaturu, priručnike, udžbenike, rječnike, kataloge, brošure, časopise. Autori objavljenih djela su pojedinci, NVO-i, udruženja i javne ustanove u Crnoj Gori, koji pokazuju zanimanje za problematiku manjinskih naroda, a uglavnom su i sami pripadnici nekih od šest manjinskih zajednica u Crnoj Gori.

Više tisuća posjetilaca sajmovima imalo je priliku upoznati se s velikim brojem izdanja koja je Fond financirao ili sufinancirao i uvjeriti se u bo-

gatstvo i kvalitetu ovoga bibliotečnog fonda.

Iako je sudjelovanje na sajmovima bilo isključivo promotivnog karaktera, Fond se može pohvaliti velikim brojem komplimenata upućenim njegovu radu, brojem ostvarenih kontakata u cilju daljnje promocije Fonda i potencijalnih korisnika njegovih sredstava na javnim natječajima. Ono što se pokazalo posebno značajnim jest činjenica da je sudjelovanjem na sajmovima znatno proširen broj čitalaca i istraživača ovih djela.

Fond je sudjelovao na 21. međunarodnom salonu knjiga u Novome Sadu od 18. do 25. travnja 2015. godine, zatim u Podgorici na 10. međunarodnom sajmu knjiga koji se

održavao od 5. do 11. svibnja 2015.

Dana 9. svibnja 2015. u Skadru, u Nacionalnoj biblioteci *Marin Barleti*, održana je izložba knjiga albanskih stvaralaca u Crnoj Gori, čija su djela podržana sredstvima Fonda.

U Ulcinju, na Pristanu, Sajam knjiga svečano je otvoren 26. 7. 2015., na kojem su također predstavljena djela iz svih šest manjinskih nacionalnih zajednica, kao i na 13. sajmu knjiga u Herceg Novom, održanom od 21. do 28. 7. 2015. godine.

Na ovaj način veliki broj ljubitelja pisane riječi imao se priliku upoznati i s djelima hrvatske manjinske zajednice u Crnoj Gori, koja je financirao/sufinancirao Fond: impozantni *Missale Romanum*, monografije: *Hrvatsko građansko društvo Crne Gore*, *Pomorstvo Boke kotorske na slikama Bazija Ivankovića*, *Dobrota - povjesnica bokeljskog pomorstva*, *100 godina od osnivanja Sokolskog društva u Herceg Novom 1910. - 2010.*, *Slikom kroz prošlost*, periodika *Bokeški ljetopis*, zbornik *Sidrišta zavičaja*, zatim *Hrvatsko kulturno društvo „Ljudevit Gaj“*, *Hrvati Boke kotorske kroz povijest*, *Prilog povijesti Hrvata Gornje i Donje Lastve*, *Počast narodnim žrtvama - prijenos kostiju Mate Brničevića strijeljanog 11. veljače 1918.*, mjesečni časopis *Hrvatski glasnik*.

Zaposlenici Fonda na sajmu knjiga u Podgorici

Vijeće Europe

Hrvatska od Vijeća Europe do Europske unije

Hrvatska je prije 20 godina, 24. travnja 1996., primljena u Vijeće Europe, a 1. srpnja 2013. postala je 28. članicom Europske unije

Piše:
Željko Holjevac/ Matica

Navršilo se 20 godina otako je Parlamentarna skupština Vijeća Europe većinom glasova 24. travnja 1996. primila Republiku

Hrvatsku kao 40. člana u prvo značajno općeeuropsko tijelo na hrvatskome putu u europske integracije. Uključivanje u Europu i europeizacija Hrvatske bili su među prvim ciljevima novoga hrvatskog vodstva izabranog na prvim slobod-

nim višestranačkim izborima u proljeće 1990., ali su srpska pobuna, raspad Jugoslavije, državno osamostaljenje i oslobađanje privremeno zaposjednutih dijelova zemlje u Domovinskome ratu ometali i usporavali prve hrvatske kora-

”

Osim nerazumijevanja bili smo suočeni i s pokušajima izravnog miješanja u unutarnji razvitak demokratske Hrvatske kako bi se utjecalo na njezin međunarodni položaj.

“

ke na putu u europske integracije. Zemlje članice tadašnje Europske zajednice priznale su u siječnju 1992. neovisnost Hrvatske, ali je Europska komisija nakon izbijanja sukoba između Hrvata i Bošnjaka u Bosni i Hercegovini u svibnju 1993. otkazala misiju koja je trebala ispitati mogućnosti za sklapanje prvoga sporazuma s Europskom zajednicom. Europska zajednica donijela je u ožujku 1995. odluku o primanju samostalne Republike Hrvatske u PHARE program i otvaranju pregovora o trgovini i suradnji, ali je zbog oslobodilačke vojno-redarstvene operacije „Oluja“ u kolovozu iste godine suspendirala pregovore i provedbu PHARE programa za Hrvatsku.

Sporo ispunjavanja preuzetih obveza

Poslije ratne pobjede Hrvatska se jače okrenula prema europskim integracijama pa je u travnju 1996. primljena u Vijeće Europe nakon više od tri godine čekanja i obveze da će ispuniti postavljene zahtjeve u vezi s ljudskim i manjinskim pravima. Vijeće Europe osnovano je 1949. s ciljem postizanja bolje povezanosti među svojim članicama u svrhu očuvanja i ostvarivanja ideala i načela koja su zajednička europska baština i koja olakšavaju gospodarski i socijalni napredak pojedinih članica. Stalna tijela Vijeća Europe su

Europska i hrvatska zastava

Odbor ministara i Parlamentarna skupština, a njegove su glavne institucije Europski sud za ljudska prava, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Europe i Povjerenik za ljudska prava. Na čelu Tajništva Vijeća Europe je glavni tajnik.

Zbog sporog ispunjavanja preuzetih obveza Vijeće ministara Europske zajednice odgodilo je stupanje Hrvatske u punopravno članstvo Vijeća Europe, ali je pola godine kasnije Hrvatska ipak primljena u to općeuropsko tijelo. „Danas je Hrvatska konačno primljena u Vijeće Europe. To je za samostalnu i suverenu Hrvatsku događaj od velike važnosti s obzirom na okolnosti u sadašnjemu međunarodnom poretku. I na putu toga prvoga formalnog koraka uključivanja u europske integracije morali smo prebroditi mnoge objektivne teškoće, ali i namjerne nenaklonosti. Osim nerazumijevanja bili smo suočeni i s pokušajima izravnog miješanja u unutarnji razvitak demokratske Hrvatske da bi se utjecalo na njezin međunarodni položaj. Unatoč svim krajnje nepovoljnim i veoma za-

mršenim okolnostima na putu uspostave obrane i međunarodne afirmacije suvremene Hrvatske postigli smo uspjehe jer smo ne samo dokučili bitna iskustva iz ukupne povijesti, već i ispravno prosuđivali dane međunarodne odnose sa svim njihovim zajedničkim i suprotnim ciljevima i interesima“, naglasio je prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman u poslanici u povodu primanja Hrvatske u članstvo Vijeća Europe.

Proces stabilizacije i pridruživanja

Europska unija usvojila je 1997. politiku regionalnoga pristupa prema državama jugoistočne Europe, a dvije godine kasnije Europska komisija predložila je novu generaciju ugovornih odnosa u sklopu procesa stabilizacije i pridruživanja Hrvatske i ostalih zemalja tzv. zapadnom Balkanu, predviđajući ispunjavanje dodatnih kriterija kao što su puna suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u Haagu, zaštita

Kovanica od 25 kuna u povodu pristupanja Hrvatske EU

ljudskih i manjinskih prava, povratak prognanika i izbjeglica te vidljivi angažman u regionalnoj suradnji. Ulaskom u 21. stoljeće intenzivirali su se odnosi Hrvatske s Europskom unijom. Ured visokog predstavnika Europske unije

u hrvatskome glavnom gradu prerastao je u Izaslanstvo Europske komisije, a Europska komisija je nakon Zagrebačkog summita predsjednika država i vlada zemalja jugoistočne Europe i EU u studenome 2000. potvrdila da su ispunjene pretpostavke za početak pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, koji je sljedeće godine parafiran u Bruxellesu i potpisan u Luxembourgju.

Nakon što su Hrvatski sabor i Vlada RH donijeli odluku o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, premijer Ivica Račan podnio je u Ateni u veljači 2003. hrvatski zahtjev za članstvom u EU. Europsko vijeće u lipnju 2004. dodijelilo je Hrvatskoj status punopravnoga kandidata za članstvo, a Europska komisija objavila

”

U prosincu 2011. predsjednik Ivo Josipović i premijerka Jadranka Kosor potpisali su Ugovor o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji.

“

je nakon pozitivnog mišljenja Pretpristupnu strategiju s instrumentima pristupne strategije. U tijeku sljedeće godine, u doba premijera Ive Sanadera, počeli su službeni pregovori o pristupanju Hrvatske EU s postupnim otvaranjem pojedinih pregovaračkih poglavlja: sloboda kretanja robe i radnika, pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga, sloboda kretanja kapitala i javne

Svečanost pristupanja Hrvatske EU u Zagrebu

Europski parlament

nabave, pravo trgovačkih društava i intelektualnog vlasništva, tržišno natjecanje i financijske usluge, informacijsko društvo i mediji, poljoprivreda i ruralni razvitak, sigurnost hrane, veterinska i fitosanitarna politika, ribarstvo, prometna politika, energetika i porezi, ekonomska i monetarna politika, statistika, socijalna politika i zapošljavanje, poduzetništvo i industrijska politika, transeuropske mreže, regionalna politika i koordinacija strukturnih elemenata, pravosuđe i temeljna ljudska prava, pravda, sloboda i sigurnost, znanost i istraživanje, obrazovanje i kultura, okoliš, zaštita potrošača i zdravlja, carinska unija, vanjski odnosi, vanjska, sigurnosna i obrambena politika, financijski nadzor, financijske i proračunske odredbe, institucije i ostala pitanja.

Suđenje hrvatskim generalima

Europska komisija objavljivala je periodična izvješća o napretku u pregovorima o pristupanju Hrvatske EU, ali su pregovore opterećivale različite prepreke i problemi kao što su stanje u državnoj upravi i pravosuđu, korpucija, suradnja sa sudom za ratne zločine u Haagu, prava nacionalnih manjina, sporovi sa susjednom Slovenijom koja je zbog neutvrđenih dijelova granice blokirala pristup Hrvatske EU i slično. U javnosti je najviše pozornosti izazvalo suđenje hrvatskim generalima Mladenu Markaču i Anti Gotovini. Bili su optuženi za ratne zločine počinjene nad srpskim stanovništvom tijekom i nakon vojno-redarstvene operacije „Oluja“. Nakon dugotrajnog suđenja, u

listopadu 2012. oslobođeni su svih optužaba te su se vratili u Hrvatsku, što je izazvalo val oduševljenja zbog značaja koji je oslobađajuća presuda imala.

Napokon su u prosincu 2011. predsjednik Ivo Josipović i premijerka Jadranka Kosor potpisali Ugovor o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji, a na referendum o pristupanju Hrvatske EU u siječnju sljedeće godine odazvalo se 1,960.208 birača ili 43,51 posto. Za ulazak je glasovalo 66,27 posto, a protiv je bilo 33,13 posto birača. Nakon nešto više od deset godina i četiri mjeseca od službenog podnošenja zahtjeva za članstvo, Hrvatska je pod vladom Zorana Milanovića 1. srpnja 2013. postala 28. članica Europske unije.

*JOŠ JEDAN POKUŠAJ NAJBOLJEG RJEŠENJA ZA IZGRADNJU
ŽIČARE DO VRHA BEDEMA I TVRĐAVE SV. IVANA*

Od industrijskoga grada do važne turističke destinacije

Piše:
Vlasta Mandić

Od pogrešnog usmjeravanja Kotor da se razvija kao industrijski grad iz vremena socijalizma poslije II. svjetskog rata, Kotor se nakon

Višedesetljetna dvojba na koji način izgraditi okomiti transport - žičaru od Kotora do tvrđave svetoga Ivana - dobila je svoj epilog.

katastrofalnog potresa 15. travnja 1979. godine sam izborio za svoj turistički razvoj. Nije bilo lako u konkurenciji s Budvom i Herceg Novim, koji su se razvijali kao turističke destinacije, izboriti se za svoj dio turističke ponude. Kotor je s okolnim područjem imao karakteristiku tranzitnog turizma, pretežno s turistima iz Dubrovnika, a u jednom razdoblju, kad je izgrađen hotel Fjord i sa starim hotelom Slavijom, imao je i neke skromne rezultate kao stacionarna turistička destinacija. Kotor je strpljivo čekao svoj turistički trenutak. Od starog, oronulog, potresom oštećenoga grada, zahvaljujući velikim aktivnostima na obnovi graditeljskog naslijeđa, Kotor je zasjao svojom izvornom ljepotom kamenih palača, crkava, bedema, svojom historijom, kulturom, tradicijom. Suvremene mogućnosti u oplemenjivanju interijera restorana, konoba, trgovina te eksterijera trgova, ulica - ukupne gradske strukture, kao i osvjetljenje bedema na razini grada i obodom tvrđava sve do vrha svetoga Ivana, grad Kotor učinili su čarobnim doživljajem, kako za svoje građane tako i za turiste. Prvi brodovi - kruzeri, koji su bili i prvi vjesnici novoga turističkog 'buma' Kotora, svake godine dolaze u sve većem broju i dovoze tisuće turista iz cijeloga svijeta. Poslije zimskog sna, koji Kotor sniva zajedno sa svim gradovima na Jadrani, lijepo je vidjeti već od prvih proljetnih dana kotorske pijace, trgove, kalete kojima prolaze rijeke ljudi, koje nas bude iz zimskog sna. Jesmo li se probudili iz zimskog sna? Pripremamo li se svake godine na rješavanje evidentnih nedostataka na koje se budući razvoj turizma u Kotoru stalno sapleće? Dio problema koji dugo traje su: reguliranje pješačkog i kolnog prometa na razini grada i šire, parkiranje, obnova bedema, zgrada i okomite - pješačke komunikacije serpentinama za siguran dolazak do vrha tvrđave sv. Ivana i ostalo. Brdo svetoga Ivana s bedemima, nakon gubitka obrambene

funkcije, već desetljećima čeka priliku da se valorizira kao turistička destinacija. Također, brdo svetoga Ivana ima svoj prirodni pripadajući dio: kanjon Škurdu iz kojega izvire i otječu dvije rijeke, dramatičnu prirodnu ljepotu zaleđa prema planinskome masivu Lovčena, s ruralnom, autohtonom arhitekturom sela Špiljari, pješačkim serpentinama koje vode do vrha sv. Ivana i dalje do Ivanovih korita, a sve to godinama je zapostavljeno i izvan interesa građana i općine. Veliki dio građana zasigurno i ne zna koliko ljepote se nalazi na tom dijelu, uz neposrednu blizinu Kotora. Ipak, nešto se pokreće. Višedesetljetna dvojba na koji način izgraditi okomiti transport - žičaru od Kotora do tvrđave svetoga Ivana - dobila je svoj epilog. U ožujku ove godine održana je prezentacija idejnog rješenja žičare. Projektant idejnog rješenja je Međunarodni institut za životnu sredinu Arfi Future - Hočko Pohorje iz Slovenije, a investitor je Direkcija za uređenje i izgradnju Kotora. Vrlo stručno, a pritom s pažljivom percepcijom i poštovanjem prirodnih specifičnosti prostora, idejno rješenje žičare nudi odlične preduvjete da se na jednostavan, lagan način dođe do vrha tvrđave svetoga Ivana. Ruralna naseobina Špiljari smještena je u prirodnom procjepu koji brdo svetoga Ivana odvaja od ostaloga planinskog masiva Lovčena. Do Špiljara se dolazi pješačkim serpentinama, a mogućnost izlaza na tvrđavu svetoga Ivana oduvijek je bila preko jednog otvora u samim bedemima. To je omogućavalo kružnu komunikaciju Špiljara s gradom Kotorom. Za vrijeme vladavine Austrougarske monarhije, dakle prije 100 godina, na istoj lokaciji bila je izgrađena žičara koja je povezivala Kotor s Ivanovim koritima. Ništa logični-

je nije bilo nego se opredijeliti za lokaciju nove žičare od Tabačine preko Špiljara do vrha bedema.

Po idejnom rješenju projekt će imati četiri faze i to:

1. Izgradnja žičare s ulaznom stanicom u Tabačini, a izlaznom u Špiljarima. Izgradnja dizala koji bi svladao visinsku razliku od Špiljara do vrha tvrđave svetoga Ivana.

2. Regulacija prometne infrastrukture s garažom i parkirizima.

3. Revitalizacija tvrđave na vrhu svetoga Ivana.

4. Revitalizacija etno sela Špiljari.

Ovo je vrlo zahtjevan zadatak koji tek treba riješiti na razini glavnoga projekta. Od svih predloženih faza posebno je teška faza 2 - rješavanje prometa u sklopu postojećih minimalnih prometnica i skućenoga gradskog prostora. Projektant je dao idejne prijedloge koji samo daju neke naznake, a to je kružni

tok pokraj zgrade Jugopetrola i izgradnja garaže na kat na sadašnjem otvorenom parkirištu pokraj Osnovne škole 'Njegoš'. Izgradnja garaže na kat teško će biti prihvatljiva zbog potrebe zaštite graditeljskog naslijeđa, ali projektanti će zasigurno razmišljati i o drugim mogućnostima, od kojih je jedna izgradnja podzemne garaže.

Poseban bonitet predložene lokacije žičare jest što će se najzapušteniji dio kontaktne zone Kotora sa sjeverne strane, na dijelu gdje se nalazi upravna zgrada Elektrodistribucije i stara zgrada napuštene elektrane, napokon regulirati na način da postanu dio ukupnog rješenja u funkciji žičare. Tu su i dvije rijeke Škurde koje su sa svojim pejzažom, slapovima biserno prozirne vode, već sada atrakcija i mjesto gdje se okupljaju turisti. Navedena kontaktna zona desetljećima je zapuštena. Zadnji udarac nebrige i ishitrenosti bio je kada se nakon potresa 1979. na rijeci Škurdi, uza zidine grada, uklonio

Kotor

objekt vodenice, koji se mogao obnoviti i valorizirati kako bi i danas bio svjedočanstvo prošlog vremena i dio kulturne baštine grada.

Izgradnja žičare svetoga Ivana veliki je i kompleksan projekt u tehničkom i financijskom smislu, koji pod svaku

cijenu treba podržati i realizirati. Realizacijom izgradnje žičare Kotor bi se na svjetskoj turističkoj top-listi, na kojoj već sada ima visoko mjesto, uzdigao još više po jedinstvenoj ljepoti prirode, graditeljstva, raznolikosti turističke ponude. To bi bio još veći preduvjet, uz već poznate, za razvoj kulturnoga turizma, koji je sada u vrhu svjetskih turističkih kretanja. Takav trend Kotoru bi omogućio da razvija i stacionarni turizam jer se na razini planskih dokumenata u Kotoru predviđa izgradnja značajnih hotelskih kapaciteta. Na posljetku, Kotor već definira svoju turističku strategiju u smjeru razvoja kulturnog turizma, što mu po svemu i pripada i što treba, na razini planskih dokumenata, definirati kao strategiju razvoja Kotora.

Tvrđava Sveti Ivan

ZDENKA JANKOVIĆ

Najviše voli fotografirati ujutro kad sunce izlazi i popodne, pri njegovom zalasku, jer su tada boje najživopisnije

**Priredio:
Joško Katelan**

Uvaženi čitatelji, u ovom broju vam donosimo profil jedne „Muljanice“ kojoj je umjetnost u duši. Ona je pravi dokaz da restauratori starinskog namještaja nijesu tek zanatlije, već pravi umjetnici. Zdenka već godinama uspješno vraća život komadima starog namještaja, a sa druge strane nju to vraća nazad u vrijeme i mnogo joj znači.

„Dok radim“, kaže ona, „osjećam se kao da vrijeme vraćam unazad i ispunjava me što sati rada na tim komadima namještaja anuliraju vremenske razlike. Kada pod mojim prstima popravljena stolica, stol ili vitrina dobiju prvobitni izgled, gube se dimenzije i prostora i vremena“, približava nam Zdenka

svoju opčinjenost starim zanatom.

Sve je počelo prije 14 godina kada je dobila priliku da sa majstorom ovog zanata radi popravku u katedrali Svetog Tripuna. Njen prvi rad je bio popravka noge drvene statue Svetog Tripuna u katedrali. Počela je raditi sa majstorom koji je uvidio da ima talenta i smisla. „Krala“ je zanat, kako kaže, jer se nadala da će joj jednom u životu to trebati, a onda sam se u jednom periodu opredijela da radi samostalno.

Iako nema klasično obrazovanje u ovom smislu, komadi pokućstva kojima je vratila stari sjaj govore u prilog dobro izučenom zanatu. Nakon što je radeći u Katedrali zavrijedila povjerenje onih koji su je angažirali, danas ima dosta porudžbina za restauraciju. „Stari komad namještaja dovedem u stanje kakvo treba biti, jer ono što je originalno treba ostati originalno“. Restaurira stolice, stolove, škrinje, debela starinska vrata, prozore. Karakteristično je što je jako nestrpljiva dok ne završi

neki komad, jer jedva čeka da vidi finalni produkt. Sve mušterije čije predmete je restaurirala bile su zadovoljne, nijesu imale primjedbi, već naprotiv, obično su je preporučivali nekom svom prijatelju, rodbini.

Posebno zadovoljstvo joj je bilo, raditi kip Svetog Antuna u crkvi na Prčanju.

Ona podsjeća da na području Kotora ima mnogo komada starinskog namještaja, ali da se nažalost dosta toga prodalo. „U periodu buma sa kupovinom i prodajom nekretnina u Kotoru ljudi su otkupljivali stari namještaj i strašno ga obezvrijedili što je velika šteta jer to je ipak dio kotorske tradicije“, primjećuje ona.

Najmiliji rad joj je bio restauracija vrata kotorske katedrale, a ono što je zanimljivo je da prilikom farbanja vrata nije koristila kemijska sredstva, već farbu od biljaka koju je sama napravila od osam biljaka, tako da je sačuvana tekstura drveta. Tu recepturu biljne farbe ljubomorno čuva. Za svoj gušt, uradila je sebi krevet komo od dr-

veta i neke dekorativne sitnice. Osim restauracije, Zdenka voli da slika. Ima oko 40 svojih radova koje je izlagala na nekoliko manjih izložbi, a ponekad se oproba i u radu sa duborezom.

Kako je zapažanje svijeta oko nje oduvijek bila njena jača strana odnedavno se oprobala i u oblasti fotografije, točnije prije 3-4 godine. Fotografirala je restaurirani namještaj kako bi vlasniku pokazala što je učinjeno. Tako se rodila ljubav prema fotografiji. Nastavila je fotografirati uličice i kuće Starog grada Kotora, a onda i sve ostalo. Opčinjava je i opušta igra boja. Fotografira uglavnom prirodu, a Muo, Kotor i cijela Boka predstavljaju za nju nepresušnu inspiraciju. Najviše voli fotografirati ujutro kad sunce izlazi i popodne, pri njegovom zalasku, jer su tada boje najživopisnije.

Opčinjena je Kotorom i Kotorским zaljevom, tako da su njene slike svojevrsna oda ovom starom kicošu. Na njevoj Facebook stranici, posjetitelji mogu dugo uživati u čarima ovog kraja uz igru svjetla i tame, odsjaja mora i pločnika.

Njena kreativnost i ljubav prema umjetnosti došli su do izražaja i u kreiranju maski za tradicijske kotorske karnevalske fešte, na kojima je osvajala brojne nagrade. Zdenkinim stopama krenula je i kćerka Tihana, koja je još kao dijete, posmatrajući majku kako radi, poželjela i sama oprobati se i početi raditi komade starog namještaja koristeći tehniku decoupage.

Iako nije uspjela ostvariti svoju želju i završiti Likovnu akademiju u Sarajevu, ipak je došao dan, kako to obično biva, kada je sve to „isplivalo“ iz nje. „Kad nešto volimo, nema prepreka, nije potrebna škola, fakultet i diploma. Jednostavno, nijesam nikad voljela da sjedim i učim, već da posmatram i stvaram nešto“, kaže Zdenka. I dan-danas je tako, i ona to sprovodi u djelo. Kaže da čovjek treba znati što više zanata i ne postavljati sebi barijere, već se oprobati u onome što voli i naučiti nešto novo.

Uz ove, rekli bismo mudre misli prepuštamo vas ovim prizorima neprolazne ljepote.

*U POMORSKOME MUZEJU CRNE GORE U KOTORU 17. SVIBNJA
PREMIJERNO JE PRIKAZAN FILM
O KOLU BOKELJSKE MORNARICE*

Film o kolu Bokeljske mornarice

U povodu 10-godišnjice obnove nezavisnosti i tisuću godina državnosti Crne Gore Muzej je darovao trajni dokument - film „Kolo Bokeljske mornarice“, bratovštine stare više od 1.200 godina, koja ima status nematerijalnoga kulturnog dobra od nacionalnoga značaja.

**Priredio:
Tripo Schubert**

„Posebno je zadovoljstvo večeras biti u Kotoru, gradu u kojem vas ne dočekuju samo prijatelji i Kotorani, već i vjekovi koji su sve vrijeme svog postojanja ugradili u ono što je tu stvoreno, čuvano i sačuvano do današnjeg dana. Jedno od kulturnih zdanja u UNESCO-vom Kotoru je i naša institucija – Pomorski muzej Crne Gore. Muzeji su kapije kroz koje prolaze vjekovi čiji smo mi čuvari, a naša institucija ustrajava u nastojanju da obilježi i otrgne od zaborava važne datume, događaje i jubileje“, rekla je Mileva Pejaković Vujošević, direktorica Pomorskoga muzeja, obraćajući se prisutnima.

Kolo Bokeljske mornarice pleše se ispred Bazilike-katedrale sv. Tripuna, koja ove godine također slavi svoj jubilej – 850. godišnjicu svog postojanja.

Ovo impozantno zdanje koje dominira našim gradom starije je od crkve sv. Pavla u Rimu 460 godina, od otkrića Amerike 326 godina, a od poznate katedrale Notre-Dame u Parizu 179 godina.

„Nakon prikazivanja filma otvorit ćemo obnovljeno odjeljenje Bokeljske mornarice u kojemu će se svih 365 dana moći čuti melodija Kola, a svi turisti moći će da uživaju i u vizualnom doživljaju Kola koje će se konstantno prikazivati na velikom ekranu u ovom odjeljenju“, objasnila je direktorica Pejaković.

Ovaj značajni projekt realiziran je zahvaljujući punoj potpori Ministarstva kulture sa željom da se istodobno promocijom filma obilježi Međunarodni dan Muzeja, utemeljen od ICOM-a 60-ih godina prošlog stoljeća jer toga dana sve muzejske institucije diljem

Ministar kulture Pavle Goranović i direktorica Pomorskog muzeja Mileva Pejaković Vujošević

svijeta istodobno slave trijumf ljudskog pamćenja nad zaboravom.

„A mi nismo zaboravili Dobročanina kapetana i pjesnika Pava Kamenarovića, koji je još u 19. stoljeću napisao pjesmu posvećenu Kolu u kojoj, između ostalog, kaže:

‘Uljezimo - svi u kolo,
Rukama - ruke pružimo,
Pokažimo - svim okolo
Da slogu bratsku vriežimo’,
i zato budimo i mi složni i
uživajmo svi zajedno u našoj
nezavisnoj Crnoj Gori“, završila je Pejaković svoje nadahnu-
to obraćanje.

Prisutnima se obratio i ministar kulture u Vladi Crne Gore Pavle Goranović: „Pojedina kulturna dobra Crne Gore toliko su značajan dio nasljeđa da je njihova vrijednost nemjerljiva. Otvaranje obnovljenog odjeljenja Bokeljske mornarice ponudit će detaljniji uvid u bogatu ostavštinu kotorskih i bokeljskih pomoraca, posebno što je Bokeljska mornarica od jula 2013. godine zakonom

zaštićeno nematerijalno kulturno dobro države. Ovo je naš zajednički doprinos obilježavanju hiljadu godina crnogorske državnosti i decenije obnove naše nezavisnosti i obaveza prema svima koji baštine vrijednosti Bokeljske mornarice“, rekao je ministar.

On je naglasio da je svaki pozitivan čin usmjeren ka pravilnoj valorizaciji naše bogate kulturne baštine značajan poticaj za slavljenje multikulturalizma kojim se Crna Gora vjekovima prepoznaje i ponosi.

„Određena kulturna dobra Crne Gore su toliko značajan segment ovdašnjeg nasljeđa, ali i društvene prepoznatljivosti, da je njihova vrijednost u različitim vremenima nemjerljiva. Jedna od takvih inicijativa, kao dio suštine kulturnog identiteta ovih prostora, svakako je otvaranje obnovljenog odjeljenja Bokeljske mornarice, kojim će se ponuditi bolji uvid u bogatu ostavštinu kotorskih i bokeljskih pomoraca.“

Prof. Deša Ivanović Heimann – odvjetak slavne pomorske obitelji iz Dobrote

**Razgovarao:
Željko Brguljan**

Stara pomorska dobrot-
ska obitelj Ivanović u 18.
stoljeću je, s oko 30-ak
brodova, bila među najjačim
pomorsko-trgovačkim obite-
ljima Boke kotorske i južnog
Jadrana. Imali su stalne tr-
govačke predstavnike u Ve-
neciji i Draču, među kojim
gradovima su razvili najinten-
zivniju trgovinu. Prvi poznati
član obitelji – Marko, doselio
se u Dobrotu oko 1550. godi-
ne. Nasljeđuje ga sin Ivan, a
njega Juraj. Od Jurjevog sina
Rafaela obitelj se račva u dvije
grane – potomke braće Jurja i
Petra. Vrlo istaknuti član obi-
telji – brodovlasnik i trgovac,
sudionik mletačko-turskog
rata, bio je kap. Luka (1696.
– 1759.), Petrov sin, koji je

*Roditelji Eugenija i Ivan konti Ivanović na dan vjenčanja 1936. u đardinu
kuće u Dobroti*

1753. od mletačkog Senata dobio kneževski naslov (*conte*). Naslov je kasnije proširen na Lukinu braću Rafaela i Mata (Matiju). I Lukini sinovi, kapetani Marko (1726. – 1756.) i Jozo (1729. – 1777.) istaknuli su se junaštvom, Marko pobjedom nad tripolitanskim gusarima u Patraskom zaljevu 1751., a potom oba brata protiv istoga nadmoćnog protivnika u atenskoj luci 1756., kada je Marko i poginuo. Ove su pobjede imale velik odjek s povoljnim političkim i gospodarskim posljedicama za Veneciju pa je braći dodijeljen naslov kavaljera svetoga Marka, a ocu Luki i stričevima Rafaelu i Matiji medalje i trgovačke povlastice. Kao uspomena na te slavne dane u pomorskim muzejima Venecije i Kotora čuvaju se slike bitaka braće Ivanovića, platna Vincenza Chilonea, u Bratovštini sv. Jurja i Tripuna u Veneciji prikaz iste bitke Francesca Fontebassa, a događaje su opjevali I. A. Nenadić (1757.) i A. Kačić Miošić (1759.).

Ivanovići su bili veliki donatori prilikom gradnje i uređenja crkve sv. Eustahija u Dobroti i drugih sakralnih objekata. Posjedovali su u Dobroti nekoliko palača, a prema popisu iz 1808. – jedanaest kuća. Plemstvo je Ivanovićima potvrđeno i od Austrije 1834. Među znamenitim ličnostima koje su Ivanovićima posvetili literarne radove je i Petar II. Petrović Njegoš koji je, iz zahvalnosti što su ga Mato i Jozo ugostili u svojoj kući kad je 1833. s pratnjom putovao u Sankt Peterburg, posvetio im ep *Glas kamenštaka*. U 19. st. Ivanovići su bili vlasnici i suvlasnici 22 jedrenjaka te su nerijetko njima i zapovijedali. Veliki ugled imao je i obiteljski ogranak stalno nastanjen u Veneciji, a njegova posljednja pripadnica - Margherita Ivanovich - preminula je 1979.

Ples dobrotskog kola na vjenčanju roditelja na ponti ispred kuće, 1936

Obitelj Ivanović dala je i više pisaca i svećenika, a u naše doba i jednog biskupa, apostolskog upravitelja Kotorske biskupije, mons. Graciju. Njegov brat Ivan bio je kapetan bojnoga broda ratne mornarice, stručnjak za pomorsku navigaciju te profesor na Pomorskoj akademiji u Dubrovniku, a kasnije na Višoj pomorskoj školi u Kotoru. Brak Ivana i Eugenije, iako nije dao muškog potomka koji bi produžio lozu, bio je plodan i podario je tri posljednje dobrotske kontese: Dariju, Marinu i moju sugovornicu – Dešu.

S profesoricom Dešom Ivanović Heimann razgovarao

sam u njezinu zagrebačkom domu, ispunjenom bokeljskim uspomenama, domu koji zrači bokeškom kulturom i plemenitom skromnošću. S jednom od posljednjih bokeljskih kontesa, ne samo po tituli nego i po duhu, ovaj put sam morao ciljano razgovarati iako mi je dobro poznato da nerado govori o sebi.

Rodom ste Bokeljka, k tome iz stare i ugledne obitelji Ivanović, jedine koja je od dobrotskih obitelji pomorskim zaslugama stekla grofovsku titulu te uvedena u Zlatnu knjigu venecijanskog plemstva. Što za Vas znače obiteljski korijeni i kako

Deša Ivanović kod prve Svete pričesti u crkvi Sv. Stasija (Eustahija) u Dobroti 1946

*je uopće živjeti u „sjeni“ slav-
nih predaka?*

- Obiteljski korijeni mi mnogo znače i u svojem životnom putu nastojala sam biti dostojna svojih predaka.

Dosljedni ste i u ovom razgovoru – uvijek krajnje koncizni. Kao mlada djevojka otišli ste iz Boke, prvo na školovanje pa potom na službovanje, nastanivši se u Zagrebu. Kako ste tada doživjeli odlazak iz Boke

i prate li Vas još i danas slike čarobnog zaljeva u kojemu ste provodili bezbrižno djetinjstvo?

- Boku mi je uvijek bilo teško napustiti jer sam iza sebe ostavljala beskrajnu ljepotu prirode i toplinu doma. I danas me često „zaskoče“ slike našega predivnog zaljeva, kako u snovima, tako i u sanjarenju.

Zaslužili ste mirovinu na položaju voditeljice prevodilačke

službe u farmaceutskoj industriji Plivi u vrijeme njezina uspona. Koje su Vam osnovne vodilje i principi kojih ste se držali na tako odgovornome mjestu?

- Vodilja i princip su mi bili zadovoljiti visoke standarde koje je u to vrijeme imala i njegovala Pliva i dokazati svim korisnicima naših usluga da imamo vrsne prevoditelje školovane na Filozofskome fakultetu u Zagrebu.

Možete li se sjetiti neke zanimljive zgode iz tih vremena u kojima su uobičajene slobode bile ograničene i u kojima su prijetile velike opasnosti za izgovorenu riječ?

- Bilo je takvih situacija. Na jednom partijskom sastanku u Plivi morala sam donijeti i predati neke materijale. Kada sam ušla u dvoranu jedan od sudionika me provokativno upitao: „Recite, Dešo, kakve ste Vi to veze imali da Vas postavim za voditelja Prevodilačke službe u Plivi kada među članovima te službe jedna ima supruga direktora u Plivi, druga oca ambasadora, treća visokog državnog funkcionera... Pa koga to Vi imate?“ Iznenađena neprimjerenom javnom prozivkom, mirno odgovorih: „Ja imam strica biskupa pa vjerojatno moja veza dolazi odozgo.“ Nakon toga je nastala opća konsternacija bez dodatnih pitanja.

Jednom ste mi u razgovoru spomenuli da ste jedino još mogli živjeti u Londonu. Čime Vas je taj grad opčinio da ste poželjeli odabrati ga kao moguće mjesto prebivanja?

- London, život i slobode koje je pružao, bio je sušta suprotnost načinu života na koji sam bila navikla u 1960-im pa me ta različitost fascinirala i privlačila, barem u tim godinama.

Vratimo se Boki. Čega se s veseljem, a čega s nostalgijom ili tugom sjećate iz Dobrote svoga djetinjstva i mladenaštva?

- S veseljem i nostalgijom sjećam se same Dobrote, slobode i bezbrižnosti koje smo imali u doba djetinjstva i mladenaštva, iskrenosti i druženja.

Vašeg strica, mons. Graciju Ivanovića pamtim pod nazivom „Rajska duša“, kako ga je moja pokojna tetka nazivala. Kako ga Vi, koja ste mu bliski rod, pamтите? Možete li nam reći zbog kojeg razloga se nije htio preseliti iz svoje dobrot-ske kuće u biskupski dvor u Kotoru ne mogavši, zbog toga, biti službeno ustoličen za kotorskog biskupa, već je upravljao Kotorskom biskupijom kao apostolski administrator?

- Ja ga pamtim kao izvor dobrote i razumijevanja. Ne mogu zaboraviti večeri kada nam je pričao priče, poučne, a prilagođene djeci, za koje vjerujem da ih je izmišljao i da postoje negdje među njegovim knjigama i papirima koje je preuzela crkva. Mislim da je skromnost bila razlogom da nije htio biti ustoličen biskupom i da se nije preselio u Biskupski dvor u Kotoru. Tako je ostao bliži narodu i njegovim problemima.

Neki stari putopisci pisali su da Bokelji imaju posve osebujan karakter koji ih čini prepoznatljivim među stanovnicima drugih obalnih područja Jadrana. Koje vrline, ali i mane, smatrate osnovom karaktera Bokelja i nalazite li ih i danas među mlađom populacijom zaljevskog svijeta koji pomalo nestaje?

- Mislim da Bokelji imaju ne samo svojstven karakter, nego i fizičke osobine. Krasi ih suptilna profinjenost i kultura koja je – možda – i minus u ovim vremenima. Te osobine prepoznajem i kod Bokelja

Sestre Darija, Deša i Marina Ivanović s prijateljem Koljom Grisogonom i kućnim ljubimcem, 1947.

mlađe generacije koje imam sreću poznavati. Žao mi je što stari zaljevski svijet pomalo nestaje, ali ja se duboko nadam da će one velebne planine i prekrasno more – da ne govorim o crkvama i preostalim palacima – od novih stanovnika napraviti Bokelje dostojne krajolika.

Hvala Vam na razgovoru, možda želite nešto dodati ili poručiti čitateljima Hrvatskoga glasnika?

- Ja Vama zahvaljujem jer ste me svojim pitanjima vratili, barem na kratko, u moju dragu Boku.

Deša Ivanović s direktorom Plive Splivalom i poslovnim partnerima iz Indije, Zagreb 1965.

LJUBAV ZA ISTINU

„U novinarskoj profesiji duboko je ukorijenjeno etičko i intelektualno zdravlje“

„Možda nijedna osoba, koja je morala napustiti rodni grad, zavičaj i zemlju, nije dobila takvu valorizaciju na međunarodnoj razini kao što je to bio Luka Brajnović. Usudujem se reći da je možda u XX. stoljeću malo ljudi koji su i na planu intelekta i bilo kakve karijere pošli više i dalje od Luke Brajnovića...“

Piše:

Miro Marušić

Uz njegovo ime ravnopravno stoji: „el maestro“, profesor, novinar, književnik, publicist, teoretičar medija, humanist... Ugledna nagrada koja se dodjeljuje novinarima i drugim javnim ličnostima koje su se istaknule u obrani istine i promicale objektivno novinarstvo, a utemeljio je Universidad de Navarra iz Pamplone u Španjolskoj, nosi njegovo ime, „**Premio Luka Brajnović de la Comunicación**“.

Prof. dr. Luka Brajnović (Kotor, 1919. – Pamplona, 2001.) u početku nije pristao da se nagrada nazove njegovim imenom. Na višestruko inzistiranje bivših studenata i profesora sveučilišta od kojih je i potekla ideja, ipak je popustio. Nagrada je utemeljena 1996. godine. Dodjeljuje se novinarima kako iz Španjolske, tako i iz cijelog svijeta. Njezini dobitnici su novinar Miguel Delibes,

James Nachtwey s nagradom - desno Olga i Elica kćerke Luke Brajnovića

David Puttnam - redatelj filma „Misija“, Violeta Chamorro - bivša predsjednica Nikaragve, bivši voditelj Tiskovnog ureda Svete Stolice - Joaquín Navarro-Valls. Godine 2001. nagrada je posthumno dodijeljena hrvatskom novinaru Siniši Glavaševiću i španjolskom novinaru Miguel Gilu koji je poginuo u Sijera Leoneu, talijanskoj novinarki Ettore Bernabei, novinaru Juan Pa-

blu de Villanuevi, fotoreporteru Jamesu Nachtweyu...

Rođeni Kotoranin uživao je veliki ugled u Španjolskoj. Kada je preminuo 7. veljače 2001. godine, sve novine su zabilježile njegov odlazak s ovog svijeta, dok je veći broj novina donio opširne priče o njemu.

Luka Brajnović u rodnom Kotoru završio je osnovnu školu, a zatim četiri godine gi-

mnazije u poznatoj franjevačkoj gimnaziji na otoku Badiju pokraj Korčule, a ostale četiri godine pohađao je u kotorskoj gimnaziji, gdje je i maturirao. Pravni fakultet završio je u Zagrebu. Jedan je od četvorice braće Brajnović i jedini je preživio Drugi svjetski rat. Brat Tripo stradao je tijekom rata, a drugog brata, don Iva Brajnovića, župnika iz Škaljara, nakon neuspješnog atentata u župnoj crkvi snašla je sudbina ostalih žrtava komunističkog režima krajem 1944. godine, na otoku Daksi pokraj Dubrovnika. Strijeljan je s još dvadeset trojicom nevinih svećenika i civila optuženih za suradnju s neprijateljima. O tim stradanjima nije se dugo pisalo, nikada nitko nije odgovarao za njihovu smrt. Vijest o bratovoj smrti Luka je prvi put pročitao 1946. godine u vatikanskom izdanju „Martirium Croatiae“.

Taj stravični događaj i tragični gubitak opisao je u pjesmi „Daksa 1944.“ koja je objavljena u njegovoj zbirci pjesama „Na pragu radosti“ u Madridu 1958. godine.

Daksa 1944.

Crno je jugo stišalo pluton
I vrisak koralne himne mira.
Nad otokom prijeti se nebo
I kiša
Slaveći zanos krvava kumira.
Dvadeset i četiri su živa sveca
pala
Na mračne ruke Velikog
Dana,
A mrtvi ostaše živi
U vatri prokletstva i mržnje,
Ugašenih misli i elana,
Odvratni sebi i drugima krivi.
Jesenjski zapad, crven, vapi
u visine
Dotičući kroz oblake Jadran
plavi,
I dvadeset i četiri leša
I uz njih krvave mrlje na travi.

/Luka Brajnović/

Početak Drugoga svjetskog rata Luka Brajnović dočeka kao je u Zagrebu gdje se ubrzo vjenčao Anom Tijan, kako će se kasnije pokazati ženom njegova života, za koju je znao reći da je to „najbolja žena na svijetu“. Ana, po struci slavistica, u svojim bilješkama piše kako su se složili da je to najbolje što su mogli učiniti, započeti zajednički život u ratnim uvjetima neprekidnog bombardiranja...

Obilježen i proganjan, zatočenik logora Kamensko koji je pukim slučajem ostao živ, u proljeće 1945. godine Luka Brajnović odlučio se otisnuti u svijet. Preko Austrije putuje za Rim, a nešto kasnije za Madrid. Španjolska postaje njegov novi dom. Tamo u svojoj 27. godini počinje novi život, doslovce iz početka. U jednom od mnogobrojnih intervjua prisjeća se:

„Prvo je bilo važno naučiti jezik. Da preživim morao sam prihvatiti bilo kakav posao, kao na primjer slagara u jednoj tiskari. Vlasnik tiskare je bio jedan od mojih prvih španjolskih prijatelja. Relativno brzo sam naučio španjolski i počeo se baviti intelektualnim radom. Diploma pravnika sa zagrebačkog sveučilišta u Španjolskoj nije vrijedila.

Luka Brajnović

Upisao sam se na Filozofski fakultet u Madridu i postao članom poznate znanstvene institucije Cientificas Superior de Investigaciones Cientificas, a usporedno sam radio i na hrvatskim izdanjima. Bio sam prijatelj sarajevskog nadbiskupa Šarića koji je poslije rata živio u Madridu pa sam s njim izdao popravljeno izdanje Svetog pisma za Hrvate u emigraciji, s nadom da neću izgubiti vezu s Crkvom i vjeron. U isto vrijeme osnovao sam s Hiacintom Eterovićem reviju 'Osoba i Duh' čiji sam bio urednik 1949. – 1956. godine. Utemeljio sam nakladničku knjižnicu 'Osvit'. Za sve

Luka Brajnović sa svojim studentima

Luka i Elica

to vrijeme moja supruga Ana i kćerka Elica nisu mogle izaći iz Jugoslavije. Nakon punih 12 godina sastali smo se u Munchenu. Godine 1960. bio sam pozvan u Pamplonu na sveučilište Univerzidad de Navarra, gdje je upravo počinjala Novinarska škola.“

Njegova kćerka dr. Elica Brajnović De Leahy, danas profesorica, poput svojega oca, na Komunikološkoj školi katoličkog Navarrskog sveučilišta u Pamploni, na Odsjeku za film i kinematografiju, prisjeća se tog susreta: „Upoznala sam svog oca 27. listopada 1956. godine na peronu željezničke postaje u Munchenu. Tako se ispunilo ono što sam u svojim 12 godina najviše že-

ljela, vidjeti i iznad svega doirnuti svog oca.“

U španjolskim novinama i časopisima počeo je pisati još 1960. godine, a od 1966. godine postaje stalni član redakcije časopisa Nuestro tiempo („Naše vrijeme“). Objavio je nekoliko romana i više zbirki poezije. Poznat je i po pisanju prvog priručnika za španjolske studente novinarstva koji je preveden i na portugalski jezik. Iako pisac, pjesnik i novinar, životni poziv „el maestro“ događao se na Sveučilištu Navarra, gdje je kao profesor etike i jedan od osnivača Fakulteta znanosti informacija obrazovao mnogobrojne generacije i prenosio ono što je za njega bilo sveto, što je stalno

ponavljao na svojim predavanjima - **Ljubav za istinu.**

Elica Brajnović De Leahy za svog oca kaže da je imao svoj osobni stil predavanja, svoj način ocjenjivanja i poseban odnos sa studentima.

„Kuća je uvijek bila puna, uvijek otvorena, uvijek mjesto za slušanje i razumijevanje. Rečenica koje se moja braća i sestre sjećaju da je naša majka često izgovarala bila je - O, Bože moj, već me hvata panika'. Govorila je to svaki put kada bi se moj otac neočekivano pojavio s neodoljivim osmijehom u pratnji deset ili petnaest studenata na ručku ili večeri. Bila su to duga i zanimljiva sijela...“

Luka je svakodnevno pisao kolumnu za visokotiražni dnevnik Diario de Navarra o međunarodnoj politici. Pisao je i kada je bio na odmoru jer za njega su njegovi čitaoci i studenti bili svetinja. Radio je temeljito, svaki tekst je potkreppljivao činjenicama, glancio ga do visokog sjaja kako bi ga učinio što razumljivijim. Prvo je skicirao tekst na papiru, a kasnije ga doradivao na svojoj pisačkoj mašini. Svako veče u devet sati vozač novinske kuće dolazio je po tekst. Objavio je oko 6.000 kolumni.

Prestao je pisati kada je počela agresija na Hrvatsku. Bojao se da neće biti objektivan, ali je zato nastavio pisati poeziju. Posljednji rad bio mu je „Slava i tragedija Mediterana“.

Međutim, bolest, operacija srčanih zalistaka 1985. godine, bio je zapravo početak njegova progresivnog propadanja, kako je rekla njegova druga kćer Olga Brajnović, također novinarka.

Nakon punih 45 godina, 1988. godine Luka je posjetio Boku kotorsku i svoje sestre. Upoznao je mlađe naraštaje koje je znao samo preko slika.

„Tada je bio jako sretan. Za sve vrijeme otkako se raspala

bivša država, nikada ništa nije izjavio što bi se kosilo s njegovim zvanjem profesora etike. Etika je ostala njegovo Sveto pismo“, rekla je njegova sestra Mira Tomić.

Ubrzo su uslijedile ponovne godine tuge i patnje. Rat koji se rasplamsavao na prostoru bivše Jugoslavije držao ih je u napetosti. Za njega i suprugu Anu to je značilo na neki način ponovno preživljavanje svih strahota koje su osjetili prije pedeset godina. Luka se zajedno sa svojom obitelji brinuo za sudbinu svojih sestara i njihovih obitelji, Mire Tomić i Natalije Stipanić u Boki kotorskoj, koje su u to vrijeme sa svojim obiteljima proživljavale teške trenutke, kao i za ostalu rodbinu u Hrvatskoj.

Mnogobrojni novinari, bivši Lukini studenti, tih ratnih devedesetih godina znali su za položaj Hrvatske. Sjetili su se svog profesora, zvali ga, posjećivali, dijelili informacije, bol, tugu, patnju zajedno s njim...

„Novinarka regionalne Španjolske televizije zatražila je intervju s njim pa me on zamolio da ga otpratim. Putem smo razgovarali o situaciji i neizvjesnosti u kojoj se nalaze naši rođaci i ja sam počela plakati. ‘Ne plači’ – rekao mi je - ‘već ima i previše ljudi koji imaju prave razloge za plakanje’“, govorila je o tom vremenu njegova kćerka.

„Kada smo stigli u studio, novinarka je pitala moga oca o njegovim osobnim iskustvima iz Drugoga svjetskog rata, na što je on ljubazno odgovarao. U jednom trenutku novinarka je ostavila svoje zabilježbe i pitanja koja je pripremila i zapitala ga: ‘Osjećate li mržnju prema onima koji su učinili da ovako patite?’ ‘Ne’, odgovorio je. ‘Ali kako je to moguće?’ ‘Od tada do danas proveo sam svaki dan svog života boreći se pozitivnim stvarima protiv mržnje’, odgovorio je otac. Tada

Luka s kćerkom Olgom

sam shvatila kako se morao osjećati moj otac i kako je mogao ostati dosljedan svojim religioznim principima kada je preuzimao truplo svog brata ubijenog 1944. godine ili kada je doznao da su mi majku poslali na prisilni rad, optuživši je za veleizdaju. Svaki dan pozitivnošću se borio protiv mržnje“, prisjeća se njegova kćerka Olga.

Sveučilište u Navarri 1994. godine organiziralo je večer u njegovu čast u povodu umirovljenja. Prisutni su bili mnogobrojni njegovi novinari i njegovi bivši studenti iz cijele Španjolske. Jedan od davno završenih studenata koji je bio ratni izvjestilac iz Bosne napisao je u knjizi dojmova koja se čuva i danas u stanu Brajnovića kako je dok se nalazio u ranjenome gradu Sarajevu

shvatio vrijednost stvari kojima ga je „el maestro“ naučio...

Luku je zapravo više zanimalo da nauči studente da se pripreme za život, nego za izvrsno polaganje ispita, što je ponekad nailazilo na nerazumijevanje nekih kolega profesora koji su ga smatrali preblagim prema studentima.

Na zagrebačko Sveučilište pozvan je 1996. godine da održi predavanje o novinarskoj etici. Već tada je bio bolestan. Znao je da mu neće dopustiti posjet sestrama u Crnoj Gori, Boki kotorskoj, ali unatoč svemu odlučio je oputovati. Na Sveučilište, na kojem je započeo svoju znanstvenu karijeru, pojavio se u invalidskim kolicima. Predavanje koje je pripremio pročitala je njegova kćerka Elica. To je bilo njegovo posljednje predavanje studentima o novinarstvu, novinar-

Univerzitet Navarra u Pamploni

skoj etici, objektivnosti i traženju istine.

U njegovu društvu tada je bio Pedro J. Ramírez, urednik „El munda“ koji je okupljenim novinarima rekao: „On je moj najbolji učitelj, a prema jednoj anketi koja je obrađena u Španjolskoj, jedan je od najuglednijih ljudi u našoj zemlji. Za mnoge novinare moje generacije Luka Brajnović je inkarnacija istinskog humanista, pedagog u najširem smislu te riječi.“

O ovom boravku u Zagrebu i evociranju uspomena na dane od prije pedeset godina svojih roditelja Olga kaže:

„Uz sve probleme to putovanje imalo je jedan romantičan trenutak. Moji roditelji posjetili su franjevačku crkvu na Gornjem gradu, onu istu u kojoj su se prije 52 godine vjenčali. Jedan mladi fratar gurao

je njegova invalidska kolica kako bi to sve ponovno oživio... tamo, u crkvi, njih dvoje su ponovno doživjeli vrijeme kada su sjedinili svoje živote u tako čvrst čvor da ga ni rat, ni odvojenost, ni teškoće, ni bolest nisu mogle raskinuti“, prisjeća se Olga.

Nakon povratka s tog putovanja njegovo zdravlje drastično se pogoršalo. Na završetku akademske godine, te 1996. dekan Sveučilišta Navarra, Alfonso Sanchez Tabernero, objavio je odluku o utemeljenju 'Nagrade Luka Brajnović' koja će se dodjeljivati osobama koje su se istaknule svojim etičkim načelima, obavljajući svoju profesiju. Drugo priznanje stiglo je 1997. godine. Hrvatska vlada odlikovala ga je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za napore da sačuva i prenosi hrvatsku

kulturu u onim vremenima kada je bilo kakva manifestacija s hrvatskim predznakom, pa bila to kulturna ili umjetnička, bila strogo zabranjena, a sudionici proganjeni.

„El maestro“ zauvijek je napustio ovaj svijet 7. veljače 2001. godine, u sveučilišnoj bolnici u Pamploni. Od njega se oprostila supruga Ana i njihovo petero djece.

Luka Brajnović, kome su vjera u čovjeka i ljubav za istinu bile vodilja kroz život i uvijek na prvome mjestu, ostavio je neizbrisiv trag kako u Španjolskoj tako i u Hrvatskoj.

(Tekst je dio projekta „Četiri hrvatske priče iz Boke kotorske“ koji je financijski podržao Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.)

”

Luka Brajnović

Nema dobrih novina bez uglednih vanjskih suradnika. Dok sam bio glavni i odgovorni urednik „Pobjede“ zamolio sam Luku Brajnovića za

Pismo Luke Brajnovića Slobodanu Vukoviću, uredniku dnevnog lista „Pobjeda“

intervju i suradnju s listom koji uređujem. Brajnović mi je, iz Pamplone, 3. oktobra 1997. uputio pismo:

„Cijenjeni gospodine Vukoviću!

Zahvaljujem Vam na čestitki povodom osnutka nagrade koja nosi moje ime.

Zahvaljujem Vam mnogo na želji da surađujem u Vašem listu kojemu ste Vi glavni urednik, ali na žalost

ima već dvije godine kako se ne bavim novinarskim radom zbog lošeg zdravlja (gotovo sam slijep). Ovo pismo morao sam diktirati mojoj kćerki Olgi. Preko nje možete poslati upite za intervju.

Ona je novinarka i radi kao redaktor u 'Diario de Navarra' u kojem sam ja surađivao trideset godina kao komentarij internacionalne politike. Možete, dakle, komu-

nicirati s njom na fax koji Vam šaljem. Još jedanput Vam zahvaljujem na pismu.

Srdačno Vas pozdravlja Luka Brajnović.”

Slobodan Vuković

”

Luka Brajnović

„Kada se s etičkoga stajališta gledano novinarski posao obavlja bezvoljno i apatično, a novinarstvo počesto pretvara u dvije radnje na računalo (*copy – paste*), onda ono može postati uzrokom nemoralnog ponašanja prema vlastitoj profesiji čiji ugled ovisi, i na tome inzistiram, o dobrom glasu i ugledu osoba koje ju obavljaju. U novinarskoj profesiji duboko je ukorijenjeno etičko i intelektualno zdravlje. Ono se očituje u volji za radom, u sposobnosti brzog i ispravnog razmišljanja, u razlikovanju mogućeg od nemogućeg, dobrog od lošeg, bitnog od nebitnog.“

Don Branko Sbutega

„Možda nijedna osoba, koja je morala napustiti rodni grad, zavičaj i zemlju, nije dobila takvu valorizaciju na međunarodnoj razini kao što je to bio Luka Brajnović. Usuđujem se reći da je možda u XX. stoljeću malo ljudi koji su i na planu intelekta i bilo kakve karijere pošli više i dalje od Luke Brajnovića...“

Objavio je dvije zbirke pjesama na hrvatskom jeziku, „Smirene želje“ (1951.) i „Na pragu radosti“ (1958.), zbirku pripovijedaka „Priče iz djetinjstva“ (1953.) i roman „U plamenu“ (1969.). Na španjolskom jeziku izdao je tri zbirke pjesama, šest novinarskih priručnika, nekoliko tisuća novinarskih članaka, od kojih je izdana i jedna knjiga njegovih komentara. Grad

Perast je 2003., dvije godine nakon njegove smrti, izdao njegov roman „Tripo Kokoljić“.

U Pamploni je bio docent (1960. – 1967.), a zatim redoviti profesor (1967. – 1992.) na Navarrskom sveučilištu (Universidad de Navarra), zamjenik dekana (1971. – 1975.) i ravnatelj Instituta slobodnih medija. Predavao je novinarsku etiku, svjetsku književnost i tehnologiju za

novinare. Kao novinar surađivao je u različitim španjolskim zbirkama, enciklopedijama, revijama, novinama, kao što su: Mundo, Forjadores del Mundo Contemporaneo, Alcazar, Itsmo (Meksiko), Rumo (Portugal). Bio je stalni suradnik za vanjsku politiku u dnevniku Diario de Navarra.

7. 5. 2016.
Prezentacija kulturnog
naslijeđa Boke na Hvaru

U organizaciji Kulturno-umjetničkog društva „Jelsa“ i Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore - Kotor realiziran je projekt pod nazivom „Krajevi kao i bića imaju dušu“. Zvucima mandoline, folklornim igrama iz Boke, pjesmom i recitalima opjevana je Boka u najljepšem svjetlu na Trgu hrvatskoga narodnog preporoda gradića Jelse, smještenog na sjevernoj

obali otoka Hvara. Kako se čuva tradicija i voli Boka prikazali su mladi Kotorani u sklopu ovog projekta, autorice Dijane Milošević.

9. 5. 2016.
Izdavačka djelatnost HGD CG
na podgoričkome sajmu knjiga

Jedanaesti međunarodni podgorički sajam knjiga održan je u tržnom centru „Delta city“ od 9. do 15. svibnja. Na sajmu, kao i svake godine, HGD CG izložio je svoju bogatu izdavačku djelatnost, koja se sastoji od više monografskih izda-

Štand Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava

Štand centra za kulturu manjina

nja, knjiga, periodike i časopisa. Bili smo prisutni na dva štanda: onome Centra za kulturu manjina te Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, koji su sufinancirali jedan broj knjiga, periodiku „Bokeški ljetopis” i časopis „Hrvatski glasnik”.

11. 5. 2016. Dan Dubrovačko-neretvanske županije

Župan Nikola Dobroslavić uputio je poziv predsjedniku HGD CG Mariju Br-

Župan Nikola Dobroslavić

guljanu da prisustvuje proslavi Dana DNŽ. U njegovoj odsutnosti, na svečanoj sjednici županijske Skupštine u povodu dana Dubrovačko-neretvanske županije i blagdana njezina zaštitnika sv. Leopolda Bogdana Mandića, bili su nazočni Tripo Schubert i Slavko Dabinović.

17. 5. 2016. Održana XV. skupština HGD CG

U dvorani Muzičke škole „Vida Matjan”-crkve sv. Duha u Kotoru održana je XV. redovita Skupština Društva, na kojoj je

bilo prisutno 43 delegata iz Podgorice, Bara, Tivta, Herceg Novog i Kotora. Uvodno izlaganje podnio je predsjednik Marijo Brguljan. Usvojeno je izvješće o radu u prethodnoj godini i planski dokumenti za 2106. godinu. Također su usvojene izmjenne Statuta kojima su ukinute podružnice u Podgorici, Baru, Tivtu, Herceg Novom i Kotoru.

Travanj - svibanj 2016. Kandidiranje projekata

Na natječaj za prvu raspodjelu sredstava Fonda za zaštitu manjina i ostvarivanje manjinski prava HGD CG kandidiralo je dva projekta, kao i dvije fizičke osobe. Na natječaj za drugu raspodjelu kandidirali smo dva projekta i tri fizičke osobe.

Na natječaj Općine Kotor kandidirali smo jedan projekt. Na natječaj za raspodjelu dijela sredstava od igara na sreću kandidirali smo jedan projekt. Na Javni natječaj Državnoga ureda za Hrvate izvan R. Hrvatske kandidirali smo jedan projekt i dvije fizičke osobe.

18. 5. 2016. Razgovori u MVP-u

Naše Društvo, u zajednici s Pomorskim muzejom Crne Gore, pokrenulo je inicijativu za postavljanje spomen-obilježja u grčkome gradu Nafpaktosu poginulim Bokeljima u Bitki kod Lepanta 1571. godine, koja je dostavljena na adrese Ministarstva kulture, Ministarstva vanjskih poslova i Vlade Crne Gore. Ministarstvo kulture procesuiralo je ovaj predmet MVP-u. Naznačenog dana delegaciju u sastavu: pomoćnik ministra kulture gosp. Aleksandar Dajković, predsjednik HGD CG Marijo Brguljan i Tripo Schubert, inicijator, primila je Ivana Đukanović, direktorica Direkcije za susjedne zemlje u Ministarstvu vanjskih poslova. Uz pružanje detaljnih informacija u vezi s tim velikim događajem, a u želji da se ispravi povijesna nepravda prema poginulim Bokeljima, dogovoreno je da se uz pomoć naše diplomacije u Grčkoj što prije dobije zakonska regulativa za postavljanje spomen-obilježja. Nakon toga pokrenuo bi se postupak u grčkim mjerodavnim institucijama.

21. 5. 2016. Proslava jubileja Crne Gore

U sklopu programa središnje proslave desete godine samostalnosti Crne Gore i tisuću godina državnosti, koja se održala na Trgu samostalnosti u Podgorici, sudjelovao je i prof. Ivo Brajak, svirajući na instrumentu mandolini zajedno sa Sandrom Bijelić, a Ivo Begu svirao je na instrumentu lijerici.

**DECENIJA
OBNOVE
NEZAVISNOSTI
HILJADU GODINA
DRŽAVNOSTI
2016**

24. 5. 2016. Sastanak Uređivačkog odbora

Na redovitome mjesečnom sastanku Uređivačkog odbora konstatirano je da je travanjski broj vrlo bogat temama, po opsegu možda najveći, tehnički priređen na visokoj razini, što potvrđuju i prispjele pohvale čitalaca. Zbog objektivnih okolnosti svibanjski broj izaći će iz tiska malo kasnije jer je ocijenjeno da bi bila šteta ne pričekati na određene najavljene teme koje pripremaju naši vanjski suradnici.

Miloš Asanović pobjednik autotrke „Kotor – Trojica 2016.“

Pobjednik međunarodne brdske auto-trke „Kotor – Trojica 2016.“ je Miloš Asanović iz AMD „Blažo Smiljanić“ Kotor – 4 minute, 17 sekundi i 413 stotinki, što je i novi rekord staze. U prvoj vožnji stazu je prevezao za 2 minute, 8 sekundi i 677 stotinki, a u drugoj za 2 min. 7 sek. 736 stotinki.

Drugo mjesto pripalo je Laslu Szaszu iz „Dubrovnik racing“ – 4 minute, 23 sekunde i 488 stotinki, a treće Ištvanu Kaveczcu, također „Dubrovnik racing“ – 4 minute, 42 sekunde i 381 stotinka.

Najtrofejniji u ekipnoj konkurenciji bio je kotorski AMSK „Blažo Smiljanić“, organizator trke.

Prva trka na stazi Kotor – Trojica počela je pred više tisuća posjetilaca u 12 sati, nakon čijeg je završetka uslijedila druga vožnja. U prvoj vožnji bilo je više incidenata, nakon čega se 13 vozača moralo oprostiti od natjecanja. Srećom, sve je prošlo bez većih posljedica.

Prva međunarodna trka Kotor – Trojica održana je 1952., a nakon 2003. do ove godine uslijedila je pauza zbog raskola u crnogorskom automobilskom sportu.

Organizator međunarodne brdske auto-trke „Kotor - Trojica 2016.“ bio je Auto-moto sportski klub (AMSK) „Blažo Smiljanić“, a sudjelovala su 132 vozača iz Poljske, Češke, Slovačke, Austrije, Mađarske, Italije i skoro svih zemalja s prostora bivše Jugoslavije (osim Slovenije).

Direktor AMSK „Blažo Smiljanić“, Tripo Bukilica, rekao je da je po broju natjecatelja riječ o najvećoj auto trci u historiji Crne Gore.

Trka se bodovala za nacionalne i za prvenstvo Centralno-europske zone (CEZ), najstarije na svijetu, koja okuplja 14 država.

Organizatori trke, članovi AMSK „Blažo Smiljanić“, dobili su visoke ocjene svih sudionika za odlično organiziranu trku.

Formule privukle najviše pažnje

Međunarodnu brdsku auto-trku „Kotor - Trojica 2016“ pratilo je više tisuća ljubitelja automobilizma iz zemlje i inozemstva, a organizator AMSK „Blažo Smiljanić“ posvetio je veliku pažnju osiguranju. Posebnu pažnju privukli su bolidi kao što je Raynard formula kojom je Szasz Laslo iz AK „Dubrovnik racing“ tima postigao drugo mjesto, ali i „frizirani“ automobili „Lada“, „Fičo“, „Zastava 128“ te „Golf jedinica“.

Boka News

“Barbara” spremna za muzej

Brodogradilište “Navar” u Bonićima privelo je kraju obnovu i konzervaciju broda-oldajmera “Barbara”. Tako je stara motorna barkasa, teška 32 tone, sada spremna za izlaganje kao novi muzejski eksponat ispred Zbirke pomorskog nasljeđa Porto Montenegro.

“Barbara”, koja je iznimno važan dio novije pomorske i opće historije Tivta, tamo bi po odluci svog vlasnika – Općine Tivat, trebala pronaći svoj novi dom. Preljepi stari motornjak svojevrstna je tehnološka, kulturna baština jer je “Barbara” građena klasičnom tehnikom – zakivanjem, a ne varenjem dijelova njezine metalne konstrukcije i trupa. Svježe obojena 90-godišnjakinja kojoj je vraćena njezina originalna golublje siva boja ratnog broda, koju je nosila desetljećima, plijeni pažnju svojim vitkim i elegantnim linijama pa “stara dama” opet sija poput neke djevojke.

“I ja lično sam za ovaj brod izuzetno emotivno vezan, kao i većina Tivćana i Bokelja uopšte. Stoga mi je bilo izuzetno stalo da ‘Barbaru’ obnovimo na pravi način, pogotovo nakon požara koji je na njoj nesrećnim slučajem izbio prošle godine. Mislim da smo uspjeli u tome i da smo, primijenivši najkvalitetnije boje i materijale, brod za više narednih godina zaštitili od propadanja kako bi on bio sačuvan kao veoma važan dio naše pomorske baštine”, rekao je vlasnik “Navara” i jedan od dugogodišnjih inženjera bivšega tivatskoga vojnog brodogradilišta Arsenal, Branko Zgradić.

Njegova tvrtka je uz 17.000 eura, koliko je za radove obnove i konzervacije “Barbare” izdvojila Općina Tivat, uložila i dosta vlastitih sredstava kako bi stari brod ponovno zasjao u punom sjaju. Na “Barbari” su zamijenjeni pojedini hrđom nagriženi dijelovi trupa, odrađena je temeljna antikorozivna zaštita i bojenje najkvalitetnijim prajmerom i bojom. Uklonjeni su i svi tragovi požara koji je 14. listopada prošle godine nesrećnim slučajem izbio na krmenom dijelu broda.

Motorna barkasa BM-58 „Barbara“ jedan je od simbola nekadašnjega tivatskog Arsenala. Uz jedrenjak “Jadran” ova barkasa bila je najstariji brod u Ratnoj mornarici SFRJ, a kasnije i u Mornarici vojske Crne Gore. Ovaj čelični brodić dug je 20,95 metara, širok 3,70 metara, a brzinom od 10,3 čvorova pogonio je pogon dizel motora snage 165 konja. Za “Barbaru” se priča da su je u Nirnbergu 1926. izgradili njemački učenici kao diplomski rad. Koliko uspješno su to učinili svjedoče desetljeća njezine plovidbe i bez ikakvih problema prevaljene stotine tisuća nautičkih milja u raznim vremenskim uvjetima na moru. U Jugoslaviju je ova barkasa s još nekim plovnim objektima došla krajem 20-ih, na ime ratnih reparacija za Prvi svjetski rat. Služila je kao otvoreni municijski tender Artiljerijskog zavoda u Lepetanima da bi 1945. bila rekonstruirana u putničku barkasu od kada egzistira u manje-više nepromijenjenom obliku. Sve do prve polovine 2000-ih, ovaj mali brodić redovito je i iznimno pouzdano na posao dovozio i s njega vraćao kući u razna mjesta zaljeva Boke radnike tivatskog Arsenala pa su generacije i generacije Bokelja neraskidivo vezane s “Barbarom”.

Boka News

Muzej grada Perasta – izložbom o pomorskoj porodici Širović obilježen Dan nezavisnost

“Svjedočenja prošlosti Perasta – porodica Širović – pomorci, trgovci, pisci i diplomate”, naziv je izložbe koja je otvorena u Muzeju grada Perasta u povodu proslave desetogodišnjice crnogorske nezavisnosti odnosno državnosti i međunarodne manifestacije “Noć muzeja”.

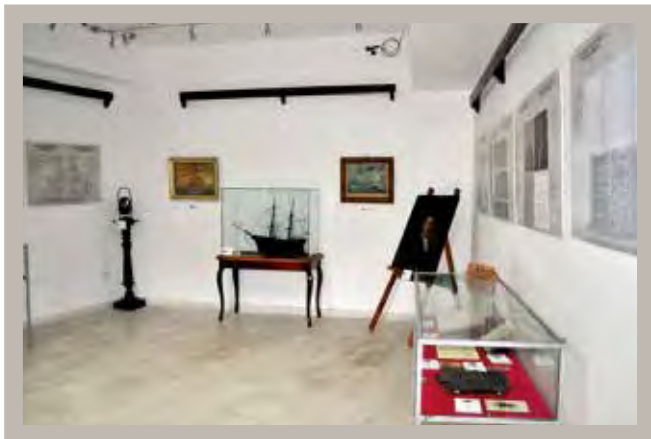
Mnogobrojne goste i uzvanike u ime OJU “Muzeji Kotor” pozdravio je direktor Andro Radulović. O postavci je govorila autorica etnologinja Danijela Đukić, kustos kotorskoga Pomorskog muzeja u mirovini Petar Palavršić i kustosica Dragana La-lošević.

Direktor OJU “Muzeji” Andro Radulović rekao je da ovom izložbom upravo žele osvijetliti postojanje jedne peraške porodice za koju je materijal korišten najvećim dijelom iz arhivskoga fonda Muzeja grada Perasta i Muzeja porodice Visković.

„Zalaganjem autorice izložbe mi danas imamo priliku da se поблиže upoznamo ne samo s porodicom Širović, već da promotrimo i Perast u tom razdoblju i život članova ove peraške porodice”, rekao je Radulović.

„Izložba predstavlja članove porodice Širović, pomorske kapetane na jedrenjacima, kapetane austrijskog Lojda, ali i članove porodice koji su i kao pisci svojom riječju i djelom ostavili dubok i neizbrisiv trag u istoriji svoga grada. Na izložbi su prikazane fotografije, pisma, arhivska građa, model jedrenjaka, slike jedrenjaka i portret Martina Širovića.

Članovi porodice Širović bili su pomorci, trgovci, pisci i diplomate. Pripadali su kazadi Perojević, što potvrđuje dokument u spisima općine Perast iz XVIII. stoljeća.

Krajem XVII. stoljeća mletačka vlada povjerila je zapovjedništvo velikih ratnih brodova Peraštanima, nakon čega slijedi niz peraških imena na ovoj funkciji, među kojima se spominje i Božo Širović. On je zapovijedao jedrenjakom ‘Fede Guerriera’.

Ovom izložbom Muzej grada Perasta nastavlja dobru dugogodišnju praksu i čuva od zaborava stare peraške porodice, a ujedno iznosi nove podatke o njima kao rezultat istraživačkoga timskog rada”, rekla je uz ostalo autorica izložbe kustosica Danijela Đukić.

Kustos kotorskoga Pomorskog muzeja u mirovini Petar Palavršić, danas sigurno najbolji poznavalac bokeljskog pomorstva, u svome govoru istaknuo je da porodicu Širović u arhivskoj građi možemo pratiti od XVII. stoljeća.

„Prvi kapetan koji se spominje od 1713. do 1720. je Marko Širović koji je plovio svojim fregadunom, jedrenjakom s tri jarbola, koje su tada u Boki imali samo Peraštani.

U isto vrijeme Vicko Širović plovi s tartanelom, kasnije nabavlja veći brod. U tijeku plovidbe dva puta gubi brod u napadu ulcinjskih gusara. U mletačkom razdoblju spominje se još sedam Širovića, svi na velikim brodovima toga doba: polakama, kekijama, brigantinima.

Spomenimo kapetana Antuna Širovića, pok. Martina koji 1791. godine krcao žito u Anconi za Marseille, šest godina kasnije uvršten je u plemiće Perasta. Široviće pratimo na 12 raznih jedrenjaka u mletačkom razdoblju. Dulji prekid u plovidbi za vrijeme Napoleonovih ratova osjetio se i kod kapetana Širovića pa tako samo Vijeka i Stefana Širovića nalazimo u plovidbi poslije 1814.“, rekao je uz ostalo Petar Palavršić.

U muzičkom dijelu programa nastupile su profesorice ŠOSMO “Vida Matjan” iz Kotora, Angela Mijušković (flauta) i Ljiljana Karadžić (klavir).

Booking.com otvorio dva ureda u Dalmaciji – povoljno će utjecati i na poslovanje u CG

Paralelno s uredom u Splitu, Booking.com otvorio je i stalni ured u Dubrovniku. Osim što će pogodovati partnerima u Hrvatskoj, otvorenje stalnog ureda u Dubrovniku povoljno će utjecati i na poslovanje u Crnoj Gori.

Broj smještajnih objekata u Crnoj Gori, zajedno s dubrovačkom regijom, popeo se na gotovo 8.500, što je dostatan pokazatelj da je otvorenje stalnog ureda u Dubrovniku bio nužan pothvat i da će na taj način Booking.com svojim trenutnim i budućim partnerima biti u mogućnosti dati još bolju i kvalitetniju potporu te pomoći korisnicima da pronađu smještaj koji odgovara upravo njima.

Booking.com, globalni lider u povezivanju putnika s najvećim izborom smještajnih objekata koji uključuju više od 30 različitih vrsta objekata na konferenciji za medije, 21. svibnja službeno je predstavio novootvorene stalne urede u Splitu i Dubrovniku.

Njihovo je otvorenje rezultat porasta broja partnera Booking.coma u splitskoj i dubrovačkoj regiji koje uživaju status jednih od najatraktivnijih destinacija u Hrvatskoj, ali i Europi. Ovom prilikom predstavljeni su i zanimljivi podaci koji potvrđuju

da i ove godine najveći broj gostiju koji posjećuju Split i Dubrovnik dolazi iz Velike Britanije, a slijede ih gosti iz Australije, Francuske, Njemačke, Italije, Španjolske i SAD-a. Kao glavne razloge posjećivanja tih dvaju gradova gosti ističu staru jezgru, bogatu povijest grada, hranu, plaže, razgledavanje i predivne pejzaže.

Globalni Booking.com BV osnovan je 1996., dio je jedne od najbrže rastućih kompanija za internetsko pružanje usluga smještaja The Priceline Group, a njihova internetska stranica dostupna je na 42 jezika te nudi više od 900.000 hotela i ostalih smještajnih objekata u više od 220 zemalja i teritorija diljem svijeta.

Booking.com ukupno zapošljava više od 11.000 djelatnika u gotovo 180 ureda diljem svijeta.

Boka News

Big Ben nakon 157 godina prestaje s radom

Poznati londonski zvonik Big Ben nakon 157 godina gotovo neprekidnog rada utihnut će na nekoliko mjeseci zbog potrebnih popravki koje će koštati 29 milijuna funti.

Britanski parlament priopćio je da će sljedeće godine početi trogodišnji projekt obnavljanja zvonika i Elizabetine kule u kojoj je smješten Big Ben. Na web stranici parlamenta navodi se da je potreban hitan popravak i da bi sat mogao pasti ako problemi ne budu ubrzo riješeni. Ipak, sat neće biti zaustavljen tijekom radova, nego samo na nekoliko mjeseci kako bi se obavilo osnovno održavanje mehanizma sata.

Tijekom obnove možda će biti zamijenjene crno-zlatne boje sata bojama iz viktorijanskog doba kada je, kako se vjeruje, sat bio zelene i zlatne boje. Također će biti razmotreno bi li rad zvonika mogao utjecati na ostale radove pa bi u tom slučaju zvonika mogla zvoniti samo za važne događaje.

Izgradnja kule, visoke 96 metara, trajala je 13 godina i završena je 1856. godine, a do Westminstera dopremljena je rijekom. Sat je počeo raditi 1859. godine, a zvonjava njegova zvonica uživo se prenosi

na jednom od programa BBC radija.

Ime Big Ben odnosi se na zvonu, teško 13,5 tona, ali naziv se uobičajio za sat i cijelu kulu.

Kulu, koja je prije nekoliko godina dobila ime po kraljici Elizabeti II., svake godine

posjeti oko 12.000 ljudi. Radovi na kuli odnose se na pukotine, krov, zvonik i okvir koji drži zvonu i na poboljšanje sigurnosti.

Međutim, kula će biti i modernizirana pa će se zbog toga ugraditi dizalo u jedan od ventilacijskih otvora kako bi se ubrzala eventualna evakuacija ozlijeđenih ljudi, ali i kako bi se poboljšao pristup za invalide koji ne mogu stepenicama doći do vrha tornja.

cdm.me

Zavjetni dan Peraštana okupio mnogobrojne vjernike

Tradicionalna manifestacija „Gađanje kokota“, koja se svake godine 15. svibnja održava u Perastu, uspješno je održana i ove godine unatoč lošem vremenu.

Pobjednik ovogodišnje manifestacije je Tonči Mirošević, član Bokeljske mornarice Kotor, koji je bio najuspješniji u gađanju kokota na plutači 150 metara od obale.

Posjetitelji su uživali u veličanstvenom defileu i kolu Bokeljske mornarice, a najveću pozornost izazvala je takozvana „Moreška“ – bojni ples mačevima koji je izvelo Kulturno-umjetničko društvo „Korčula“ s istoimenog otoka.

Tonči Mirošević

Kao i svake godine, u crkvi sv. Nikole služena je misa, gdje su vjernici slušali propovijed monsinjora Ilije Janjića, kotorskoga biskupa, koji je sve nazočne podsjetio na slavnu pobjedu brojčano slabijih Peraštana nad moćnim Turcima 1654. godine, od kada se svakog 15. svibnja obilježava „Zavjetni dan“ – Gospa Peraška, koju stoljećima štiju kako mještani tako i vjernici diljem Boke kotorske.

Ovaj dan predstavlja priliku da svi Bokelji nikada ne zaborave dan koji je obilježio Perast, živote Peraštana i generacija koje dolaze i vjerno njeguju ono što su nam preci ostavili. Dokaz da se ova tradicija nastavlja je posjet mnogobrojnih vjernika, kao i ljudi iz inozemstva, koji imaju potrebu nazočiti ovom danu i osjetiti se kao dio svega onoga što Boku čini jedinstvenom i posebnom.

Radio Dux

Miris Panonskog mora u Boki kotorskoj

„...Poneki mornar možda ostane bez lađe, ali bez mora to je izuzetan peh”, pjeva panonski mornar muzičkim vodama Đorđe Balašević, a do mora Bokokotorskog zaljeva stigla je izložba Muzeja Vojvodine pod nazivom „Ala smo se naodmarali“.

Gdje su se Vojvođani odmarali i kako od kraja XIX. do 80-ih godina XX. stoljeća pokazuje ova izložba čije su autorice muzejske savjetnice-historičarke Milkica Popović i dr. Agnes Ozer, koja je 26. svibnja otvorena u kotorskoj Galeriji solidarnosti.

Pozdravljajući goste i mnogobrojnu publiku, historičarka umjetnosti Marija Mihaliček rekla je da je ova izložba autentično svjedočanstvo života, navika, kulture, identiteta ljudi jednog drugog, ali nama bliskog podneblja.

Ova priča ispričana je uz muzealije, fotografsku, štampanu, reklamnu turističku građu, uobličena u postavku koja se sastoji od tri segment koja su vizualno, originalno dizajnirana.

Ako izložbu odredimo kao kompleksnu, ili dokumentarnu ili monografsku, nećemo pogriješiti jer ona sve to jest - istaknula je Mihaliček.

„Kakva bezobračina, doći s kopna i napraviti izložbu ovdje na moru”, originalno je domaćine i publiku u Kotoru pozdravila dr. Agnes Ozer u ime vojvođanskog muzeja Novi Sad, institucije od nacionalnog značaja.

„Ova izložba je već je bila prikazana u Novom Sadu, Pančevu, Puli i Rijeci”, podsjetila je Ozer.

Iako je izložba nastala u srcu Panonije, u gradu na Dunavu, ona nije rađena samo za Vojvođane, već i za sve one s kojima su oni dolazili u kontakt, stvarali veze i prijateljstva.

Tako je u ovoj izložbi atmosfera s Crnogorskog primorja, a posebno Boke i Bokelja, s akcentom na

S otvaranja

kulturni Perast koji za Vojvođane predstavlja posebno mjesto, izazvala i posebne emocije.

Govoreći o izložbi i njezinim slikama i instalacijama u Galeriji solidarnosti, Milkica Popović, jedna od autorica izložbe, rekla je da je nakon višegodišnjeg istraživanja u muzejima i arhivima na području Vojvodine, ali i izvan nje, prikupljen veliki broj eksponata koji najbolje govore o razvoju turizma od kraja XIX. stoljeća do 80-ih godina XX. stoljeća.

Dragocjenu pomoć predstavljali su i privatni kolekcionari i veliki broj građana koji su zajedno s muzejskim radnicima nesebično podijelili svoje emocije.

Na izložbi se može pratiti kako se javila i razvijala svijest o potrebi čovjeka da putuje i upoznaje nove krajeve, istaknula je Popović, uz uvjerenje da će ovom izložbom Kotoranima približiti uspomene starih Vojvođana s mnogobrojnih putovanja, ljetovanja, zimovanja.

Otvorenje izložbe pratila je pjesma mora u izvođenju klape „Jadran” iz Tivta.

Goste i Kotorane u ime OJU Muzeji Kotor pozdravio je i direktor ove institucije Andro Radulović.

Skala Radio

Klapa Jadran iz Tivta

Inauguriran novi barski nadbiskup

Tijekom svečane mise pred oko 700 vjernika 28. svibnja ustoličen je 64. po redu barski nadbiskup Rrok Gjonlleshaj. Na svetoj misi bio je prisutan veliki broj uzvanika Katoličke crkve, među kojima i apostolski nuncij za BiH i Crnu Goru Luigi Pezzuto, predstavnici Međunarodne biskupske konferencije "Sveti Ćirilo i Metodije", biskupi ili generalni vikari iz Dubrovnika, Skadra, Tirane, Prištine, Prizrena, Mostara, Kotor, ali i predsjednik Općine Bar Zoran Srzentić te vjerski velikodostojnici Bara, paroh Radoman Mijailović i barski imam Mujdin Miljaimi.

Dosadašnji barski nadbiskup, sada s titulom 'nadbiskup u miru', Zef Gashi, zahvalio je vjernoj pastvi na 18 godina zajedničkog života i rada, podsjetio da je dvije trećine vjernika Barske nadbiskupije u dijaspori, a samo jedna u zemlji matici i, nakon

Prisutne kolege u vjeri i gradonačelnik

čitanja Papinske bule na latinskom, crnogorskom i albanskom jeziku, simbolički predao nadbiskupski pastirski štap novom nadbiskupu Gjonlleshaju.

U Papinskoj buli (dekretu) prenesen je apostolski blagoslov novom nadbiskupu, sa željom za zdravlje i ljubav.

Predaja dužnosti

"Budući da je stara stolica dragog Bara nakon ostavke cijenjenog brata Zefa Gashija salezijanca bila u svetom čekanju pastira, na tebe, dragi sine, mislili smo. Ti si stalnom marljivošću obavljao služanje župe i radiopostaje 'Marija', svjedočeći posebno posvećenje i brigu o ispovijedanju evanđelja, kao i iskustvo u upravljanju dobara. Zato se činiš nama u potpunosti prikladan za ovu dužnost", stoji uz ostalo u buli pape Franje.

U prvom obraćanju vjernicima novi nadbiskup Gjonlleshaj istaknuo je "ljubav i spremnost na suradnju".

"Poštovani predstavnici vjerske i državne vlasti u Crnoj Gori, imamo zajedničku odgovornost za sve stanovnike države da žive u miru i ljubavi, sporazumu i toleranciji, zajedničkom življenju i suradnji. U mome pastoralnom služenju nastojat ću to postići i realizirati jer to zaslužuju svi stanovnici Crne Gore. Molim se dragome Bogu da našu zajedničku suradnju, naš primjer dijaloga uvide ljudi kako bi i oni živjeli zajedno u slozi i ljubavi, koja je u crnogorskom društvu karakteristika iz kulturnog bogatstva koje dolazi iz različitih naroda i kultura koje žive ovdje - pluralizam vjera, jezika i tradicija te vrijednost života. Taj pluralizam ne dijeli, nego obogaćuje naše društvo", rekao je Gjonlleshaj.

On je dodao kako je imenovan i ustoličen u jednoj od najstarijih nadbiskupija „koju su vodili veliki pastiri i koji su ostavili svijetle tragove u vjeri

Novi barski nadbiskup

i historiji“ pa „želim da vam uzvratim dajući zahvalnost, služenje i ljubav i želim naglasiti otvorenost crkve u Barskoj nadbiskupiji za sve ljude, bez razlike“.

Na kraju svete mise podijeljeni su pokloni iz četiri župe za starog i novog nadbiskupa, a u ime Bara uručene su rukotvorene u drvetu masline Filipa Jovovića. Posebnu notu svečanosti dali su orkestri i zborovi iz Bara, Podgorice i Tuzi, ali i korištenje drevnih crkvenih predmeta koji su vlasništvo Barske nadbiskupije, poput kaleža koji je 1857. austrijski nadvojvoda Maksimilijan Habsburški, brat cara Franje Josipa, poklonio tadašnjem nadbiskupu Carlu Pootenu.

rtcg.me

Sastanak čelnika HGI-ja s predsjednicom Kolindom Grabar Kitarović

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović nazočila je Forumu u Budvi pod nazivom „Globalna sigurnost u opasnosti – Izazovi i odgovori“. Ona je tom prigodom održala i sastanak s čelnicima Hrvatske građanske inicijative, predsjednicom Marijom Vučinić i članovima Predsjedništva Zvonimirom Dekovićem i Adrijanom Vuksanovićem.

Predstavnici HGI-ja obavijestili su predsjednicu Grabar Kitarović i o političkoj situaciji Hrvata u Crnoj Gori. Ona je ponovno iskazala potporu hrvatskom puku u Crnoj Gori naglasivši da će ta potpora biti nastavljena istim intenzitetom.

Prilikom sastanka u Budvi dogovoren je i novi susret s konkretnim aktivnostima u cilju jačanja hrvatske zajednice.

Treba reći da je ovo treći susret Kolinde Grabar Kitarović s predstavnicima crnogorskih Hrvata u Crnoj Gori, što pokazuje senzibilnost predsjednice prema Hrvatima izvan granica Hrvatske.

Radio Dux

Predstavljena „Panjega“ Dragana Mitova Đurovića

„Dragnova ‘Panjega’ je prvi crnogorski sef bez vrata i ključeva, bez šifri i skrivenih odaja, zabranjen za đetinje oči, sveto mjesto za namjernike i prijatelje za rodbinu za roditelje. Panjega je mali spomenar o vrlinama i manama o običajima, čudima i ljudima o vremenu i teškom bremenu. Sve priče ljepše jedna od druge. Jedna skladna cjelina, bogati mozaik od riječi i priča. Na našem jeziku kojim govorimo vjekovima”, rekla je mr. Vesna Vičević na predstavljanju knjige „Panjega“, Dragana Mitova Đurovića, krajem svibnja, u originalnom ambijentu punom panjega, u staroj tvrđavi Trojica.

O knjizi su govorili dr. Draško Došljak, redatelj Vladimir Perović, književnica Jasmina Bajo i autor.

„Pripovjedač je onaj koji našu pažnju drži od prve do posljednje riječi, onaj koji riječi bira, onaj koji ih apotekarski precizno slaže u nove nizove i nova značenja, onaj koji zna mjeru riječi. Sa malo reći mnogo, tada je misao rječitija, ubojitija, koja pogađa pravo u cilj. Dragan Mitov ih je sakupljao, ali nije ih samo sakupljao, one su samo polazište, sklad i oblik u koji Dragan smješta sakupljeno, daju nešto novo, nešto više nešto njegovo... Misao ide na misao. Grozdovi misli se roje i na kraju poslože rukom Draganovom“, rekao je uz ostalo redatelj Vladimir Perović.

„Autor je u ovoj knjizi sakupio ono što već postoji u narodu, a to je živa priča. Pišući o svim vrlinama i manama crnogorskog naroda autor želi da prosvjetiteljski djeluje na savremenike, da ih podstiče da

uče na greškama svojih predaka i da se ugledaju na njihove vrline...”, rekla je književnica Jasmina Bajo.

„Ti obični ljudi su pokazali, a Dragan Mitov Đurović nam dokazao, da oni nijesu samo ljudi koji nas okružuju, naši prijatelji, komšije, drugovi, braća, sestre, nego su to ljudi koji u sebi imaju mnogo mudrosti. Zapravo te mudrosti se nalaze među ovim koricama u svakoj od ovih 58 priča koje su ovdje zastupljene. Ovo je na izvjestan način poetska proza u dominantnom obliku. Vjerujem da će neko iz ove knjige izvući jedan dobar školski rad u kojima će sabrati sve one misli, mudrosti i poslovice koje se nalaze u ovoj knjizi“, rekao je dr. Draško Došljak.

U svom emotivnom govoru Dragan Mitov Đurović prisjetio se vremena kada je stigao u Kotor, prije trideset godina, utemeljio Radio Kotor i družio se s umnim Kotornima.

„Večeras se prisjećam onih kojih više nema s nama: Anđelka Kovačevića, Milana Vulovića, Perute Ivanovića, Rista Kovijanića, Bora Begovića, Branka Sbutege, Slavka Mijuškovića. Nije siromah ko nema, siromah je ko ne zna što ima. Najljepši grad i najljepša zemlja s najboljim ljudima je Crna Gora i Kotor. Deset vjekova Crne Gore i skoro toliko vjekova Kotora su nešto što se zove bogatstvo“, zaključio je Đurović.

U muzičkom dijelu programa nastupila je ženska klapa „Bisernice Boke”.

(Panjega: udubljenje u zidu, niša)

Boka News

Književnik Stjepo Mijović Kočan darovao vrijedna izdanja knjižnici „Ljudevit Gaj“

Prostorije Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore nedavno je posjetio priznati hrvatski književnik Stjepo Mijović Kočan, koji je tom prigodom darovao vrijedna izdanja knjiga knjižnici „Ljudevit Gaj“, koja se nalazi u sklopu HNV-a.

Stjepu Mijovića Kočana primio je Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, koji je izrazio zahvalnost na ovako vrijednim darovima.

Među darovanim izdanjima nalaze se i djela Mirjane Smažil Pejaković, članice Društva hrvatskih književnika, koja je također bila u posjetu HNV-u.

Na kraju sastanka književnik Stjepo Mijović Kočan upisao se u Knjigu dojmova.

Službeni posjet predsjednika HNV-a Zagrebu

Na poziv Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore i član Hrvatske građanske inicijative, boravio je u službenom posjetu Zagrebu. Tom prigodom posjetio je značajne institucije Republike Hrvatske i susreo se s njihovim predstavnicima. Predsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske Božo Ljubić i članovi Odbora Arsen Bauk, Domagoj Hajduković i Ivo Jelušić održali su sastanak sa Zvonimirom Dekovićem i predsjednikom Hrvatske bratovštine Bokeljska mornarica 809 Zagreb Ivom Škanatom. Na sastanku je nazočio i predstavnik Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivan Zeba. Teme sastanka bile su položaj i zaštita identiteta hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori, kao i zaštita kulturnog naslijeđa Hrvata u Boki kotorskoj s naglaskom na zaštitu obilježja bokeljskih Hrvata i Bokeljske mornarice te jačanje političkog djelovanja Hrvata u Crnoj Gori. Sugovornici su se složili da treba pojačati suradnju između institucija u Republici Hrvatskoj i Hrvata u Crnoj Gori s ciljem zaštite njihova kulturnog identiteta, kao i njihova svekolikog djelovanja u Crnoj Gori.

U završnom dijelu sastanka gosti su predsjedniku i članovima Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske uputili poziv za posjet Boki kotorskoj. Deković i Škanata susreli su se i s predstojnikom Zvonkom Milasom u četvrtak, 5. svibnja. Teme sastanka bile su položaj hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori, lokalni izbori na kojima nisu ostvareni očekivani rezultati jedine političke stranke Hrvata - Hrvatske građanske inicijative te zajednička afirmacija hrvatske kulturne baštine Boke kotorske – Bokeljska mornarica 809. Predstojnik Milas naglasio je da će

Državni ured, kao središnje tijelo za odnose s Hrvatima koji žive izvan Republike Hrvatske, nastaviti pružati svekoliku potporu Hrvatima u Crnoj Gori u ostvarivanju manjinskih prava, posebice u zaštiti bogate kulturne baštine te je u tom pogledu posebno istaknuo sporazum o zaštiti manjina između dviju zemalja. Ovaj posjet još je jedan dokaz da Republika Hrvatska sve više nastoji davati potporu Hrvatima u Crnoj Gori, a česti uzajamni posjeti dovoljno govore o sve jačoj suradnji Hrvata iz Crne Gore s matičnom državnom, kao i o međusobnoj povezanosti.

Lalovićevo pjesništvo govori o smislu života

U organizaciji Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore i Hrvatskoga kulturnog društva iz Sarajeva u Galeriji Buća održano je pjesničko veče posvećeno Vladanu Laloviću i knjizi pjesama „Fragmenti zaboravljene nade“. O Lalovićevoj poeziji govorili su Adrijan Vuksanović, predsjednik hrvatske krovne zajednice Dux Croatorum, Patrik Milošević i autor.

U glazbenom dijelu nastupili su učenici tivatske Muzičke škole: Doris Deković, Kristina Živković i Anastasija Lalić te profesorica violine Nevila Buši Klakor.

Stihove iz knjige te recenziju Vande Babić, profesorice sa Zadarskog sveučilišta, čitala je Ana Vuksanović.

„Nije ništa neobično što ja na jednoj pjesničkoj večeri moram naglasiti da pred sobom imamo pjesnika. Poezija se sve više piše, a sve manje čita. Puno njih pretendira na taj naslov pjesnika, a taj pojam u naše vrijeme je i te kako devalvirao. Osim što ću reći da je Vladan Lalović pjesnik, usudujem se reći da je on dobar pjesnik. Kad čitam njegovu poeziju, na tragu sam ruskih formalista. Začetnik tog pravca, Viktor Šklovski, u svom poznatom eseju ‘Umjetnost kao postupak’ uvodi jedan pojam kao kriterij ozbiljne poezije. Na ruskom se kaže ‘odstranjenije’, mi ga prevodimo kao ‘očučivanje’. Očučivanje ima za cilj da stvori utisak kao da se prvi put srećete s nečim, kao da nešto gledate očima malog djeteta. Kad čitate Lalovićeovu poeziju vidite da njegova poezija obiluje očučavanjem“, rekao je o Lalovićevoj pjesničkoj riječi Adrijan Vuksanović.

Patrik Milošević, predstavnik međunarodne organizacije za filozofiju, humanizam i kulturu „Nova akropola“, rekao je da Lalović koristi zajednički rječnik koji govori o univerzalnim ljudskim stvarima. „Ja vas ne znam, ali nas ujedinjuje nešto vrijedno, nešto ljudsko. Kao pjesnik, kao erudit, kao istraživač, umjetnik,

a prije svega kao filozof, tražim duboku, intimnu, trajnu istinu. Onu enigmiju koju će zvati Bog ili apsolut, ono što čini bitak našeg života. Suština života je plemeniti zadatak odabranih. On piše o najdubljim tajnama Univerzuma i misteriji života veoma osjećajno, iskonski duboko ponirući u suštinu stvari“, rekao je Milošević.

„Pokušavao sam da večeras prepoznam svoje pjesme. Kao da sam se prvi put upoznao s njima i slušao ih

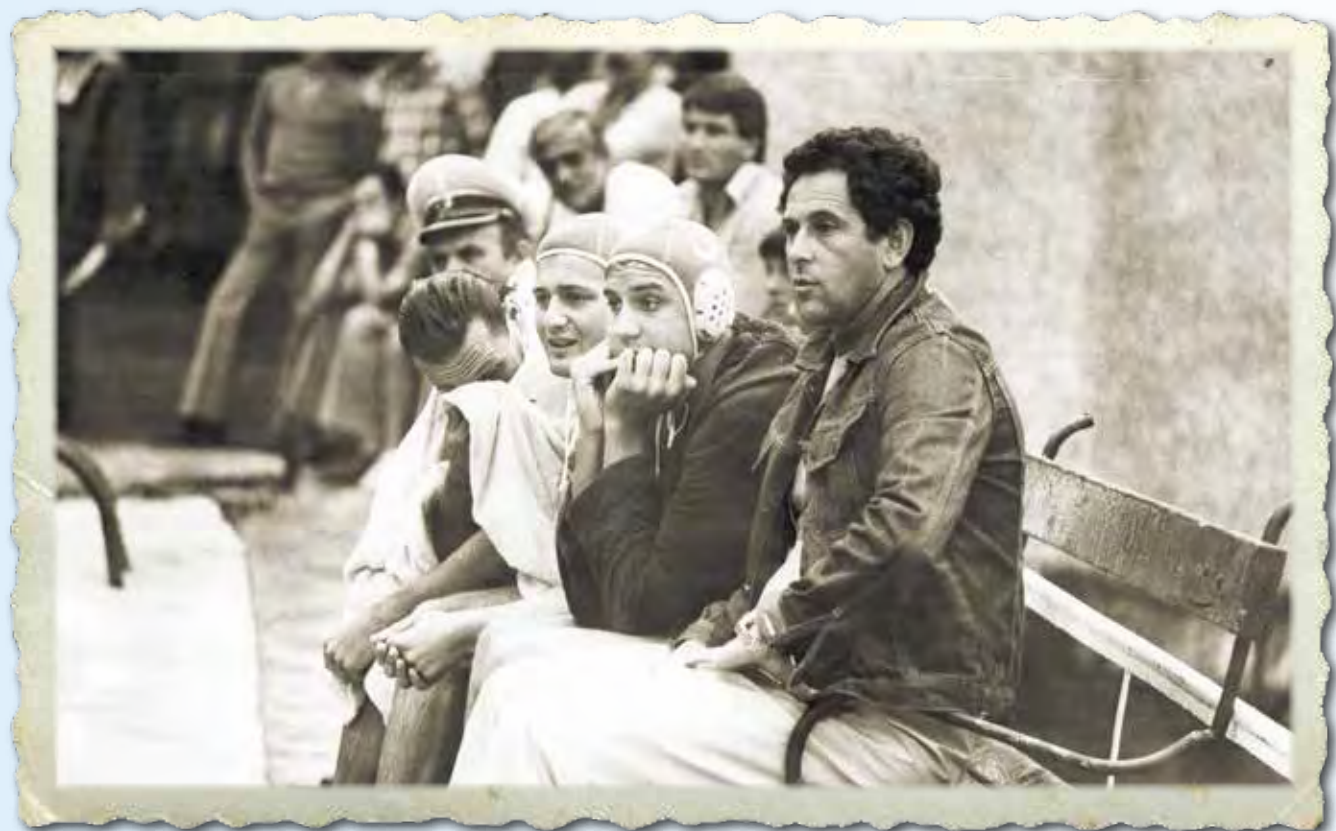
na jedan poseban način. Dok sam ih pisao nijesam ih ovako osjećao. Izlazile su iznutra, one su me zaticale i spoticale u meni bez namjere. Nijesam imao nikakav odnos s njima. Sad smo se sreli po prvi put. Sad sam ih upoznao kroz ovu divnu interpretaciju i pratnju. Dok je Ana govorila moje stihove uz pratnju violine, izdizao sam se i tražio sebe. Uvijek sam pisao dobre pjesme s jeseni. Ne znam zašto. Neke sam pisao i ljeti“, rekao je autor.

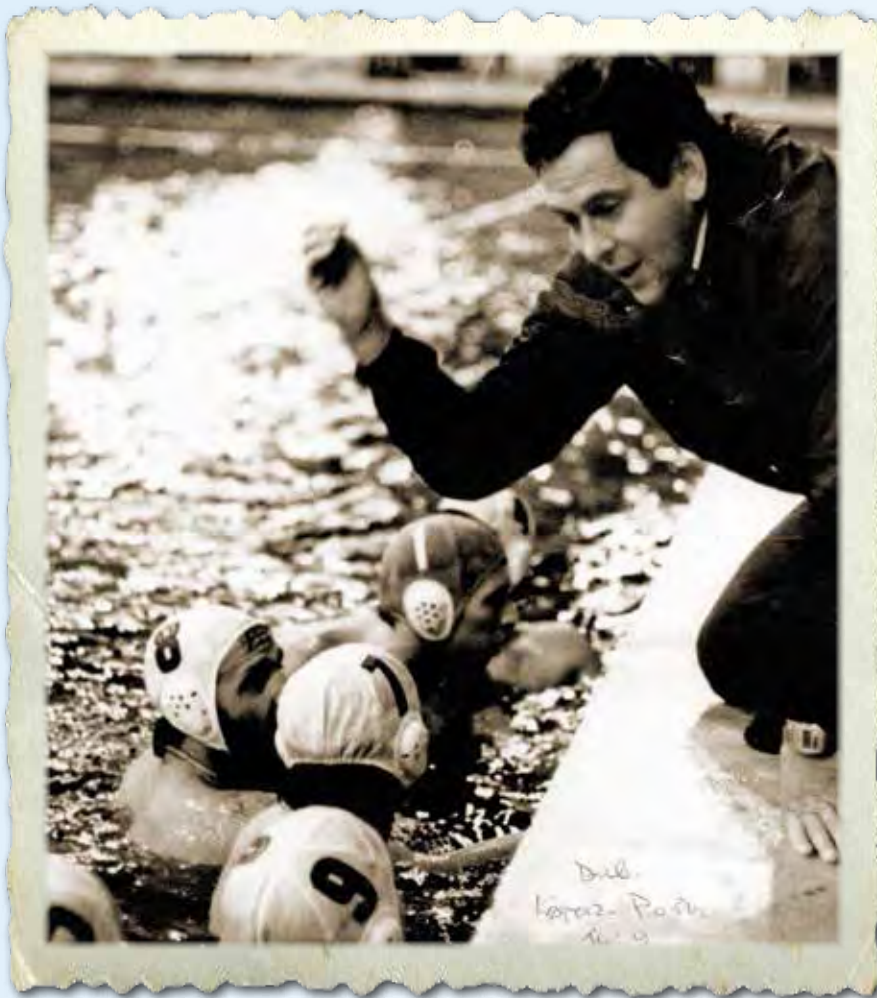
SJEĆANJA UVAŽENOG VATERPOLSKOG POSLENIKA
I ZALJUBLJENIKA U VITEŠKI VODENI POLO

(9)

VIJEK VATERPOLA U KOTORU

Sve ono što iz moga pera bude napisano, a vezano za ovu temu, baziraće se isključivo na mom prisjećanju priča pokojnih aktera, ili, pak, mojoj participaciji u nekim dešavanjima

Dubrovnik, utakmica Kotor-POŠK 10-9

Piše: **Dragan Đurčić**,
umirovljeni vaterpolski poslenik

1980. godina: I liga – III mjesto (od dvanaest), četvrtfinale Kupa SFRJ

Dejan Adžić, Vladan-Bunjo Dudić, Zoran Gopčević, Stojan Kostić, Zoran Kovačević, Vasko Lalošević, *Milorad Krivokapić*, Vesko Marković, Zoran Maslovar, Emil Nikolić, *Andrija Popović*, Petar Porobić, Milivoj Radulović, *Zvonimir Reichel*, Dragan-Šako Samardžić, Želimir-Pura Uljarević; trener P. Vičević.

Pavle nastavlja sa podmlađivanjem ekipe iz sopstvenih izvora. U ekipu se vraća i Vasko-Katarina Lalošević. Napustio je plovību, zaposlio se u ZOIL „Lovćen“.

Dobar uspjeh, ponovo treći, sazrele seniorske ekipe VK

„Kotor“. U ovoj „olimpijskoj godini“ u vaterpolo krugovima se razglabalo da li je došlo vrijeme da se, nakon dvije decenije, titula državnog prvaka vrati na Jadran? Među favoritima ubrajan je i VK „Kotor“, iako bez ikakvih uslova za rad. Istina, veći dio ekipe bio je uključen u rad reprezentativnih selekcija, dok su preostali iskaljeni igrači nastavili sa svojim „nomadskim“ načinom priprema. To je, čini se, Pavlu bio i najveći problem – homogenizovati ekipu različitog nivoa pripremljenosti igrača. Što je prvenstvo više odmicalo, povećavala se nervoza među igračima. Neočekivano loši rezultati u Herceg Novom, Splitu (Mornar) i Šibeniku. Da je taj, objektivno lakši dio sezone, odrađen na očekivani način, VK „Kotor“ bi se okitio

šampionskom titulom. Ovako, slavljeno je treće mjesto i činjenica da je ova ekipa odlučila konačni plasman u I ligi. Prvenstvo je zbog Olimpijade odigrano od sredine avgusta do polovine oktobra. VK „Kotor“ je odlično počeo Prvenstvo (nakon četiri kola postao je lider), da bi u finišu doveo u pitanje visoki plasman.

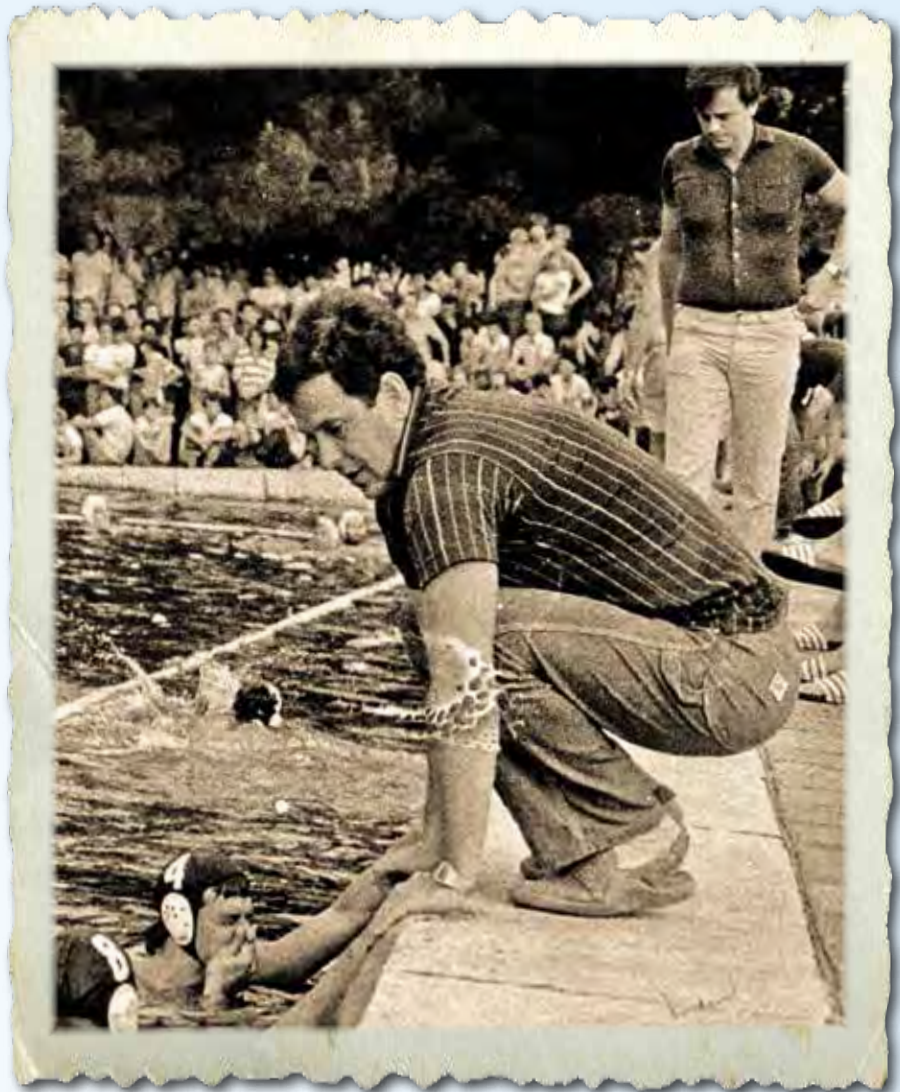
Mislim da je za ovu priču vrijedno opisati i okolnosti oko utakmice KOTOR-POŠK, posljednje i odlučujuće za konačni plasman na Prvenstvu. Kišna jesen, sredina oktobra, pa nije neočekivano da temperatura mora u kotorskom bazenu bude 14.3°C. U Herceg Novom oko 19°C, a što je bila minimalno tolerisana temperatura vode za odigravanje vaterpolo utakmice. Alternativni bazen za VK „Kotor“ bio je Gruž. A od rezultata utakmice zavisi konačni poredak na Prvenstvu – za „Jug“ biti ili ne biti. Koja igra sudbine – plasman „Juga“ zavisi od Kotorana! A tek „POŠK“-ov košmar – što je bolje: igrati pred kotorskom ili dubrovačkom publikom? Kako god da obrneš, „duplo golo“! Kotorane iritira prepotencija POŠK-ovaca. Bilo je kako je bilo – te subotnje noći 12. oktobra 1980. godine navro se junak na junaka u gruškoj vodi. S jedne strane Krivokapić, Nikolić, Maslovar, Porobić, Kostić, Gopčević, Samardžić, Uljarević, Marković, Lalošević, Popović, na čelu sa trenerom Vičevićem, a s druge Bratić, Lušić, Polić, Trumbić, Gabrilo, Bebić, Milardović, Kaurloto, Sušak, Tudor, Asić, predvođeni trenerom Asićem. Sve sami vrh jugoslovenskog vaterpola! Utakmica puna naboja, stalno, na momente i ubjedljivo, vođstvo Kotorana, koje POŠK pokušava da osujetiti, njihova ljutnja na sudiju Klisovića, ... Gromoglasno navijanje Dubrovčana za Kotorane – ljudi moji, je li to mo-

guće: podanici Svetoga Vlaha i Svetoga Tripuna su na istom zadatku!? Na kraju, minimalna pobjeda Kotorana (10:9). Epilog ove utakmice: pobjednik je trećeplasirani, poraženi drugoplasirani, a prinudni domaćin „Jug“ slavi, nakon tri decenije posta, šampionsku titulu u Jugoslaviji. (Možda će mi neki pedantni gospodar spočitati da nisam precizan, jer na memorandumu „Juga“ piše da je taj klub bio Prvak Jugoslavije i 1951. godine; i „Mornar“ slično ističe, a istina je da ni jedni ni drugi nisu u pravu – naprosto, Prvak Jugoslavije za 1951. godinu ne postoji! A sve zbog poništene utakmice Jug-Mornar, koja se naknadno nije odigrala, pa je na Skupštini PSJ nađeno „solomonsko rješenje“ da se za tu godinu ne proglasi prvak, a što piše na memorandumima, koga je za to briga!?). No, vratimo se događanjima nakon utakmice – bila je velika fešta u Gradu, „Jug“ je bio blagodar igračima „Kotora“, postao dužnik kotorskog kluba, ... A kako su Kotorani reagovali na ova događanja – kao i obično podijeljena mišljenja, dileme i žal za propuštenim Prvenstvom!

Nedovoljno spremna ekipa platila je ceh u **Kupu SFRJ** – došla je samo do četvrtfinalnog turnira; igrala je neriješeno sa Jadranom HN, izgubila sa dva razlike od POŠK-a, a POŠK je uzvratio Kotoranima na način da je pobijedio Jadrana samo sa golom razlike; tako su se u polufinale plasirali Jadran HN i POŠK, koji je bio presrećan zbog ovog debakla VK „Kotor“. Igre bez granica ...!

Pionirska ekipa (1966. g. i mlađi) ubjedljivo je osvojila **Prvenstvo SFRJ** na turniru u Kotoru.

Trener Slobodan Vičević predvodio je ekipu u sastavu: *Blaženko Radnjić*, Petar Vico, Edis Rajković, Mirko Vičević,

Pavle Vičević na ruiniranom kotorskom bazenu, 1980.

Ranko Perović, Petar Abramović, Dejan Baničević, Igor Ristelić, Zoran Nikčević, Dragan Brinić, Ilija Vavić, *Miomir Marinković* i *Denis Mandić*.

Jedan kuriozitet, vrijedan pomena: vaterpolo **Reprezentacija Crne Gore**, koju je predvodio Ilija Stanovčić, predsjednik PSCG, prvi put u istoriji imala je svoj zvaničan nastup, krajem godine u Barceloni, kao gost federacije Katalonije i Felicia Tedeskog, bivšeg reprezentativca Jugoslavije. Osvojila je I mjesto na turniru (pobijedivši Monžuik, Terasu i mladu reprezentaciju Španije). Selektor T. M. Ćirković opredijelio se za igrače VK „Kotor“: *Andrija Popović*, Želj-

ko Uljarević, Petar Porobić, Stojan Kostić, Dragan Samardžić i Veselin Marković; PVK „Jadran“: Stanko Zloković, Zoran Ivanovski, Miodrag Pečurica i Predrag Stanišić; gost je bio Serđo Afrić, reprezentativac iz „Primorja“. Odakle tu Serđo? Obično „dobro obaviješteni i dobronamjerni“ govorili su da to Miro namješta Serđu aranžman za VK „Kotor“!? Do te realizacije nije došlo.

Navikli smo cijenjeno čitateljstvo da u ovom feljtonu značajno mjesto zauzimaju i događanja u VSJ. To smatram normalnim, s obzirom da je već neko vrijeme Kotor bio jedan od četiri stuba jugoslovenskog vaterpola.

Početak godine VSJ je potresala afera oko prelaska Boška Lozice iz KPK u „Jug“. Selektor (T.M.Čirković) je smatrao da Boško, kao jedan od ključnih igrača za postizanje uspjeha na Olimpijadi, zaslužuje klub koji mu može obezbijediti uslove za cjelogodišnji normalni rad, dok je predsjednik VSJ (Celestin Sardelić) smatrao da se neadekvatni uslovi na Korčuli mogu kompenzirati posebnim programom za Boška, bez napuštanja KPK. U podijeljenoj javnosti stvarana je atmosfera da se Bošku ispuni želja za prelazak u Dubrovnik. Poslije puno elaboracija i još više izrečenih teških riječi, Predsjedništvo VSJ je odlučilo da se Bošku Lozici omogući prelazak iz KPK u „Jug“. Miro je to doživio kao normalnu stvar i svoju „malu pobjedu“, dok obično dobro kontrolisani Cele nije mogao suzbiti svoje nezadovoljstvo i obećao je Miru da će mu ovo vratiti!

Kapitalna odluka Skupštine VSJ – od 1982. godine nacionalna takmičenja igraće se u zatvorenim bazenima, a klupska takmičarska sezona za I ligu i završnicu Kupa odvijaće se u periodu jesen-zima-proljeće, dok je ljeto prepušteno reprezentativnim takmičenjima; naravno i takmičenjima mlađih uzrasnih kategorija i II ligu.

Centralni sportski događaj ove godine bile su **XXII Olimpijske igre u Moskvi** (SSSR).

Ove OI karakteriše bojkot nekih zapadnih zemalja, predvođenih SAD i SR Njemačkom, zbog „sovjetske intervencije u Avganistanu“. Vaterpolo turnir je oslabljen, ali nije bio bitno oštećen, s obzirom da su skoro svi favoriti učestvovali.

Da bi se Reprezentacija Jugoslavije što bolje pripremila za ovaj nastup, savezni kapiten je sačinio studiozni i temeljit plan, koji je, naravno imao karakter tajne. Znači, nije bio

javno objavljen, a pristup u njegov sadržaj imali su samo članovi Stručnog savjeta VSJ i Predsjedništva VSJ u najstrožijoj formi – mogli su da ga pročitaju u Kancelariji VSJ, bez prava kopiranja, slikavanja i sl. Zbog čega ovo pišem, odmah će biti jasno. Naime, početkom godine Reprezentacija je gostovala u Moskvi da bi igrači „osjetili bazen“ i približnu atmosferu na koju će naići na OI. Miru, kao i obično, uvijek je nedostajao telefon. Ljubazni domaćini su mu i to omogućavali. I dok je Miro sa nekim obavljao telefonski razgovor, pogled mu je pao na poznati dokument. Pogađate, bio je to strogo čuvani naš plan priprema za Olimpijadu! Kako su samo Sovjeti znali na suptilan način pokazati što sve mogu i gdje je, u stvari, tebi mjesto. Bolji poznavao ci vaterpolo prilika u VSJ ovo mogu podvesti pod činjenicu odnosa u to vrijeme, Mirov status i njegov vječiti boj sa vjetrenjačama!

Pripreme su se obavljale na relacijama: Barcelona, Atina, Budimpešta, Kranjska Gora, Beograd, Dubrovnik, ... Ovdje treba istaći pobjedu na „Tungstram kupu“ u Budimpešti. Pobjeđeni su Mađari u svojoj nedodirnoj bazi na Margit Sigtetu!

Olimpijske igre odigrane su od 17. jula do 3. avgusta. Odmah se vidjelo da su SSSR i Jugoslavija glavni favoriti. Na kraju plasman je bio: I SSSR, **II JUGOSLAVIJA**, III Mađarska. Moskovsko srebro značilo je, poslije dvanaest godina, povratak na olimpijsko postolje. U Jugoslaviji je to slavljenno kao veliki uspjeh. Posebno je oduševljenje bilo u Kotoru i cijeloj Boki – među najzapaženijim „srebrnim olimpijcima“ isticana su dva člana VK „Kotor“ **Zoran Gopčević i Milorad Krivokapić**, kao i njihov

savezni kapiten **Trifun-Miro Čirković**.

Četvorogodišnji olimpijski ciklus okončan je medaljama sa svih takmičenja! Do tada to nije poznavao jugoslovenski vaterpolo. Bogata riznica medalja u PSJ i VSJ nikada nije ostvarila takav permanentni kontinuitet.

Udio kotorskog vaterpola, u okviru jugoslovenskog, bio je tih godina respektabilan, kako u igračkom, tako i u trenerskom i funkcionerskom kadru. S toga neka i ne čudi javno mnijenje koje je Kotor smatralo jednim od četiri stuba nosača jugoslovenskog vaterpola! Lijepo čuti!

Za VSJ još jedna lijepa vijest sa Olimpijade – na Kongresu FINA, **Ante Lambaša**, dotadašnji predsjednik LEN (Evropske plivačke asocijacije) izabran je za **predsjednika FINA** (Svjetske plivačke asocijacije), a **Miloš Radan** za **predsjednika TWPC** (Tehnički vaterpolo komitet FINA, u stvari predsjednik svjetske vaterpolo vlade)! U sjećanju su mi ostale Lambašine riječi, sa inauguracionog pozdravljanja, o fenomenu plivačkih sportova, koji bi zbog skupih objekata (bazena), trebali da predstavljaju visoki standard sportista koji se njim bave, a u stvari u njemu dominiraju sportisti prepoznati sa niskim standardom (mislilo je na socijalističke zemlje)! Ante, deklarisan komunistom, kao da je zaboravio da je socijalizam insistirao na visokom društvenom standardu, na uštrb ličnog. Ili se, pak, u njegovoj visprenoj glavi, rađalo nešto drugo!? U svakom slučaju, jugoslovenski vaterpolo je bio pokriven i zaštićen što se međunarodnih foruma tiče.

A što se u Kotoru, vezano za vaterpolo, dešavalo nakon Olimpijade?

Naravno, slavilo se! Prije svake utakmice (I liga, o kojoj smo

Reprezentacija Jugoslavije, srebrni na OI u Moskvi, 1980.

*Stoje: Zoran Mustur, Predrag Manojlović, Zoran Roje, Slobodan Trifunović, Damir Polić, Ratko Rudić, Milorad Krivokapić, Luko Vezilić, prof. Milivoj Petković, Celestin Sardelić (predsjednik VSJ) i trener Trifun Miro Ćirković
Sjede: Boško Lozica, Milivoj Bebić, fizioterapeut i Zoran Gopčević*

pisali, odigrala se nakon OI) „srebrnim momcima“, bez obzira na klupsku pripadnost, domaćin, VK „Kotor“, uručivao je prigodne poklone. Zoran i Krivi su proglašeni za najbolje sportiste Kotora.

Osjećam obavezu da napokon razriješim jednu kotorsku dilemu: da li je tačno da sam ja u nekom intervjuu izjavio da za 1980. godinu Miro Ćirković nije dobio Nagradu oslobođenja Kotora zbog činjenice da nije bio član SKJ? Istina je slijedeća – Miro nije bio član SKJ, niti je dobio tu nagradu; ja to nisam izjavio, jer to nema nikakve veze jedno sa drugim; poznato mi je da su takve nagrade dobijale Časne sestre i članovi Srpske pravoslavne crkvene opštine kotorske, za koje bi se teško moglo zakleti da su bili članovi SKJ?! razlog zašto Miro nije dobio nagradu najbolje znamo mi iz vaterpola; nova dilema: da li je to bilo kažnjavanje Mira, ili nipodaštavanje Olimpijade?

Kako to groteskno, licemjerno i pomalo smiješno izgleda sa ove distance!? Stalno mi je na umu, od strane Đura Kolića često iskazivana, dubrovačka izreka: „Nema junferica u kazinu!“ Da zaključim ovu digresiju – ja takvu izjavu nisam dao, niti bi mi tako nešto palo na pamet da izjavim; ali mi je dužnost da budem korektan i iskažem javno svoj stav – Gradu Kotoru ne služi na čast činjenica što nije nagradio Mira Ćirkovića, ne samo zbog olimpijskog srebra već i zbog svih zasluga koje je imao za vaterpolo; valjda je to svima jasno!?

Uprava VK „Kotor“ suočila se sa nizom problema – nepostojanje uslova u Kotoru, nedostatak sredstava, nemogućnost ispunjenja igračkih ambicija, ... U dogovoru sa DPZ Kotora, pokrenuta je operativna akcija izgradnje zatvorenog bazena.

VK „Kotor“, krajem godine, bio je prinuđen da rješava i

zahtjeve tri reprezentativna golmana (Krivokapića, Popovića, Rajhela) za davanje saglasnosti za prelazak u druge klubove. Isticali su loše uslove u Kotoru, kao i činjenicu da koncentracija takva tri kvalitetna golmana u jednoj ekipi naprosto dovodi do zapostavljanja nekog od njih.

Uprava VK „Kotor“ bila je principijelna – niko od aktualnih igrača nema uslova za dobijanje ispisnice iz Kluba!

Znam da se ponavljam, ali mi je ovo dužnost i nužnost da opetujem:

Ukoliko ovo pisanje izaziva pažnju čitatelja, apelujem na sve vaterpolo poslenike da sa svojim priložima i komentarima doprinesu stvaranju objektivne slike o Vijeku vaterpola u Kotoru. Dosta smo dobili od vaterpola, pa mu nešto moramo i vratiti! Molim Vas!

(Po želji autora, tekst nije lektoriran).

*PRIJE JEDNOG STOLJEĆA ZAVRŠILA SE VOJNA SLUŽBA U
TURSKOJ VJEROJATNO JEDINOŠTVA KOJI JE IKADA
NOSIO UNIFORMU S FESOM*

Đurko Radimir na brodu koji je promijenio Prvi svjetski rat

Piše:
Siniša Luković

Mladi rezervni podoficir Carske i Kraljevske Ratne mornarice Austro-Ugarske, Đurko Radimir iz Dobrote, sa zanimanjem je promatrao najveću pomorsku bazu moćnog imeprijia – Pulu. Na sve strane dokle je pogled mogao obuhvatiti zaljev pred ovim istarskim gradom, vidjele su se sive i crne siluete ratnih brodova. Među njima bila su i dva velika njemačka ratna broda – impozantni novi bojni krstaš „Goeben“ i nešto manja, ali također moderna krstarica „Breslau“.

Naredba pretpostavljene komande na listu papira koji je nosio u ruci Đurka je odvela na palubu „Goebena“ gdje je kao austro-ugarski vojni obveznik stupio u službu save-

zničke, Ratne mornarice Njemačke. Mladi Bokelj obukao je njemačku mornaričku uniformu i postao jedan od 1.143 člana posade jednog od najmoćnijih ratnih brodova na Mediteranu – „Goebena“. To je bio drugi u klasi najnovijih njemačkih bojnih krstaša tipa „Moltke“. Izgrađen je 1912. u brodogradilištu „Blohm & Voss“ u Hamburgu. Brod dug 187 metara, širok 30 metara i s gazom od 9,2 metra imao je 25.400 tona punog deplasma. Na njemu su primijenjena najmodernija konstrukcijska rješenja u oklopnoj zaštiti pa je oklop „Goebena“ bio debeo i do 350 mm. Pogon s parnim turbinama tipa „Parsons“ ukupne snage 85.700 konja, koje su pokretale četiri propelera, brodu je davao za to vrijeme izvanrednu brzinu od 28 čvorova. „Goeben“ je imao i moćno naoružanje od 10 topova kalibra 280 mm, 12 to-

Brevet kapetana duge plovidbe

tovi, Souchon je naredio hitno isplovljavanje pa su se „Goeben“ i „Breslau“ uputili ka zapadnom Mediteranu. Zadatak njegovih brodova, naime, bio je da u slučaju rata napadnu i unište transportne brodove koji su iz francuskih sjevernoafričkih kolonija na europsko bojište trebali prebaciti kolonijalne trupe.

U isto vrijeme, prvi lord britanskog Admiralteta, Sir Winston Churchill upozorio je komandanta britanske Sredozemne flote, admirala Archibalda Milnea da mora zaštititi francuske brodove i ako je ika-ko moguće uništiti „Goeben“ koji je Churchill smatrao najvećom prijetnjom za interese Saveznika na Mediteranu. U grozničavoj atmosferi kada rat između Berlina, Pariza i Londona još formalno nije objav-

pova kalibra 150 mm i 12 topova kalibra 88 mm.

Na mostu bojnog krstaša, komandant njemačke Mittelmeer divizije kontraadmiral Wilhelm Souchon nervozno je pratio raport komandanta stroja „Goebena“. Vijesti nisu bile ohrabrujuće – kvar na kotlovima koji su povremeno mučili ovaj još uvijek novi brod nije još potpuno otklonjen i „Goeben“ će teško, u slučaju potrebe, moći razviti punu brzinu koja je bila njegova najveća prednost nad eventualnim protivnikom.

Souchon je bio pred teškim izborom jer je upravo tog 28. srpnja 1914. Austro-Ugarska objavila rat Srbiji. Izbijanje sukoba između njihovih saveznika – Njemačke za Austro-Ugare, odnosno Velike Britanije, Francuske i Rusije za Srbiju, bilo je u zraku. Njemački admiral nije smio dopustiti da njegovi brodovi ostanu u Puli i da ih puno brojniji britanski i francuski ratni brodovi „zatvore“ u Jadranu. Iako popravci kotlova još nisu bili go-

Službeni dnevnik koji je vodio na GOEBENU

GOEBEN u punoj brzini

ljen, „Goeben“ i „Breslau“ stigli su 3. kolovoza ispred alžirske obale, ističući ruske zastave kako bi zavarali Francuze. Čim je objavljeno stupanje u rat Njemačke s Francuskom, Souchonovi novi brodovi podigli su njemačke barjake i granatirali alžirske luke Filipvil i Bone. Souchon je zatim primio hitan radiogram od njemačkog ministra Mornarice, admirala Alfreda von Tirpitz, s naredbom da se „Goeben“ i „Breslau“ odmah punom brzinom upute za Tursku, s kojom je u međuvremenu njemačka Vlada postigla tajni sporazum o savezništvu.

Kad su „Goeben“ i „Breslau“ okrenuli prema sjeveroistoku, iza njih su se ukazale siluete britanskih bojnih krstaša „Indefatigable“ i „Indomitable“. Rat Londona i Berlina trebao je biti proglašen svakog trenutka i Britanci su se svim silama trudili da „ulove“ Nijemce. Iako zbog kvarova na kotlovima „Goeben“ nije mogao ići brže od 24 čvora, njemački brodovi ipak su uspjeli izmaknuti Britancima. Nemilosrdna trka rezultirala je smrću dvaju ložača na „Goebenu“ koje je teško ozlijedila vruća para iz jednog od rasprskih parovoda. Osoblje kotlarnice „Goebena“ je na temperaturi od preko 70 stupnjeva do maksimuma

ugljenom punilo ložišta, nerijetko doživljavajući toplotni udar, pa su uvedene smjene u trajanju od po dva sata nakon kojih su se premoreni ložači oporavljali na otvorenoj palubi krstaša. Đurko Radimir i svi ostali članovi posade „Goebena“ sa zebnjom su preko krme gledali na siluete dvaju britanskih krstaša koji su ih progonili. Njihova nelagodnost popuštala je kako je rasla udaljenost između „Goebena“ i britanskih brodova koji nisu mogli pratiti tempo kvarovima osakaćenog, ali ipak bržeg njemačkog ratnog broda. Suluda trka Mediteranom prekinuta je

pred noć 5. kolovoza kada su „Goeben“ i „Breslau“ pobjegli Britancima, uplovili u talijansku luku Mesinu gdje su na brzinu dopunili zalihe ugljena i sutradan, kada je rat između Njemačke i Britanije već i formalno počeo, krenuli do 1.000 milja udaljene Turske.

Churchill je u Londonu bjesnio - mnogobrojnija britanska flota nije uspijevala pronaći dva njemačka broda i presresti ih. Iako u ovom odmjeravanju zaraćene strane nisu ispalile ni metak jedna na drugu, pobijedili su Nijemci kada su „Goeben“ i „Breslau“ 10. kolovoza stigli pred ulaz u Dardanele i od Turaka dobili dozvolu da uđu u njihove teritorijalne vode i uplove u Konstantinopolj. Šest dana kasnije „Goeben“ i „Breslau“ su na ceremoniji u Konstantinopolju formalno predani Ratnoj mornarici Otomanskog imperija koji im je dao nova imena - „Yavuz Sultan Selim“ i „Midili“. Njemačke posade ostale su na brodovima, dodavši turske fesove na svoje uniforme. Kontraadmiral Souchon postavljen je za komandanta RM Turske, a podoficir na „Goebenu“ - sada „Yavuzu“, Đurko

Parada posade YAVUZA u Konstantinopolju na Kajzerov rođendan

Radimir postao je vjerojatno jedini Bokelj koji je ikada služio u mornarici Otomanskog imperija.

Na ovaj način Otomanski imperij praktično je uveden u Prvi svjetski rat i to kao saveznik Njemačke i Austro-Ugarske. Za Rusiju vitalan prolaz od Crnog mora do Mediterana kroz Bospor i Dardanele bio je definitivno zatvoren, a Britanci i Francuzi više tim putem nisu mogli doći do svoga moćnog saveznika na sjeveru. „Goeben“ je postao ratni brod koji je bez ispaljenog metka drastično promijenio geopolitičku sliku svijeta i sam tijekom Prvog svjetskog rata. I sam Churchill bio je svjestan što znači dolazak dva moderna njemačka broda, formalno u turske ruke, u strateški važan Bospor. „Oni su sa sobom donijeli više pokolja, više uništenja i više štete nego što je to ikada prije nosio bilo koji drugi brod“, jetko je prokomentirao Churchill naslućujući što će se sljedećih godina događati na tom dijelu ratišta. Odobrovoljen ustupanjem dvaju modernih ratnih brodova, Otomanski imperij je već 30. listopada 1914. objavio rat članicama Antante i prihvatio savezništvo s Njemačkom i Austro-Ugarskom.

Đurko Vjekov Radimir koji je u kolovozu 1914. formalno postao turski mornarički podoficir, rođen je 28. veljače 1892. u Dobroti, u jednoj od najistaknutijih starih bokeljskih pomorskih i brodovlasničkih familija. Nautičku školu završio je 1910. u Kotoru, a nakon dvije godine u Trstu je položio i ispit za zvanje poručnika trgovačke mornarice. Đurko je do 1914. plovio prvo kao kadet, a onda i oficir na parobrodima kompanije „Tripkovich“ iz Trsta, a pred izbijanje Prvog svjetskog rata je kao rezervni oficir mobiliziran u Carsku i Kraljevsku mornaricu Austro-

Đurko Radimir, sjedi lijevo, kao član posade YAVUZA u Turskoj

YAVUZ u Bosforu 1916. godine

Hrišćanska misa za posadu YAVUZA

Đurko s oficirima

Ugarske i zatim ukrcao na njemački bojni krstaš „Goeben“ u Puli. Mladi bokeljski pomorac na modernome njemačkome ratnom brodu u turskoj službi ostao je do travnja 1916. i s brodom koji je promijenio ime u „Yavuz“ prošao mnoge bitke protiv Rusa na Crnome moru, odnosno Britanaca i Francuza u Dardanelima. O tome svjedoči Đurkov dnevnik koji je on na službenom formularu za mornarički tzv. „Observationbuch“ vodio na „Yavuzu“. Taj dnevnik danas se, uz mnoge druge fotografije, dokumente i predmete iz života kapetana Đurka Radimira, čuva u obitelji Đurkova bratića Zorana Radimira u Kotoru.

Zanimljivo je da je, iako je formalno brod pripadao državi u kojoj je službena religija bio islam, na „Yavuzu“ čitavo vrijeme Prvoga svjetskog rata obavljana isključivo kršćanska-katolička i protestantska vjerska služba. Jedina promjena je bila što mise nisu održavane nedjeljom, već petkom kada muslimani inače

klanjaju svoju centralnu tjednu molitvu – džuma namaz. Brodom je i dalje sve do siječnja 1918. zapovijedao njegov „originalni“ njemački komandant, kapetan bojnog broda Richard Akerman.

„Yavuz“ i krstarica „Breslau“ koja je u RM Turske dobila novo ime „Midili“ bili su pravi „trn u oku“ Antanti jer su ti moderni i brzi ratni brodovi često napadali ruske luke Sevastopolj, Odesa, Novorosijsk i Batumi, kao i pomorski

promet na Crnome moru. Pri tome je „Yavuz“ nekoliko puta pretrpio i značajna oštećenja u sukobima s ruskim ratnim brodovima, obalnom artiljerijom ili zbog nailaska na podvodne mine. Zbog straha od superiornog „Yavuz“, Rusi su tijekom cijeloga Prvoga svjetskog rata sve svoje bojne brodove Crnomorske flote stalno držali zajedno i tako ih slali u misije. Brojčana nadmoć je, po njima, bila jedini način da se u eventualnom susretu s „Yavuzom“ njihovi brodovi uspješno nose s modernim i snažnim turskim bojnim krstašem.

Krajem travnja 1915., nepotpuno opravljen od teških oštećenja od udara u dvije mine, najjači turski ratni brod uključio se u obranu Galipolija u Dardanelskom tjesnacu gdje su se prethodno iskrcale britanske, australske i novozelandske trupe uz pomoć britanske i francuske flote. Namjera stratega koji su osmislili Galipoljsku kampanju bila je da kombiniranim desantnim napadima i operacijama flote zauzmu turska obalna utvrđenja koja su štitila prolaz kroz Dardanele, kako bi britanska flota mogla osvojiti Konstantinopolj i izbaciti Tursku iz rata.

Prema Đurkovima sjećanjima, još od mina oštećeni „Yavuz“ je, nagnut na stranu od

Kao zapovjednik parobroda RADIUM, 1922.

prodora vode, tada danju izlazio u Bospor i Dardanele gdje je dva puta bio pod vatrom britanskih bojnih brodova, kako bi pomogao braniteljima turske obale. Noću bi se krstaš vraćao na hitne popravke u brodogradilište.

Turci su u Galipoljskoj kampanji, čiji je akter bio i Đurko Radimir na „Yavuzu”, odnijeli veliku pobjedu nad Britancima i njihovim saveznicima. To je bio i jedan od najtežih poraza Antante u Prvome svjetskom ratu, a uz ostalo rezultirao je i odlaskom Winstona Churchilla s pozicije prvog lorda britanskog Admirali-teta i najvećom mrljom u inače impresivnoj karijeri toga poznatoga vojskovođe i državnika.

Đurko Radimir nastavio je nakon Galipolja s „Yavuzom” voditi bitke protiv Rusa na Crnome moru da bi u travnju 1916. bio premješten nazad u Austro-Ugarsku. Za iskazanu hrabrost i požrtvovnost tijekom službe u turskoj, njemačkoj i austro-ugarskoj mornarici Radimir je dobio više medalja i odlikovanja tih zemalja, a koja se danas također čuvaju kod njegovih potomaka u Kotoru. Sačuvan je i Đurkov fes s mornaričkom vrpcom i oznakom bojnog krstaša „Yavuz Sultan Selim“.

Nakon povratka u Austro-Ugarsku, Đurko je kao kadet i zastavnik nastavio služiti u Austro-ugarskoj mornarici u Puli gdje je i dočekao kraj rata 1918. Iste godine u Trstu je položio ispit za kapetana duge plovidbe i vratio se plovidbi na trgovačkim parobrodima u vlasništvu kompanija „Tripkovich” iz Trsta, „Milošević” iz Dobro-

U odori Bokeljske mornarice 1923.

Đurko i Anka Radimir na svečanosti u Veslačkom klubu Gusar u Splitu 1934.

te i „Oceania” iz Sušaka, gdje je bio i zapovjednik. Njegovo bogato ratno iskustvo iz Turske cijenili su i u Kraljevskoj mornarici Jugoslavije gdje je Đurko Radimir bio rezervni poručnik.

Pomorsku službu kapetan Đurko je napustio 1923. podržavajući poznati veliki, ali na kraju ipak bezuspješni štrajk jugoslavenskih pomoraca koji je organiziran te godine.

Već sljedeće godine u Splitu se zapošljava kao direktor putničke agencije „Transoceanik” i na tome mjestu ostaje do 1945. Nakon toga služi u Upravi pomorstva FNRJ, Direkciji pomorske plovidbe i Direkciji luka srednjeg Jadrana u Splitu. Đurko je osim za pomorstvo i navigaciju imao talenta i za niz drugih aktivnosti. Svestrano obrazovan, govorio je francuski, njemač-

ki, talijanski i engleski jezik i svirao je više instrumenata. Nakon povratka u Dobrotu kad je rat završen, prije nego što se ukrcao na trgovačke parobrode, u rodnome mjestu vodio je folklornu sekciju i bio član tamburaškog društva „Zora”. Kasnije u Splitu, kada je prestao ploviti, bio je istaknuti član uprave tamošnjega Sportskog društva, odnosno veslačkog kluba „Gusar” koji je tridesetih godina prošlog stoljeća bio prvak Europe i osvajač mnogobrojnih medalja na mnogim međunarodnim natjecanjima. Đurko je u Splitu bio i jedan od najagilnijih u tamošnjem vrlo aktivnom i jakom Udruženju Bokelja, kao i u Bokeljskoj mornarici gdje je bio major. Kapetan Đurko Radimir bio je oženjen kontesom Ankom Visković, koja je s bratom Josipom bila posljednji izdanak te poznate peraške pomorske familije. Na žalost, Đurko i Anka nisu imali djece.

Radimir je aktivno sudjelovao u organizaciji hodočašća svojih zemljaka i drugih vjernika iz Splita na blagdane blažene Ozane i svetog Tripuna u Kotor. Za svestrani angažman i doprinos crkvenom životu Kotorske biskupije papa Pavao VI. odlikovao je kapetana Đurka Radimira 17. travnja 1969. ordenom Viteškog reda svetoga Grgura s diplomom, što je najveće odlikovanje koje Rimokatolička crkva daje civilima.

Nakon povratka iz Splita u zavičaj 1952., kapetan Đurko se posvetio znanstveno-istraživačkom radu pa u Istorijskom arhivu Kotora temeljito sređuje arhivsku građu bivše Dobrotske općine i objavljuje niz vrlo značajnih članaka o pomorskoj prošlosti Boke u Godišnjaku Pomorskoga muzeja iz Kotora. Umro je 1977. i pokopan na groblju crkve svetog Mateja u Dobroti.

U odori majora Bokeljske mornarice 1961.

*SVAKI DJELIĆ TOGA ZALJEVA OSJEĆAM KAO DIO SEBE...
ZATO ŠTO SAM, JEDNOSTAVNO REČENO- BOKELJKA!*

Bokeljka

Napisala:
Snježana Akrap- Sušac

Slika prva

Zarobljena u sjećanjima? Ne. Jednostavno- Bokeljka!

Što to znači, pitam se jednog ožujskog jutra u 5 sati. Približavam se godinama kada prošlost postaje prisutnija od sadašnjosti. Slike se smjenjuju kao na filmskoj traci. Evo, vidim djevojčicu koja nosi stolicu do prozora da bi vidjela Barbaru kako se bori s valovima. Gleda puna straha da more ne proguta brod koji dovozi mamu i tatu iz Tivta, ali i divljenja prema nepobjedivoj snazi mora. Mora koje ima milosti za njene molbe. Hoće li i Sopot biti tako milostiv? Moćno hući i svom silinom bijesno baca zapjenjenu vodu! Lijep i strašan u svojoj snazi. Iz razmišljanja je prene nježni mamin poljubac i tatin zagrljaj.

Slika druga

„Ribe, ribel!“- prodorni glas je ušao i u bakinu kuhinju. Baka je brzo uzela novčanik i odjurila na pontu.

Uskoro smo slagale sardele i posipale ih solju. „Nekad su

Sama ili u društvu, u Kotoru sam uvijek bila sretna. Dovoljno mi je bilo prošetati starim gradom i „udisati“ njegovu ljepotu, osjetiti da sam dio nečega što traje i generacijama daje ljepotu koja postaje dijelom naših bića.

mi draže od pršuta“, glasno je razmišljala baka. Imala je beskrajno strpljenje za svoje unuke. Nikad nam nije rekla da joj smetamo ma što radila. Tako smo joj često pomagali u čišćenju lovora, branju kamilice, skupljanu kestena ... i bili neopisivo sretni!

Najljepše su mi, ipak, bile večeri na tavanu uz ognjište. Dok je baka liječila svoja bolna leđa toplinom vatre s ognjišta, ja sam po tisućiti put pregledavala svaki kutak. Uvijek bih se najviše zadržala kod stare kolijevke pitajući baku da mi priča o svojoj djeci.

Još pamtim priče o starim vremenima, prvoj polovici 20. stoljeća, kojima me baka uspavljivala. Osobito je voljela pričati o Rusima izbjeglim nakon Revolucije i o svojoj maloj prijateljici iz školskih klupa.

U njezinoj je kući baka iz siromašne ribarske obitelji prvi puta vidjela kupaonicu. Sa smiješkom se prisjećala svojih suza kad je povukla vodu, misleći da konopac služi za lakše podizanje i strahujući da je nešto polomila.

Slika treća

Kolumbarina, jedna od risanskih plaža, i Kostanjica- čuvaju svu ljepotu moga djetinjstva. Gotovo se proučavala otvaraju sjećanja kad evociram okus mesinganog kućarina, tj. žličice kojom smo „krali“ višnje u šećeru, namijenjene za liker, dok su odrasli bili u dubokoj debuleci (popodnevni odmor).

Nama, djeci, naravno nije bilo do odmora i jedva smo čekali dopuštenje za odlazak na plažu. Ljeto nam je bilo omiljeno doba godine. Bez školskih obveza, bosonogi, tamne puti i gotovo bijele kose, dane smo provodili najviše u moru. Koliko je bilo izmaštanih susreta s čudesnim morskim bićima, dok sam satima ronila! Mora mi nikad nije bilo dosta. Večeri su bile rezervirane za igranje, pjevanje, a ponekad bismo roditeljima priredili predstavu.

Cijelo se moje djetinjstvo, zapravo, odvijalo na Kolumbarini s obitelji i u Kostanjici s bakom, ujakom i njegovom familijom.

Dolaskom jeseni, moj bi se pogled okretao prema risan-

Maturalac s prof. Draganom Sekulović

skim brdima. Fascinirana njihovom surovom ljepotom, često bih se penjala ogoljelim stijenama i uživala u pogledu na Zaljev.

Slika šesta

S nama je živio djed. Zanimljiv čovjek, pun ljubavi prema svojim unucima. Znao je tko što voli i to bi se svakog jutra našlo na stolu. Duge zimske večeri kratili smo igrajući razne društvene igre uz miris mamine kuhinje. I ne samo miris! Mama i tata, posebice, njegovali su „kult dobrih bokuna“, tj. hrana je imala jedno od važnijih mjesta u našoj obitelji. Iako potekli iz siromaštva, serviranju su svakodnevno pridavali značaj. Moje su nećakinje kao djevojčice počele zahtijevati dva tanjura jer su vrlo ozbiljno shvatile moje zaziranje od „mokre hrane“ iz tanjura za juhu. Bile su tako slatke kad bi ruku položile iznad tanjura za juhu uz komentar: „To se ne jede iz ovoga!“ I to su Bokeljke! Tanjur je ovdje samo simbol jedne tradicije i kulture življenja.

Slika dvadeset peta

Kotor ima posebno mjesto u oblikovanju moje osobnosti. Ljepota toga Grada uspostavljala u čovjeku estetske kriterije od malih nogu. Divila sam mu se još kad sam kao dijete išla u kupovinu sezonske odjeće. Mama mi je pokazivala crkvu u kojoj sam krštena, gimnaziju koju je ona pohađala, muzičku školu, učila me romantične nazive kotorskih trgova i gradskih vrata... Iako sretna u svojoj OŠ „Veljko Drobunjaković“ u Risnu, jedva sam čekala postati kotorski učenik. Osvanulo je i to rujansko jutro kad sam se osjetila tako odraslom dok sam sjedeći u školskom

Rad s mladima - ostvarenje sna

autobusu razmišljala o svojoj novoj školi i sa zavišću promatrala opušteno starije učenike. Radost i strah su se borili u meni. Vrlo se brzo pokazalo da je strah bio bezrazložan jer sam dobila dobre „temelje“ u Risnu za nastavak obrazovanja. „Rišnjanke“, kako su nas zvali prijatelji iz razreda, su se brzo istaknule među najboljim učenicama. Za sve smo nalazile vremena, puno čitale, a i prve ljubavi su lagano ulazile u naše živote.

Sama ili u društvu, u Kotoru sam uvijek bila sretna. Dovolj-

no mi je bilo prošetati starim gradom i „udisati“ njegovu ljepotu, osjetiti da sam dio nečega što traje i generacijama daje ljepotu koja postaje dijelom naših bića.

Prekrasni Kotor! Još uvijek ga ponosno pokazujem svojim dragim prijateljima iz drugih krajeva znajući da će reakcija biti sjaj u očima, gubljenje riječi, na trenutak, a onda bujica oduševljenja. „To je najljepše što vam mogu ponuditi“, ponosno izgovaram.

Bokeljke, 15. 08. 2015., Velika Gospa

Slika pedeset četvrta

Bokeljka u Beogradu - hm, poprilična katastrofa. Sve je dobro počelo! Prekrasna jesen, mala provincijalka zadivljena velikim gradom (još samo da je blizu mora), ponosna studentica, zanimljiva predavanja, a onda... snijeg! Nabadam u čizmama na visokim štiklama strahujući da ne padnem ili da mi se ne smrznu stopala. Susrećem svoju prijateljicu iz Kotora koja mi užasno govori: „Ja ovo neću izdržati- hladnoća, masa naroda... mislim da ću se vratiti!“ I vratila se. Ja sam izdržala do kraja, ali mi je najdraže bilo čuti rečenicu: „Dragi putnici, približavamo se Tivatskom aerodromu...“, ugledati more i brda, a potom među nasmijanim licima pronaći svoje najdraže.

Odlasci su uvijek bili teški, ali vrijeme je prošlo brže nego što sam mogla zamisliti i među „dragim putnicima“ našla sam se s diplomom u ruci odlazeći zauvijek iz tog zanimljivog grada, kojeg sam bila zaveljela, ali ne toliko da bih poželjela ostate. Bokeljka!

Slika šezdeset sedma

Iako vezana za rodni kraj, oduvijek sam maštala o živo-

tu ili u Dubrovniku, kojeg sam dobro poznavala, ili u Splitu, kojeg sam zaveljela gledajući Malo i Velo Misto, kultne serije velikoga Smoje. Ali, život prepun iznenađenja i poznati „kvaritelj“ planova odveo me u Pulu. U ovome sam gradu provela najveći dio svoga života. Ni u jednu sredinu se nisam tako brzo uklopila. Na radnom mjestu sam upoznala desetak mladih kolegica i kolega profesora s kojima sam se družila i izlazila. Na poslu su me prihvatili i kolege i učenici. Jedan moj san se ispunio - rad u srednjoj školi! S radošću sam odlazila u razred, a isto tako i s novim prijateljima na kave, izlete... Prvi sam puta osjetila da još negdje mogu pripadati. Nigdje nisam vidjela tako lijepu obalu! Ljudi su po mentalitetu tako slični „našima“. Neću nabrajati spomenike kulture, ali uvijek ću se sjećati prve godine boravka u Puli. Svakodnevno sam morala proći pokraj Arene i svakodnevno sam morala zastati diveći se njezinoj ljepoti! Ljepotica!

U Boku sam odlazila dva - tri puta godišnje. S jednakom radošću sam i odlazila i vraćala se. Prvi puta u životu. Uzbuđenje je počinjala s pogledom na Herceg Novi, kojeg sam neopravdano postavila, a najljepši trenu-

tak je i dan - danas dolazak na Verige i pogled na školje, Perast i, naravno, Risan!

Nulta priča, početak i kraj

Gospa od Škrpjela- definitivno nešto najljepše što sam vidjela! Sama crkva koja je kao na pladnju izronila iz mora, prebogati oltar. Velika zbirka srebrnih pločica koje su znak zahvalnosti Gospi čudesno spašenih pomoraca i ozdravljenih. Zanimljivi muzejski eksponati... Duševni mir kakvog nigdje ne pronalazim. Mogla bih tu satima sjediti osjećajući blaženstvo spokoja.

Epilog

Zašto Bokeljka?

Zato što su tu svi moji najdraži - živi i mrtvi, zato što sam i rođenjem vezana za Boku, zato što me nijedna plaža ne miluje dok bosonoga hodam po pijesku kao ona ispred moje kuće, zato što su mi omiljena jela ribe i bumbari, zato što su na mene utjecale žene Boke - istinske dame, zato što još pamtim prvi poljubac, zato što svaki djelić toga zaljeva osjećam kao dio sebe... zato što sam, jednostavno rečeno - Bokeljka!

Nešto posve osobno

Snovidenja

Tati

Svakog jutra sjedim u vrtu. Prva kava i cigareta. Gledam mirnu morskú površinu kako se ljeska.

Vidim te. Veslaš. „Vižitaješ i vršu i mrižu“.

Čujem škripu nepodmazanih dvorišnih vrata. Ideš mi ususret, noseći svoju bijelu kantu punu ribe. Nestaješ. Suze.

CHUSAN

Piše:
Neven Jerković

Na plovidbi iz Venecije 23. kolovoza 1971. u 7,30 sati ujutro je pred Dobrotom sidro bacio britanski transatlantik CHUSAN na svom kružnom putovanju kojeg je 14. kolovoza započeo u Southamptonu tičući luke La Valetta, Venecija, Kotor, Pirej, Barcelona, Tanger te na koncu 1. rujna i Vigo. U svojoj jedinjoj zabilježenoj posjeti Boki kotor-

CHUSAN je sa svojih 24215 GT bio nešto manji blizanac nama poznatijeg broda HIMALAYA a u svojim je plovidbama prema Indiji i Dalekom istoku zamijenio nama također dobro znanog VICEROY OF INDIA.

skoj ostaje do 18,00 sati kada odlazi dalje prema Pireju.

Novogradnja 964 porinuta je u more koncem lipnja 1949. sa

navoza brodogradilišta Vickers Armstrong Ltd, Barrow in Furness te je tom prigodom krštena imenom istočnokineskog

Chusan pred Dobrotom.

otočja Chusan (Zhoushan) kao treći brod istoga imena u floti britanskog P&O (Peninsular and Oriental Steam Navigation Company), ovaj put građen u sklopu obnove njegovih brojnih u tek minulom ratu stradalih brodova.

CHUSAN je sa svojih 24215 GT bio nešto manji blizanac nama poznatijeg broda HIMALAYA a u svojim je plovidbama prema Indiji i Dalekom istoku zamijenio nama također dobro znanog VICEROY OF INDIA. Bio je dug 197 metara a na svojih je sedam putničkih paluba mogao prihvatiti 988 putnika o kojima se brinulo 577 članova posade. Parne turbine ukupne snage 16500 KS, proizvedene u istom brodogradilištu, omogućavale su mu plovidbu maksimalnom brzinom od 23 čvora.

Prve putničko-teretne i poštanske komercijalne plovidbe CHUSAN poduzima u rujnu 1950. i uglavnom održava redovite pruge iz Londona (Tilbury) prema indijskom Bombaju, potom koncem iste godine produžava do Hong Konga i Yokohame a od 1963. i do Sydneya. Tek povremeno poduzima i turistička kružna putovanja. Bio je najveći ali ujedno i posljednji brod kojeg je P&O sagradio za svoje dalekoistočne putničke plovidbe.

Zanimljivu je ulogu CHUSAN imao u utrci automobila Sydney Marathon sa startom 24. studenog 1968. u Londonu, te prolaskom kroz ciljnu crtu 17. prosinca u Sydneyu. Trasa trke je išla preko Parisa, Münchena, Venecije, Zagreba, Beograda, Istanbula, Teherana i Kabula do Bombaya gdje je 70 prvoplasiranih sudionika ukrcano na CHUSAN i prebačeno do australskog Fremantlea, odakle su nastavili utrku prema Sydneyu.

CHUSAN, u međuvremenu popularno nazvan „Happy Ship“ (Sretni brod), odlazi na svoje posljednje putovanje prema Indiji u siječnju 1970. da bi po povratku bio stacioniran u Southamptonu. Nakon požara koji je u srpnju iste godine uništio originalnu ciminjeru, brod je prebačen u flotu P&O Passenger Division, te je nakon rekonstrukcije zaplovio isključivo na kružnim putovanjima. U jednom od njih je tako doplovio i do Boke kotorske.

Konačno umirovljen 23. ožujka 1973. i nakratko raspoređen u Southamptonu, CHUSAN je, nakon 23 godine neumornog rada, sredinom iste godine stigao u svoju posljednju luku tajvanski Kaohsiung gdje je u rezalištima Chou's Iron & Steel Company uskoro završio u hrpi sekundarnih sirovina.

Chusan u Kotoru

Program krstarenja br. 624

Southampton	14 August 1971		1230
Malta	19 August 1971	0800	1700
Venice	21-22 August 1971	0800	1230
Kotor	23 August 1971	0730	1800
Athens	25-26 August 1971	0800	0200
Barcelona	28-29 August 1971	0800	0200
Tangier	30-31 August 1971	0800	0600
Vigo	01 September 1971	0800	1900

SERIJAL KOTORSKO SREDNJOVJEKOVLJE (5)

Period 13. i 14. vijeka je doba definitivnog formiranja gradske komune Kotora sa svim karakteristikama razvijenog evropskog grada, sa formiranim gradskim magistratima, sudstvom, notarijatom, sa gradskim Statutom čije najstarije datirano poglavlje potiče iz 1301. godine. Na sreću, postoji sačuvan relativno veliki broj isprava, bilo u vidu pergamentskih listina sa pečatima iz ta dva vijeka ili notarskih unesaka najstarijih sačuvanih notarskih knjiga koje, istina nepotpuno, pokrivaju vrijeme od 1326. do 1337. godine, što omogućava sagledavanje svih oblika života u našem drevnom Gradu. Neki inserti iz tog života su obrađeni u ovom serijalu.

Nestale crkve 14. vijeka u Kotoru

Piše:

Jovan J. Martinović

Vrlo složeni urbani organizam kakav je bio srednjovjekovni grad Kotor nije nastao u jednom dahu, po smišljenom urbanističkom planu, već se gradio spontano i razvijao sukcesivno, uvelike zaviseći od stepena civilizacijskog razvitka, od stepena ekonomske moći i od nivoa kulturne svijesti svojih stanovnika. S druge strane, taj razvoj je svakako zavisio od zemljotresnih kataklizmi u ovom regionu, podložnom udarima stihije od 9 stepeni Merkalijeve skale, zatim od neprijateljskih napada i ru-

šenja ili od harajućih požara koji su uništavali prvobitnu, pretežno drvenu arhitekturu.

Sakralne građevine, kao karakteristični i dugovječni objekti i odraz nadahnutih unutrašnjih potreba i htijenja te vanjskih poriva i uticaja, takođe su dijelile sudbinu profanih građevina, kuća, palata ili fortifikacionih objekata, budući da su nastajale u jednom vremenu a zatim nestajale s lica grada, bilo zauvijek bilo da ustupe mjesto novim sakralnim objektima.

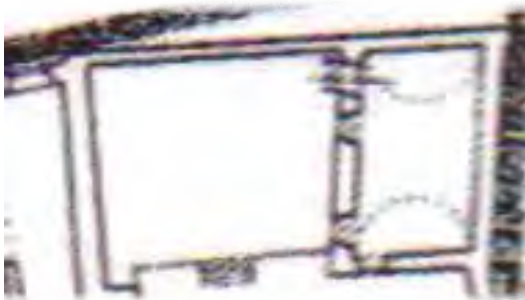
Takva sudbina je zadesila skoro sve od 18 crkava pomenutih u dvije najstarije sačuvane notarske knjige iz perioda od 1326 do 1337. godine ili

u drugim ispravama, a do danas je od njih sačuvano samo 6 objekata, pa čak i svi oni u izmijenjenom obliku zahvaljujući brojnim pregradnjama i dogradnjama. Od pomenutih 6 sačuvanih crkava samo su četiri objekta u kultu, dok su dva objekta revitalizovana kao izložbeni višenamjenski prostori.

Od 12 nestalih crkava jednoj je ostala sačuvana šupljina unutrašnjosti dok je spoljna fasada obuhvaćena visokim postamentom kasnije veće crkve, zatim su temelji i zidovi druge tri crkve otkriveni tokom arheoloških istraživanja ili sanacionih radova, dok su za ostalih 8 crkava

Sveti Jakov

Sveti Marko

pretpostavljene ili naslućene lokacije na osnovu terenskih podataka i starije literature.

Sveti Jakov od Lode

Temelji ove crkve su otkriveni prilikom prepločavanja gradskog Trga od Oružja, tač-

no tamo gdje je jednu crkvenu građevinu ucrtao mletački vojni kartograf Francesco Gironci na svojoj relativno preciznoj mapi grada i tvrđave Kotora iz 1785. godine.

Sveti Nikola mornara

Jedan podužni zid i temelji ove crkve nađeni su u prizemlju zgrade br. 327 (Kafić „Cesare“) tokom sanacije. Crkva je prvi put pomenuta 1354. godine kao sjedište Bratovštine mornara, a uništena je početkom 20. vijeka prilikom izgradnje pekare.

Sveta Agata

Ova crkva se u starijoj literaturi locira između crkve sv. Nikole mornara i Katedrale, ali joj ostaci nisu pronađeni tako da se njena lokacija može samo pretpostaviti u bloku zgrada sa palatom Pima i zgradom Istorijskog arhiva ispred katedrale bazilike sv. Tripuna.

Sveti Ivan od „portele“

Temelji crkve su pronađeni tokom sanacionih radova na zdanju Mletačke vojne bolnice, sada Centra za kulturu, nedaleko od malog zazidanog otvora sa gotičkim lukom zvanim „portela“ po kome je dobila ime. Crkva je srušena prilikom izgradnje Vojne bolnice 1768. godine.

Sveti Marko

Ova crkva se u notarskim spisima uvijek pominje uz crkvu sv. Ivana od portele, a kotorski pjesnik 16. vijeka Ivan Bona Bolica kaže da ove dvije crkve razdvaja mala pjaceta. Crkva bi se mogla locirati u samostalnoj zasvođenoj građevini u sklopu zgrada Vojne bolnice, sada srušenoj tokom adaptacije toga sklopa u Centar.

Sveta Marija od mosta (Gurdića)

Ovoj maloj crkvi je oko 1360. godine dodata kapela sv. Lucije, pa se dalje pominje pod zajedničkim imenom. Pretpostavlja se da se nalazila ili ispod proširenja uz bastion Gurdić ili ispod velike mletačke kasarne iz 18. vijeka kod Južnih vrata Grada.

Sveti Stefan

Mala crkva sv. Stefana nalazila se u Krepisu, dijelu Grada uz obronke brijega Sveti Ivan, u sklopu dijela južnog bedema od Južnih vrata do Kaštela na vrhu, gdje je smještaju neki planovi utvrđenja Kotora iz 18. vijeka.

Sveti Benedikt

Crkva sv. Benedikta pominje se u notarskim ispravama samo jednom, ali je ne treba vezivati uz ženski beneditkinski samostan uz koga je bila crkva sv. Bartolomeja. Crkva je kasnije bila ustupljena bratovštini obučara, a mogla bi se po planu F. Gironcia locirati na južnom dijelu Pjace od Salate, ispod bašte restorana „Scala Santa“.

Sveti Križ (luneta)

Crkva sv. Križa, sjedište bratovštine bičevalaca (*bentium, flagelantium*) sa zakloništem siromaha (*hospitale pauperum*) izlazila je fasadom na ulicu od Sjevernih do Južnih vrata, između crkava sv. Pavla i sv. Josipa, a srušena je sredinom 19. vijeka da bi se sagradila zgrada Zatvora.

Sveti Andrija, Petar i Šimun

Ova crkva se nalazila u Krepisu, na vrhu stepeništa Skala Santa, na položaju kuće br. 306 (nekada kuća A. Dendera) i bila je juspatronat porodica Buća i Mekša, ali je odavno nestala.

Sveti Križ

Sveta Marija Magdalena

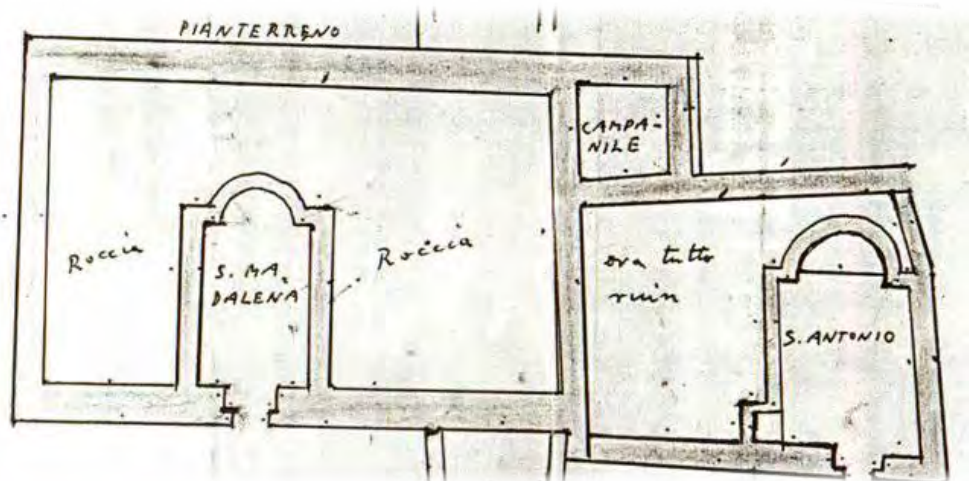
Godine 1630. prilikom gradnje crkve sv. Josipa obuhvaćena je visokim postamentom cijela ova mala presvođena crkva sa polukružnom apsidom, čija se unutrašnjost može sagledati kroz mala vrata na bazi barokne crkve sv. Josipa.

Sveti Bartolomej

Uz unutrašnje lice sjevernog bedema Kotora pored rijeke Škurde nalazio se ženski beneditkinski samostan, koji je nakon iseljenja monahinja reda klarisa iz Kotora ostao u rukama franjevaca. Uz njega

je postojala crkva sv. Bartolomeja, po kojoj se ponekad čitav ovaj kvart nazivao „curia“ ili „contrata“ sv. Bartola. Ostaci ove crkve naslućuju se u visokom zidu vrta u dvorištu iza sadašnjeg franjevačkog samostana.

Po želji autora, tekst nije lektoriran

Sveta Magdalena

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuirana se u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Europi, SAD, Kanadi, Australiji...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe. Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

ČASOPIS MOŽETE PRONAĆI:

**U Kotoru u Katedrali sv. Tripuna i u uredu HGD CG,
U Baru kod predsjednika podružnice Vlada Marvučića,
U Herceg Novom u župnom uredu sv. Jeronim i kod predsjednice Crnić i knjižari "SO",
U Tivtu kod Andrije Krstovića**

Tiskanje časopisa potpomogli:

* FOND ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA

* DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

* TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

* DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN HRVATSKE

Ledo Pizze
opasno dobre!

NOVO!

www.ledo.hr

MEDIJSKI PARTNERI

99,0 MHz i 95,3 MHz

LOKALNI JAVNI EMITER RADIO KOTOR

S ponosom nosimo ime svoga grada!

RADIO
DUX
97,4 fm
www.radiodux.me

102 fm

SKALA
RADIO
Kotor

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

88,5mhz 90,8 mhz

RADIO TIVAT
E-mail radiotiv@t-com.me
www.radiotivat.com
tel/fax-032/672-202,670-131
marketing 032/660-100

BokaNews

www.bokanews.me
www.bokanews.com
e-mail: boka@bokanews.me

ZG

CROATIA
Full of life

ZAGREB

GRAD KULTURE / CITY OF CULTURE

pogledajte poslušajte osjetite / see listen feel

ISKORISTITE
MOGUĆNOSTI
KOJE VAM PRUŽA
ZAGREB CARD

USE THE
POSSIBILITIES
OFFERED BY
ZAGREB CARD

tel. + 385 (0)1 481 40 51

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA
ZAGREB TOURIST BOARD

infozagreb.hr